

Ngön Yaaö Omnarö

Yesu wel wiak kutömweri sèen wë krismaki 33 pöta ök won sèen Luk puuk Ngön Yaaö Omnaröa Ya Mëmpeimauta Ngön epët retëng ëa. Pi wet rëak Yesuu ngön ompyaut retëng ëak kaalak epët ëa. Ngön epët, Ngëëngk Pulöök kaamök elmëen Yesuu ruuröak ngön ompyaut Yerusalem kak ngës rëak ök mëak Yutiaare Sameria yang pötë ök maö sa. Pël ëak yang nantë ök maö së pet ira. Pitaë ya mënauta ngönte Sowi 1-12 wia, ën Poolëët Sowi 13-28 wia.

Pöt epël wia.

Ngönën ya mëmpënëak kopëta wesaut *1:1-26*

Yerusalem kak ngönën ya mënaut *2:1-8:3*

Yutiaare Sameria pötë ngönën ya mënaut *8:4-12:25*

Poolë ngönën ya mënaut *13:1-28:31*

1. Pim ngës rëak ya mënaut *13:1-14:28*

2. Yerusalem kak ngönënë wa top kësangpel *15:1-35*

3. Pim ënëm ya mënaut *15:36-18:22*

4. Pim ënëm panë ya mënaut *18:23-21:16*

5. Pim wii kaatak ulmëaut *21:17-28:31*

Yesu pi Ngëëngk Pulö wes mëepënëak kup mowia

¹ O Tiopilas,

Ne peene kaalak pep epwer retëng ë yaningk. Nem ngaantak ngön retëng ë nina pötön ni ëwat wëen pöt Yesu pim ya mëmpööre ngönën aö pël ima pötë ngönöt akun pim yaat ngës rëa

² pörekaan mëmpö yesem Pepapë akun mowia pöt temanöm sèen pepapök koirak kutömweri isa.

Pël één akun pötak Yesu pi weletakaan wal ëak kutömweri nawisën wëen Ngëengk Pulöök kaamök elmëen puuk pim ngön yaaö omën wet rëak yaö elmëaö pöröen pitëm ya mëmpnaata ngönöt ök maima.

³ Pël ëak kët akun selap 40 ruuröa naë ëö pet elmëeim wakaima. Pöt pit piin itenak pi yok yaap wal ëak wëa wesak kön wi kosang mowasëpna yak pël ëak pi wet rëak ruuröen Anutuu songönöt ök maima. Puuk omën pourö wa ngaaök nimëak wë.

⁴ Pël één akun nentak Yesuu ngön yaaö omnarö pit wa top ëak wëen Yesu pi pitën ngön kosang wesak epël ök mëëa. “Ar teëntom Yerusalem kak sëp wasnganok. Ar eprek om kor ön. Pël één nem Pepapök Ngëengk Pulö nimpënëak neen ök neaan nem arën ök niia pö nimpnaat.

⁵ Ngaan ök niak pöt omën eptaanök ngaan Son pi i yaaptak öngre ompörö i momëa. Ën kot nent wë pöt nem Pepapök Ngëengk Pulöök i ket ëak nimëëpnaat.”

*Yesu kutömweri isa
(Maak 16:19-20; Luk 24:50-53)*

⁶ Akun nentak kaalak Yesu pim ngön yaaö omnarö pit Yesuring Olip tomök së wë ruurö pit epël pëlpël mëëa. “Aköp aë, tiarim ëaröa ngaanëer eima pöl ni yok pangk aan Israel omnarö tiarimtok tiarimënt nener ngarangk ëëpen ma won?”

⁷ Pël maan pi kangiir epël ök mëëa. “Iteneë. Nem Pepap pimtök akun nenten yaö wasën wia pötakök omën puot orööpnaat. Yaö ëa pötakök omën pöt orööpna akun pöten ar ëwat nasëngan.

8 Pël eenëetak ar epël kön wiaan. Pi weëre kosang kësang ar nimpënaat, akun Ngëengk Pulö arim ngësë waisëpna pötak. Pël een ar nem ngönta omnarö pël sak wë nem songönte tekeri wesak Yerusalem omnaröen ök mëak aö aö ë yesem Yutia omën muntaröen ök mëak om aö yesem Sameria omnaröen ök mëak aö yesem kaare yang nantë së pet irëp. Pël een omën pourö neen ewat sëpnaan.”

9 Akun pötak Yesu pi ngön epot ök më pet yairën Anutuuk koirak kutömweri isa. Pël een ruurö pit mopöök iteneim wëen kepëltak is ilëak kö sak sa.

10 Pi sëen pit ngaarëkël om iteneim wëen tapëtakëer omën naar pitëm naë oröak taueëa, ulpëen kölam panëëwaar mëauwaar pöaarök pitën epël ök mëëa.

11 “Kalili omnarö, ar oröp morëen mopöökël we riak itnakaim? Yesu pi Anutuuk koirak o kutömweri yawis. Pi peene ar itenaan yawis pi tapël kaalak irapnaap.”

Yutasë urtakëp koir ulmëa

12 Yesu pim ngön yaaö omnarö pit Olip tomökaan kaalak Yerusalem kakë sa. Tomökaan kakë saö pöt wali won, om wan kilomita pöta ök.

13 Pël ëak Yerusalem kaöökë öngpök së oröak el wesak ka wet rëak pitëm së wakaim wiak sa pötak së ilëa. Pël ëak ka kaö ngaarëkël wieëa pörek së wel aisëak wakaima. Pit omën eporö, Pitaare Son, Semsre Entru, Pilipre Tomas, Patolomiuure Matiu, Sems muntap Alpias pim ruup, piire Simon pi ngaan Rom kamanëp sëp mowasëpënëak aima omën tok pötakaanëp, piire Yutas muntap Sems muntapë ruup.

14 Pit omën piporö öng naröaring pit pourö wa top äak wëa. Maria Yesu pim ëlëp, piire pim yokoturö pit pourö wë Anutuun ök maima.

15 Akun nentak Yesuu ru 120 pörö kaalak wa top äak wë Pita pi pitëm tekrak wal ë tauak epël ök mëäa.

16 “Nemorö, Ngëengk Pulöök ngaanëer elmëen omën omp ak Tewit puuk ngönën pepeweri ngön nent retëng ëäo pöt peene kë oröa. Pi Yutas pöp omën Yesu moröpnaarö mësak kan pet elmëen Yesu moröaup piinök ëa. Pöt Yutas pi kawi ngentiin muntap pim urtak sëpna pötenök ëa.

17 Tiar ëwat wë. Yesu pi Yutas tenring öpënëak mëäaup. Pël ëen Yutas pi tenring ya waup.”

18 Pi pël äak Yesuun kup mowia utpet pöta sumet waup. Pël äak pi sum pötaring yang lup nent sum ëa pöt, kawi ngentiak yaat pör menak oröa.

19 Pël ëen Yerusalem kakë omën pourö pit ngön pöt wak wë yok wel wia wesa. Pël äak pit yang pöta yapinte Akeltama pël mëäa. Yapin pöta songönte pöt epël, Omën Iita yanget.

20 “Tewit pi tan pep Sam pöweri Yutas pimëen epël retëng ëa.

‘Pim kaat om pas wiaap.

Omën namp pötak öpan.’

Ën Sam pöweri tan munt nentak epël ëa.

‘Omën muntapök pim urtak sak pim ya mëna pöt kaalak mëmp.’

21-22 Pötaanök tiar omën munt namp pim urtak koir ulmëëpenaan, Yesu pim ngön yaaö omnarö 11 tenim naë. Pël ëen puuk Aköp Yesu weletakaan kaalak wal ëa pöt apnaap. Pötaanök tiar omën namp tiarimtë naëlaan koirëpenaan. Pi ngaan pan

tiarring wëen Sonök Yotanëk Yesu i yemomëen itenaupök om wë yewaisem wëen Anutuuk Yesu koirak mopöök kutömweri yawisën itenaö pöpök.”

²³ Pita pi ngön pël ök maan pit omën naar tekeri wesa. Nampë yapinte Yosep, omnaröak Pasap pël yamëëa pöp, pim yapin munt nent Sastas pël yamëëaup. Ën nampë yapinte Mataias.

²⁴ Pöaar wël ë ulmëak Aköpön epël ök mëëa. “O Aköp, ni omën pouröa lupötön ewatëp. Pötaanök niin pëlpël yeniak. Omën epaarë naëaan namp ma nampök ya epët wak Yesu pim ngön yaaö omnamp pël sëpnaap?

²⁵ Pël ëak puuk Yutas pim ya sëp wesa epët mëmpnaan. Pi pöt yok sa, Aköpë pimëen kaare yang yaö elmëaö pörekë.”

²⁶ Pël mëak talëpök isëpënëak itena pöt Mataiasök isa. Pël ëën pit pi il moulmëen Yesu pim ngön yaaö 11 pitring wakaima.

2

Ngëengk Pulö irëa

¹ Yuta omnaröa akun ngëengk kësang nent yapinte Pentikos pël ya pötak Yesuu ingre mor saurö pit ka nentak wa top ëak wëa.

² Akun pötak pit kakaati wëen omën nempel mopöökaan uure kapkapëer kent ket ëak teëntom irë pitëm wëa ka pötak ilëak pangk ëak wieëa.

³ Pël yaëen pit itaangkën omën pitëm tekrak oröa pöt es wilëngre yangap pötë ök sak kom kap ëak omnaröa rangk ngentia.

⁴ Pël ëak Ngëengk Pulö Yesuu ingre mor saurö pitëm lupötë ilëak peö ëak pit weëre kosang kësang

kaamök elmëen ngës rëak ka nantëeröa kakë ngönötring ngön ök aima.

⁵ Akun pötak Yuta omën ka waliitëaanörö Yerusalem kak së peö ëak wëa. Pit ngönëntaan kent ëak pitëm kaat sëp wesak së wëa.

⁶ Pël ëak wë pit u pömpelën kat wiak naë së ityeengka pöt Yesu pim ruurö pit omën sa pöröa ngönötë ngönën ök maan kat wiak yaan sa.

⁷ Pël ëak epël mëëa. “Elei, omën ngön ya eporö pit pourö Kalili omnaröep.

⁸ Pit tol ëakök aan tiar neenem ngönötë kat yawi?

⁹⁻¹¹ Tiarim kakë ngön ke nentere nent kësang wia. Pël ëaatak tiar ka poutë ngönötëël ya kësangöt Anutu pim weëre kosangööring yamëngkauten kat yawi. Itneë. Tiar narö Patia yangrakaanörö, narö Mitia yangrakaanörö, narö Ilam yangrakaanörö, narö Mesopotemia yangrakaanörö, narö Yutia yangrakaanörö, narö Kapatosia yangrakaanörö, narö Pontas yangrakaanörö, narö Esia yangrakaanörö, narö Prisia yangrakaanörö, narö Pampilia yangrakaanörö, narö Isëp yangrakaanörö, narö Lipia yanggerak Sairini kak naëaanörö. Tiarim naëaan, narö Rom kakaanörö, Yuta yaapöröere köpël Yuta panëeröa öngpök ilëaurö. Ën tiarim naëaan naröeta Krit kustaakaanörö, narö Arepia yangrakaanörö. Yaap pan, tiarim kakë ngönöt selap wiaatak yok pangk tiarimtë ngönötë Anutu pim weëre kosangring ya yamëngka pöta ngönöte ök niaan kat yawi.”

¹² Pël mëak pit yaan sak kön selap ëak neneren epël maima. “Elei, pit tol ëak epël ya?”

13 Pël yemaan naröak ökre wasiin wesak epël meëa. “Pit wain i ngaat nak kön irikor äak ya.”

Pitaak omnaröen ngönën ök meëa

14 Pitëmënt pël aö yesën Pita pi Yesuu ngön yaaö omnarö 11 pitëm naëaan wal ë tauak maap ngön äak epël meëa. “Yuta omnarö, ar tenim karuröere Yerusalem kak wëaurö, ar këëkë wesak kat wieë. Pël ëen omën e yaarö epëta ngönte ök niamaan.

15 Arim naëaan naröak ten i nak kön irikor äak wë yak pël aim. Pöt won. Peene wangam kan ngolöp 9 kilok yaë. Talëp epëtak i nak kön irikor yeëa?

16 Epët Anutu pim ngaanëer tektek omnamp Soel piin epël ök maan retëng ëa.

17 ‘Anutuuk epël ya. Ënëm pan yangaakë wëwëet won wasuma akunetak nem Pulö wes meën irëak yang poutë omnarö pangk elniipnaat.

Pël ëen arim koont yokoturö pit nem ngön pöt war wesak apnaat.

Ën omp ulwas narö pit pöt, nook wangar ke pëlöt rë moolamaat.

Ën omp ulöpörö pitta nook wangar rë moolamaat.

18 Yaap, akun pötak nem Pulö wes meën iraan inëen öngre ompörö pitök nem ngön ompyaut war wesak ök apnaat.

19-20 Pël ëen akun pötak elmëen mopöök retëng kësang orööpnaat.

Këtëp röök wiipnaat.

Ën ngoonöp pöt, i möak omën iitë yaarö ke pöl koröp orööpnaat.

Pël ëen yangrakta tapël yaaröön ar yaan sak ëenëët.

Es koulöpre es yaapre omën i ököt orööpnaat.

Omën pipot wet réak orööpnaat.

Pël één Aköp nem akun kaöet orööpnaat.

²¹ Pël één omën namp pi neen merék neaan pöt ne pi kama ömaat.’

²² Soel Anutu pim tektek ngön yaaup puuk ngön lup pöt retëng éa. Pël één ënëmak Pita puuk muntat kaalak yal menak epël ök mëea. “Israel omnarö, ar këékë wesak kat wiaan. Ne peene Yesu Nasaret kakaanëp piin ök niamaan. Anutu puuk omën pipop weëre kosang retëng ke nampre nampöt tiarim it köpëlöt pet elniipënëak wes nimëaup. Anutu puuk weëre kosang pöt mangkën wak irëa pöt arim naë oröa. Pël äaut ar yok ewat wë.

²³ Ën ngaanëër Anutu puuk Yesu pimëën kön wia pölök arök omën utpet ngaarö pitëm naë wes mëen pitök këra yetaprak möa.

²⁴ Pël één Anutu puuk weletakaan wal ë moulmëa. Weleta këlangön ke nentere nent kat wia pötë öngpökaan ent ë moulmëa. Pi weletak kosang sak wii naön éa.

²⁵ Iteneë. Omën omp aköp Tewit pi ngaanëër pan wetete ngön nent Yesu pim naë omën orööpna pötaan retëng éa.

‘Ne itaangkën Aköp pi neering wëaup.

Pi nem naë pan wë.

Pël één ne omën nantön kas naëngan.

²⁶ Pötaanök nem lupmer ërëpsawi panë yeë.

Pël éak ërëpsawi tan yamëem nem koröpwerta omën ompyaut orööpnaataan kor wë.

²⁷ Oröpmoreënök? Ni ne sëp newasën welaaröa wii kaatak öma saltak wal ë neulëan.

Ni nim ya omën ompyaup welaaröa kaöök wieë
söp eëmeäk nenëaan ëan.

²⁸ Ni yok wet rëak wëwë ngolöp ompyaut öma pöta
kanö pet elnëaup.

Pël ëak akun poutë neering wëen ne ërëpsawi om
eim ömaap.’ ”

²⁹ Pita puuk Tewitë retëng ëa pöt ök më pet irak
yal menak epël mëëa. “O karurö, ne ngön epët
tekeri wesak ök niamaan, omën omp aköp Tewit
pim ngönte. Ngaan panëer pi wel wiin yang kel
weerauppe. Pël ëaup pim yanget Yerusalem kak
eprek e wiaan iteneim wë epët.

³⁰ Tewit pi Anutuu tektek ngön yaaö omnamp
Anutuuk piin kosang wesak epël ök mëëa. ‘Nim
ëaröa naëaan nampök nimtë ök omën omp ak
sëpnaat.’

³¹ Tewit pi Anutu pim omnant ëëpna pötön pi wet
rëak ëwat sa. Pël ëak Anutuuk Kristo Yaö Mëëaup
welaaröa naëaan wal ëëpnaap pöteta ök mëëa. Pël
ëak pi epël ök mëëa.

‘Anutu pi omën pöp sëp mowasën
welaaröa wii kaatak wieë söp naëpanëep.’

³² Omën pöp Yesu Anutuuk welaaröa naëaan wal ë
moulmëen ten itenakök pöta ngönte arën ök niaim.

³³ Pël ëaup pi Anutu pim pepapök yok pim yaap-
këetakël moulmëen weëre kosang kësang wak wë.
Pël ëen Pepapök ngaanëer kup mowia pöl Ngëëngk
Pulö mena. Pël ëautak omnant arim itaampööre
kat wi pël yeë epot Yesu pim Ngëëngk Pul ten ninaö
pö.

³⁴ Pël ëaup tiar ëwat wëep. Tewit pi pimtëenök ngön
epot naën. Pi kutömweri nasënëpök om ngön epot
epël ëa.

‘Anutu puuk nem Aköpön epël ya.

Ni wais nem yaapkëetakël öm.

³⁵ Pël ëëë neen kor wëën pöt omën nimëën kööre tok yaaö piporö nook maan nim weëre kosangöökë karök ilapnaat.’

³⁶ Pötaanök Israel omnarö ar epël kön wieë. Yesu epop arök këra yetaprak möan pöp Anutu puuk kaö wes moulmëën pi tiarim Kristo pim Yaö Mëëaup pël sak wë.”

Omën selap pan lup kaip tiin i momëa

³⁷ Pita pi pël maan omnarö pit pöt kat wiak pitëm lupöt könöm ëa. Pël ëën narö pit Pitaan pëël mëëa. Ën narö pit ngön yaaö omën muntaröen pëlpël mëak epël mëëa. “Karurö, ten tol ëën?”

³⁸ Pël maan Pita pi pitën epël ök mëëa. “Ar neenem utpet yaaut kasëng mampun. Pël ëën Anutuuk arim ketöt ent elniin ar Yesu Kristo pim ru ulöpökörö pël sak önë pötaan ten ar i nimëënaan. Ar pël ëak wëën Ngëëngk Pulö nimpnaat.

³⁹ Pöt oröpmorëënök? Anutu pim ngön kosang wesa pöt epël wia. ‘Ne omën epot ningkën pöt arimëntre arim koröngre ruuröere ën omën yang ël epotë wëaurö pourö pangk elniipnaat.’ Omën epot Aköp tiarim Anutu puuk omën pourö yas niaan pim naë sëpenaarö tiar nimpnaat.”

⁴⁰ Pita pi ngön pöt ök më pet irak kaalak ngön nant kosang wesak epël ök mëëa. “Omën utpet yaauröaring ar pourö kö sënganëën.”

⁴¹ Pël maan omën kësang pan pit ngön pöt kat wiak kön wi kosang wesa. Pël ëën Yesu pim ngön yaaö omnarö pitök i momëa. Akun pötak omën i

momëa kësang pan, 3000 pörö, pit Aköpök wet rëak kön wi kosang yewesa pöröaring erën ë moulmëa.

⁴² Omën pël ëa pörö pit Yesu pim ngön yaaö omnarö pitök omnant rë moulöpna pötaan kent pan ëeima. Pit pël ëak wa top ëak kaömp ngawi neimeë Anutuun yaya maöre kimang maö pël eima.

Ingre mor saurö ompyaö wakaima

⁴³ Anutu puuk kaamök elmëen pim ngön yaaö omnarö weëre kosang ke nentere nent yaëen omnarö pöten itenak yaan seima.

⁴⁴ Pël ëen omën wet rëak Yesuun kön wi kosang wesa pörö pit lup kopëtemer sak wë pitëm omnant neenemot wieëa pöt sëp wesak ngawingawi ëeim wakaima.

⁴⁵ Pël ëak akun nantë pit pitëm yangre omën nantë sumat wak pöt kaömp sum ëak omën ngöntök yaaurö meneima.

⁴⁶ Pël eimeë akun poutë pit Anutu pim ngönën tuptak wa top ëak pitëm kaatë kaömp ngawi në pël eimeë ërëpsawi yaautaring wakaima. Pël ëak pit lup kopëtemer sak wë kaömp ngawi neimeë, Anutuun yaya maima.

⁴⁷ Pël ëen Yerusalem kak omën wëaurö pit pitëm wëwë pöten itaangkën ompyaö pan ëa. Pël ëen kët poutë Aköpök omën muntarö koirak kön wi kosang yewesa pöröaring yal men moulmëa.

3

Omën ing il tēaup ompyaö mowesa

¹ Kët nentak wiap kan 3 kilok Yuta omnaröa Anutuun kimang yamëëa akun pötak Pitaare Son piarip Anutu pim ngönën tup kaöetakë sa.

² Pël äak itaangkën ngönën tup kaöetak ka kanër pitök ka kan ompyaur pël yamëëa pöra naë omën namp ing il tēaup wēa ngaanëër ëlëpë yaatakaan pël ëaup wilaup pi pimtök kan sak waisak pël naën yaaup. Pi akun poutë omnaröak wak sē moulmë pël yeëa. Pël ëën omnarö Anutu pim ngönën tuptak ilëak yaaröön sumatön kimang maim yeëa.

³ Pël ëaö pöpök Pitaare Son piarip Anutu pin ngönën tup kaöetak ilapënëak yaëën sum kot nent mampënëak mëëa.

⁴ Pël ëën piarip pörek tauak omën pöpön it kökö ngëneë Pitaak epël mëëa. “Ni tenipön itan.”

⁵ Pël maan pi omnant mampënëak ya wesak piaripön itena.

⁶ Pël ëën Pita puuk epël mëëa. “Yaköm, ne kot nim nimpaat won. Pël ëaatak ne omën maim nent wa pötaar ni nimpaan. Yesu Kristo Nasaret kakaanëp pim weëre kosangöök ök niamaan. Wal äak kan sē.”

⁷ Pël mëak Pita puuk mor yaapkëësi moröak kaamök elmëak wal elmëën tapëtakëër pim ingesiar el mö rëën kosat kosang sa.

⁸ Pël äak ingesiar ompyaö sëën pi sörok olëak tauak kan ing ëa. Pël äak piaripring Anutu pim ngönën tup kaöetak ilëak kaalak kan ing äak sörok olëak Anutuun yowe mëëa.

⁹ Pël ëën omën Anutu pim ngönën tup kaöeta kakaati wëaurö pit itena pöt pi kan ing ë Anutuun yaya yamëëa.

¹⁰ Pël ëën pit itenak epël mëëa. “E, omën epop pi Anutu pim ngönën tup kaöeta ka kan yapinte ompyaur pörek wë sum kimang yaaup,” pël mëëa. Pël mëak pit omën pöpön itenak pim naë oröa pöten

yaan sa.

Pitaak Anutuu ngönën tup kaöetak ngönën ök mää

¹¹ Omën pöp pi Pitaare Son ent ë moulmäak sēpnaaten kaaö äa. Pël äak pi piaripring mor yal äak Anutu pim ngönën tup kaöetak purpur omnarö pitēm äapē yapin ngamp Solomon pël yamēäuweri wēen omnarö pit yaan sak sē pitēm naē wa top äa.

¹² Pël ēen Pita pi pitēn itenak epël mää. “O Israel nem karurö, ar epēten yaan sak ēēngan. Tenip tenpimtē weēre kosang nentak omën epēt naēn. Arök tenpim ngönën wak wēäö pōtaan omën epop ompyaö sa wesak tenipön itaangkan. Won.

¹³ Omën epēt Anutu pimtök yaē. Anutu, pöp pi tiarim äarö Apramre Aisakre Yakop pitēm yaya maima pöp, tiarim Anutu, puuk pim inēēnēp, Yesu, pim weēre kosangöt tiarēn pet yaalni. Pöp ngaan arök kaöaröa naē wes momēēnak pimēen ngön ya mēnaup. Pël äak Rom yang ngarangkep Pailat pi mangkēn puuk kan wes momēēpēnēak äa pöt

¹⁴ arök kosang ngentiak omën wotpil ompyaö pöp kasēng menaurö. Mak, ar ke urak Pailatēn maan Yesu pim urötak omën yamēngkaup wii kaatakaan kan wes mēen sa.

¹⁵ Pël ēen arim ngöntaan pitök tiarim omën wēwē ompyaut yaningkaup mēna. Pël äaupök Anutu puuk weletakaan wal ë moulmēen wēwēetaring wēen tenip itenaut. Pōtaanök pōta ngönte ök aim wē.

¹⁶ Tenip Yesuun kön wi kosang yewasēn pim weēre kosangöoring omën epop ompyaö yemowas. Yaap, Yesu pi tenip piin kön wi kosang wasēnēak

kaamök elnia pötak omën epop arim itöök ompyaö sak wë.

17 “Ngöntre karurö, ne arën ewat wë. Arre arim kaöaröak Yesuun utpet elmëaurö. Pël äautak ar pim songönte ewat nasën wë yak pël elmëaurö.

18 Pël äaap Anutu pim ngaanëer tektek ngön yaaö pöröen ök maan tekeri wesa pöt kë oröa. Pi ngaan epël mëäa. ‘Kristo Anutu pim Yaö Mëëaup pi këlangön kaö pan kat wiipnaap.’

19 Pël mëäa pötaanök ar arim lupöt kaip tiak Anutu pim ë pël elmëen. Pël ëen arim saunat won niwasëpnaan.

20 Pël äak wë ënëmak Anutu puuk ulöpre moup elniak arim lupöt weëre kosang niwasëpnaan. Pël äak kaalak Yesu Anutu puuk tiarim kama niöpënëak Yaö Mëëaö pöp arim naë wes mëëpnaan.

21 Pël ëëpnaatak pi kutömweri om wë Anutu pim ngolöp ngolöp wasëpna akun mowia pöten kor wë. Pël ëëpënëak ngaanëer Anutuuk tektek ngön yaaö omën ngëengköröen ök maan tekeri wesa.

22 Pöt Moses puuk nant epël äa. ‘Anutu, tiarim Aköp, puuk tektek ngön yaaö namp wes mëen waisëpnaat. Pöp arimtë naëaan namp. Pël ëen Anutu pi neen yaö elnäa ke pëlöp. Ar pim ngön apna pipöt pout ngar ön.

23 Ën omën Anutu pim tektek ngön yaaö omnampë ngön kat nawiin ëëpna pörö Anutu pim omnaröaring naöpan. Pit kö sëpnaat.’

24 Moses puuk ngön pël retëng äa. Pël ëen Anutu pim tektek ngön yaaö omën muntarö Samuelre pim kasngaël pöröen ngön ök maan tekeri wesa pöt peene tiarim tektrak yaarö.

25 Ngön epot Anutu puuk tektek ngön yaaö omnaröen maan pitök pitëm këmötëaan ngaanëer retëng ëen wiakaimautök peene tiarim naë këet yaarö. Tol ëënak wasngan. Ar pitëm kurmentëkaanörö. Pötaanök ngön kosang wia epët Anutu puuk arim ëaröaan ëaö epët ar pouröaan yes. Kat wieë. Anutu puuk Apramön epël ök mëëa. ‘Ne nim ëere köröörö ulöpre moup elmëen yangerak omën pourö pangk ë pet irëpnat.’

26 Pël ëak Anutu pi pim Inëënpön yaö mëak wes mëen wet rëak arim ngësë waisa. Pi ulöpre moup elniin arim utpet yaaut sëp wasënëak waisa.”

4

Pit Pitaare Son ngön yaatak moulmëa

1 Pitaare Son piarip omnaröen ngön ök maim wëen kiri ar yaauröere Anutu pim ngönën tup kaöeta polisöröa ngarangkëpre Satusi ngönën omnarö piarpim naë sa.

2 Pit së kat wiin piarip Yesu pim wel wiak weletakaan wal ëa pöta ngönte ök mëak tiarta wel wiak tapël wal ëëpenaarö omnaröen pël ök maim wëen pit së kat wiak piarpimëen ya sangën kön wia.

3 Pël ëak këtëp irë ilapënëak yaëën yak om moröak ëlpamök ngön ya mëmpënëak wii kaatak moulmëa.

4 Ën piarpim ngön ök maima omën pöröa naëaan omën kësang pan saareet 5000 pörö Yesuun kön wi kosang wesa.

5 Ëlpamök ngönënë ngarangköröere kaöaröere ngön kosangötë ngarangk yaaurö pit pourö Yerusalem kak wa top ëa.

⁶ Anas kiri ar yauröa wotöököp piire Kaiapas, Sonre Alesantaare Anas pim kurmentëkaanörö pit pourö wa top ëak wëa.

⁷ Pël ëak wa top pötak Pitaare Son piarip pitëm tekarak tau moulmëak pëlpël mëëa. “Arip talëpön maan pimtök pimtë weëre kosang ningkënak omnamp ompyaö wesauwaar? Ma talëpë yapinte mëak ompyaö wesauwaar?”

⁸ Pit pëël maan Pita pi Ngëëngk Pulö pim lupmeri peö ëën epël ök mëëa. “Omën kaöere ngarangkörö,

⁹ ar tenpim omnamp ngaanëer ing il tëaup ompyaö mowesan pöten pëlpël yeniak.

¹⁰ Pötaanök arën ök niaan Israel omnarö ar pourö ewat seë. Yesu Kristo Nasaret kakaanëp pim weëre kosangöök omën arim tekarak taua epop ompyaö sak wë. Arök Yesu Kristo pöp këra yetaprak möön wel wiaupök Anutuuk weletakaan wal ë moulmëa.

¹¹ Ngönëntak ngön nent epël wia.

‘Wap omën ka ök yarëauröa wël ë moolëaut Anutuuk ompyaut wesak möör wap wes yewesir.’ Wap pöta yapinte Yesu.

¹² Pi tapöpök tiar niwak wëwë ompyautak niulëëpnaap. Yang epera rangk omën wë eporö tiarim naëaan nampök tiar niwak wëwë ompyautak niulëëpna pöten yaö neniaan. Yesu pimënt kopët tapöp.”

¹³ Pël maan ngönën ngarangkörö pit yaan panë sa. Pöt Pitaare Son piarip kaö wonaar. Pël ëak piarip ewat kaatak neilaanaarök wa top kaöetak ngön apnaaten kas köpël weëre kosangring ök mëëa. Pël ëën pit piaripön epël wesa. “Piarip Yesuring wë weëre kosang epël wa,” pël wesa.

14 Pël äak pit itaangkën omën ingesiar ompyaö mowesa pöp piarpim naë yaap tauaan itenak ngön kangiir mapnaat pangk naën èen sèp wesa.

15 Pël äak omën kaöarö pitëmënt ngönaak apënëak piarip ka ngerö nentakël wes momëa.

16 Pël äakök pitëmënt ngön epël ë kopëta wesa. “Tiar omën epaar tol elmëëpen? Omën Yerusalem kak wëa pörö pit epël kön wia. ‘Omën weëre kosang epët omnarö yok pangk naënganëët. Retëng piarpim yaë epët tiar yak newasngan.’ Ngarangkörö tiar piarpim ëa pöt kaar newasngan.

17 Kopëtet om ulöl sak sèpan pötaanök tiar ngön ë kosang wasën piarip kaalak Yesu pim ngönte naën ëëpnaan.”

18 Pël mëak pit kaalak piaripön yas maan koirak sè tau moulmëak Yesu pim ngönte omën muntaröen ök mapanëak nga mëëa.

19 Pël maan Pitaare Son piarip taueë Pitaak ngön kangit epël mëëa. “Arimtok omën eptepar kom äak iteneë. Kan taltakëër ompyaut? Ten arim ënëm èen ma Anutu pim ënëm èen? Pël äautak ten Anutuu ënëm ëëna pöt arim ënëm naëngan.

20 Tenip yok pangk pim ngönte anaaten kaaö naëngan. Omnant Yesu pim yaëën tenpim itenak kat wiak pël ëaö pipot tenip yok pangk ngep naëngan.”

21-22 Omën Anutuuk pim ingesiar ompyaö mowesa pöp pim krismakiat omën naar ulpëën il wesaup pöp pi ulwas wonöp. Pël èen omnarö pit Anutuuk omën pöp ompyaö mowesa pötaan Anutuun yaya mëëa. Pötaanök ngönënë kansolörö pitök piarip këlangön kat mowiipënëak itaangkën

kan won ëen ap wesak piarip kaalak omnaröen ngön ök mepanëak nga mëak wes mëen sa.

Ingre mor saurö pit ngönën ök apnaataan weëre kosang öpënëak Anutuun kimang mëä

²³ Pitaare Son piarip wes mëen kaalak piarpi-moröa naë së kiri ar yaaö kaöaröere ngönënë ngarangköröa ngön mëäo pöt ök mëä.

²⁴ Pël ëen kat wiak pit pourö kön kopëtaö wesak Anutuun epël ök mëä. “Nuukëer kaöap, ni kutömwer ket ëak pöweri omnant mowian. Pël ëak yanger ket ëak pörak omnant moulmëan. I kaö ket ëak i kaöökë omnant moulmëan.

²⁵ Ni ngaan panëer Ngëengk Pulö elmëen tenim ëap omën omp aköp Tewit nim inëen ngaanëpön maan ngön nent epël retëng ëa.

‘Tol ëenak köpëlörö neen ya sangën ëa?

Ën tol ëenak omnarö nemëen kup riipënëak ëa?

²⁶ Yang omp aköröere wotöökörö ne Aköpre nem Yaö Mëëaup nga elniipënëak wa rongan ëa.’

²⁷ Ngön pöta këet peene e yaarö. Pöt oröpmorëen? Yerusalem ka kaö eprek omën omp aköp Erot pi-ire Pontias Pailatre köpël omnarö pit Israel omën kaöaröaring wa top ëak Yesuun nga elmëëpënëak ëa. Pi nim Inëen ompyaup ni ngaan ya yaö mëëaup.

²⁸ Pit wa top ëak omnant orööpënëak ngaan nim kopëta wes menan pöpön nga kupre wap wieima. Pël ëeim wëen omnant orööpënëak ëan pöt nimtë weëre kosangöök elmëen oröa.

²⁹ Pötaanök ten peene ni tenim Aköpön kimang yeniak. Omnarö pit nga kup yari pötaanök ni ten nim inëenörö kaamök elniaan kas köpël nim ngön ompyaut war wesak ök menaan.

³⁰ Ni kaamök elniaan yauman omnarö ompyaö mowesak weëre kosang it ngolöp ke nampöt nim inëen ru ngëëngkëp Yesu pim weëre kosangöök mëmpunaan.”

³¹ Pit Anutuun ngön pil ök maö së pet yairën ka pitëm wëa pöt moup ket ëak möa. Pël ëen Ngëëngk Pulö pitëm lupötë ilëak peö ëen pit Anutuu ngönte kas köpël omnaröen ngës rëak ök maö sa.

Ingre mor saurö pit lup kopëtemer sak wakaima

³² Akun pötak omën Yesuun kön wi kosang wesa pörö pit lup kopëtemer sak pitëm naëaan nampök epot nemtëet pöt naën. Won. Pitëm omnant pout ngawi wiak wakaima.

³³ Pël ëak Yesuu ngön yaaö omnarö weëre kosang kësang wak pitëm Aköp Yesu weletakaan wal ëa pöten omnaröen ök maan Anutuuk omën piin kön wi kosang wesa pörö komre kolap kaö elmëen pit ompyaö wakaima.

³⁴⁻³⁵ Pël wakaimëë pitëm tekrakaan nampök omën nentaan ngöntök naën. Pit tol ëakök pël eima wasngan. Pitëm naëaan nampök kaare yangatë sumat wak pöt Yesu pim ngön yaaö omnarö pitëm naë wak së mangkën kom ëak ngöntök yaaurö meneima.

³⁶ Akun pötak omën namp pim yapinte Yosep pi pitring wakaima. Omën pöpön Yesu pim ngön yaaö omnarö pitök pim yapin nent Panapas pël maima. Yapin pöta songönte Omnarö Lup Ketumön Yemowesaup. Pi Yuta omnamp Liwai pim kurmentëkaanëp Saipras kustak wilaup.

³⁷ Omën pöp pim yang lup nent omnarö menak sumat wak ngön yaaö omnaröa naë së kom ë mampënëak mena.

5

Ananiasre Sapaira

¹ Panapas pi pël ëa. Ën omën pöröa naë öngre omp naar wëa. Ompöpë yapinte Ananias. Ën öngöpë yapinte Sapaira. Ananias puuk pim yang lup nent omnarö menak sumat wa.

² Pël ëak kaö nent yoolök wasëpënëak kaö nent ëlëöp wia. Pël ëën pim öngöp piita ëlëöp wia pöten kön wiin ompyaö ëa. Pël ëën pi sum kaö nent wak së ngön yaaö omnarö menak, e tapët pël mëëa.

³ Pël ëën Pitaak piin epël ök mëëa. “Ananias, Seten puuk nim lupmer utpet panë niwasën Ngëëngk Pulöön morök elmëëmëak nim yangeta sumat wak kaö nent ëlëöp wian.

⁴ Ni wet rëak yanget sum naën wieëa akun pötak yang pöt nimtëët pël wieëa. Ën ënëmak ni yang pöt omnarö menak sumat ningkën wan pöt nimtëët. Oröpmorëënök ni sum kaö nent ëlëöp wiak ngön kaar ëaup? Nim ngön kaar pipët ten omnaröen pëën nenian, Anutuun kaar yemaan.”

⁵⁻⁶ Pël maan Ananias pi ngön pöt kat wiak wel wiak së ngentia. Pël ëën yokoturö pit kat wiak së pim sokur poë koröpöök kör koëak wak së yang kel weera. Pël ëën omnarö pit ngön pöt kat wiak kas kaö panë ëa.

⁷ Kot nent wë ngöpngöp ëak 3 aöa pël won yesën pim öngöp Sapaira pim ompöp wel wia pöten kat nawiin yak Pita pim kaata kakaati së ilëa.

⁸ Pël een Pita pi epël pëlpël mëëa. “Arip yangeta sumet epët pëen wauwaar ma?” Pël maan öngöpök epël mëëa. “Yok nim wan pi tapëtep.”

⁹ Pël maan Pita puuk epël mëëa. “Aripök Aköpë Pulöön morök elmëenë pöten kön wiin kengkën sa ma? Kat wiaam. Omën nim ompöp yang kel weeraurö pit ka kanrak pi yawir niinta niöpnaat.”

¹⁰ Pël maan tapëtakëër öngöpta wel wia. Pël een yokoturö pit kaalak wak së pim ompöpë naë moweera.

¹¹ Pël een Yesuu ingre mor sauröere omën muntarö gön pöt kat wia pörö pourö kas kësang panë ëa.

Retëng it köpëlöt mëna

¹² Akun pötak Yesu pim gön yaaö omnarö pit weëre kosang it ngolöpöt kësang omnaröaan elmëa. Pël een omën Yesuun kön wi kosang wesa pörö pit Anutuu gönën tup kaöetak purpur omnarö pitëm ëapë yapin ngamp Solomon pël yamëëauweri wa top ëak Anutuun ök maim wakaima.

¹³ Pitëmënt pëen pël ëeim wëen omën muntarö pitëm wëwëatön itenak pit ompyaö wëaurö pël yamëëaurö yak pitring öpnaaten kas ëeima.

¹⁴ Pël ëaatak omën kësang pan Aköpön kön wi kosang wesak pim ingre moröröaring yal mena.

¹⁵ Pël een Yesuu gön yaaö omnarö pit pitëm yaat om mëmpö yesën omnarö pit pitëm yauman omnarö wak së kamtaöökë kan ëöök urötring wi moulmëa pöt pit epël mëakök ëa. “Pita pi kamtaöök yesem pim moresök moröpnaat. Ën nent pöt pi yesën pöt pim könöpök pitëm rangk ilap riak sëen ompyaö sëpnaat.” Pit pël mëak wak së mowieima.

16 Pël een Yerusalem kak we naöökaan naöökë ka pötëaan yauman omnaröere omën pitëm lupötë urmerarö wëaurö pourö wak së Yesu pim ngön yaaö omnarö pitëm naë oröön waö ë momëak ompyaö mowesa.

Ensel nampök ngön yaaö omnarö wii kaatakaan ent ë moulmëa

17 Ënëmak kiri ar yaurö pitëm wotöököpre omën piiring wëaurö pitëm yapinte Satusi, pit Yesu pim ngön yaaö omnaröa yaaö pötön itenak war kön wiak ya sangën een utpet mowasëpënëak kön wia.

18 Pël ëak së ngön yaaö omnarö wak wii kaatak moulmëen utpet yaauröaring wëa.

19 Pël een rö kan Anutuu ensel nampök wii kaata kanwer tē mowiak ngön yaaö omnarö wël ëak mësak orö epël ök mëëa.

20 “Ar Anutu pim ngönën tup kaöetak së wëwë ngolöpta ngönte omnaröen ök man.”

21 Pël maan pit ngön pöt ngar wak wëen këtëp ngampi yoolaan ngönën tup kaöetak ilëak ngës rëak omnarö rë moula.

Pit pël ëeim wëen kiri ar yaauröa wotöököpre pim omnarö pit Yuta omën kaöaröen yas maan ngönënë kansolörö wa top ëa. Pël ëak wii kaata kaöapë ngësël ngön wes mëa, Yesu pim ngön yaaö omnarö wii kaatakaan koirak waisëpënëak.

22 Pël ëaatak ngönënë polisörö pit wii kaata kakaati së itaangkën Yesu pim ngön yaaö omnarö pit won wieëa. Pël een pit kaalak ngönënë ngarangköröa naë së pitën ök mëëa.

23 “Ten wii kaatak së itaangkën kan ngarangkörö wëen ka kanötta om wari seëa. Pël ëaan ten koirënëak kakaati së itaangkën won wieëa.”

24 Pël maan ngönën tup kaöeta polisöröa kaöapre kiri ar yauröa wotöököp pöt kat wiak kön selap wiak neneren epël mëä. “Pitëm yaë pipëtakaan oröpöt orööpënëak yaë?”

25 Pël aö yeem wëen omën namp pitëm wa topöök së epël ök mëä. “Kat wieë. Arim omën wii kaatak ulmëan pörö pit ngönën tup kaöeta kakaati së omnaröen ngönën ök maim wë.”

26 Pël maan polis ngarangkepëre pim koturö pit së Yesuu ngön yaaö omnarö koirak sa. Pit koirak yewaisem tang nemomöön, omnaröak pit kël momööpanëak kas ëa.

Ngön yaaö omnarö pit ngönënë kansolöröen kas naën, ngön ök mëä

27 Pit Yesu pim ngön yaaö omnarö koirak kakaati së ngönënë kansolöröa naë tau moulmëen tauaan kiri ar yauröa wotöököpök pitën epël pëël mëä.

28 “Ten arën Yesuu ngönte anëëtaan nga nenian ëan ma? Ma arök kön wiin pöt omën pasit yaë ma? Yerusalem omnaröen ngön pöt ök maan pitök tenën Yesu möan pël apna pöten ar kent yeë.”

29 Pël maan Pitaare karurö pit kangiir epël mëä. “Ten yok pangk ar yang omnaröa ngönte ngar naöngan. Ngön Anutu pim ök niia pöta ënëm ëënaat.

30 Arök Yesu këra yetaprak möön wel wia. Pël ëaupök tiarim ëere körööröa Anutu puuk weletakaan wal ë moulmëa.

31 Pël ëak Anutuuk koirak së pimtë naë ulmëen pim yaapkeëtakël wë. Pël ëën Anutu puuk kaö wes moulmëen tiarim kepönöök wë kaamök elniak Israelörö tiarim kanöökël pourö wa nuulëen utpetat

kasëng mampunëen. Pël ëen Anutuuk arim ut-petat wa moolapnaat.

³² Ngön pöt tenök ök yeniaan Ngëëngk Pulöökta omën pötön war wesak yenia. Anutuuk omën pim ngönte kat yawiaurö ten Pulö yaningk.”

Kameliel pi ngönënë kansolöröen ngön yaaö omnarö kön wialök elmëëpënëak mëëa

³³ Ngönënë ngarangkörö ngön pöt kat wiak ya sangën ëen Yesuu ngön yaaö omnarö mëmpënëak ëa.

³⁴ Pël yaëen Parisi omën kaö namp Moses pim ngön ë kosang wesaut rë yemoulaup pi pitëm tekarak wëa, pim yapinte Kameliel. Pit omën pöpön kön wiin ompyaö yaaup. Puuk ngönënë ngarangköröa tekraakaan wal ëak Yesuu ngön yaaö omnarö ka kaö nerakël wes momëen sa.

³⁵ Pël ëen pitën epël ök mëëa. “Israel omën nem karurö, tiar omën eporö omën nant elmëëpënëak pöt kön wialök elmëëpenaan.

³⁶ Kat wieë. Ngaan panëer won, peen peen omën namp wakaima yapinte Tiutas. Pimtok pimtën kön wiin, ‘Ne omën kaöap,’ pël wesak omnaröen maan omën kësang 400 ke pël ëak yang ngarangkëpön nga elmëëpënëak sa. Pël ëen narö pitök pi mëngkën pim iri wëaurö pit pim ngön pöt sëp wesak repak sa.

³⁷ Pël ëen kaalak Yutas Kalili omnamp puuk omën muntarö wak Rom yang ngarangkëpëen nga elmëa. Pël ëa akun pötak yang ngarangkëp pi ka poutë omnaröa yapinöt wë yesën ngaarö pitök pöpta mëna. Pël ëen pim iri wëauröeta pim ngönte sëp wesak repak sa.

38 Pël äaut pötaanök Yesuu ngön yaaö eporöen tiar mop mowiak itöök elmëaapa. Pitëm ngön epot omën pëenök yeëa pöt won sëpnaat.

39 Ën omën puot Anutuuk kaamök elmëen pim weëre kosangöök yeëa pöt tiarök yok pangk il nemowasngan. Pötaanök mowëen it mongënaapa. Tiar pël yeem Anutu pimtën nga elmëënganok.”

Ngön yaaö omnarö Yesuu yapintaan ëö sëpna pöten ërëpërëp ëa

40 Pël maan ngönënë kansolörö pit Kameliel pim wes mëen sëpënëak ëa pöt ngar wa. Pël ëak pit Yesuu ngön yaaö omnarö koirëpënëak maan koirak sëen ngönën ngarangköröak polisöröen maan pës möön epël mëëa. “Ar kaalak Yesu pim ngönte omnaröen ök manganok.” Pël mëak wes mëen sa.

41 Pël ëak Yesuu ngön yaaö omnarö pit wa top-takaan oröak yesem ërëpsawi ëa. Pöt Anutuuk pitëm ya mëna pöten itaangkën yok pangk ëen pit Yesuu ngöntaan yok ëö mongawisëpnaat pël wesa.

42 Pël ëak kët ël epotë pit ka yaapötëere Anutuu ngönën tup kaöetak së omnaröen Yesu Anutu pim Yaö Mëëaup ngön ompyaö pöt ök maima.

6

Pit omën 7 ëak ngön yaaö omnarö kaamök ëëpënëak moulmëa

¹ Akun pötak Yuta omën narö Yesuu ingre mor saurö selap sak wë tok nentepar pitëm tekarak kom kap oröa. Pöt Krik ngön yaauröak Yuta ngön yaauröen kaaö ngön mëak epël mëëa. “Kët poutë omën omnant ngöntök yaaurö kaömp yemangkem

ar Krik ngön yaauröa öng kapiröro ompyaö wesak nemangkën ë yeë.”

² Pël ëën Yesu pim ngön yaaö omnarö 12 pöröak Yesuu ingre mor sauröen yas maan së wa top ëën epël ök mëëa. “Kat wieë. Kaömpre monat kom yaaö ngön pötak tenim ya mëmpuna kanöt il yeniwari pipët pangk naën yaë. Tenim ya kë pöt Anutu pim ngönte omnaröen ök nianëak éaut.

³ Karurö, ar peene arim naëaan omën 7 ëak kom ë moulmëen pitök omnant kom ëëpëna ya pöt ngarangk ëëp. Pit omën Ngëëngk Pulö pitëm lupötë wieëa könringöröak moulmëen.

⁴ Pël ëën tenimtokëer kët ël epotë Anutuun ök maimeë pim ngönte tekeri wesak ök niaim önaan.”

⁵ Pël maan omën pourö ngön pöten kent ëak omën eporö ulmëa. Wet rëak Stiwen omën pöp pi Anutuun kön wi kosang pan yewesaup Ngëëngk Pulö pim lupmeri peö ëaö pöp moulmëa. Pël ëak namp Pilip, namp Prokoras, namp Naikena, namp Taimon, namp Pamenas, namp Nikolas Antiök kakaanëp, pi köpël omnamp ngës rëak Israel omnaröa ngönën wak wëaö pöt yaaup. Pël ëak Yesuun kön wi kosang wesaup. Pit omën piporö moulmëa.

⁶ Pël ëak pit Yesu pim ngön yaaö omnaröa naë moulmëen pitëmëen Anutuun ök mëak pitëm moröt kepönötë mowiak welaköt elmëa.

⁷ Anutu pim ngönte ulöl sëën Yerusalem kak omën wëaurö pitëm naëaan selap pan Yesu pim ru sa. Pël ëën kiri ar yaauröa naëaan selap pitta Yesuun kön wi kosang wesa.

Yuta omnarö pit Stiwen wali wa

8 Stiwen pi Anutuuk komre kolap elmëak ngönënë weëre kosang ke nentere nent kaamök elmëen retëng weëre kosang omnaröa yok pangk naënganëët omnaröa tekrak mëneima.

9 Pël yaëen omën narö Stiwen pim yaaö pötön kaaö ëeima. Omën pörö pit tok nentak wë Yuta omnaröa ngönën tup nent, yapinte wii natëenöröa ka pötak wa top ëeima. Omën pörö pit Alesentriaare Sairini kakaanörö. Ën narö Silisiaare Esia yangrakaanörö. Pit së wa top ëak Stiwenring ngön nga ela.

10 Pël ëaap Pulöök kaamök elmëaan yak pitök pi il nemowasën ëa.

11 Pël ëen pit omën naröak Stiwen pimëen ngön mööngk rëak mapëna yak sum elmëen pitök ngön mööngk rëak epël mëëa. “Pi Moses tiarim ëapre Anutuun pim këmtakaan utpet wesak yaan ten kat wiaut.”

12 Pël maan omën pörö pit omën yaapöröere ngönënë ngarangköröere ngön kosangötë ngarangkörö pit es nga mowesak Stiwenë naë së moröak wais ngönënë kansolöröa tekrak tau moulmëa.

13 Pël ëak omën ngön kaar apnaaröeta piiring tau moulmëen kaar epël mëëa. “Omën epop pi akun poutë Anutuu ngönën tup ngëëngk epëtere Mosesë ngön kosangötön utpet wesak yaaup.

14 Ten kat wiin pi epël ya. ‘Yesu Nasaret kakaan pipopök ngönën tup epët töl komun ëak Mosesë ngaantak tiarim ëarö ngön mena pötë urtaköt wiipnaat.’ ”

15 Pël maan ngönën ngarangk kaöarö pourö pit Stiwen pim ë kosaöön it kökö mongnaan ëwa panë

tëak enselöröa ë kos koröp oröa.

7

Stiwen pi ngönënë kansolöröen ngön ök mëä

¹ Pël ëen kiri ar yaauröa wotöököpök Stiwenën epël pëlpël mëä. “Ngön e ya epët kaar ma yaap?”

² Pël maan pi kangiir epël ök mëä. “Nem pepere karurö, ar nem ngön epët kat wieë. Anutu, ëwa pepap, pi ngaanëër tiarim ëap Apram pi Mesopotemia yangerak om wëënaar Anutu pi pim naë oröak epël ök mëä.

³ ‘Ni nim omënere kaare yanger sëp wesak nem yang pet elniima pörek së öm.’

⁴ Pël maan pi Kaltia yang pör sëp mowesak ka kaö naö Aran pörek së wëen pim pepap wel wia. Pël ëen ënëmak Anutu puuk wes mëen kaalak yang Israel omnarö tiarim wë eprekël waisa.

⁵ Pël ëaap Anutu pi yang lup nent pimtëen panë wesak, ‘Epët nemët,’ pël apna nent wël ë nemangkën ëa. Won pan. Anutu pöp om epël kosang wes ök mëä. ‘Ënëmak yang epër nimpaat. Pël ëen nim ruure ëarö oröak pep sak öpnaat.’ Pël mëäö akun pötak Apram pim öngöp ru nawilën ëa.

⁶ Pël ëen Anutuuk kaalak ngön munt nent epël ök mëä. ‘Nim ruure ëarö yang maim nerek së wëen omën pörek wëauröak ngarangk elmëen ya pas mëneim sum won öpnaat. Pël ëen pörekörö pitök këlangön ya pas mangkën krismaki 400 pil wakaimpënaat.

⁷ Pël ëen ënëmak nook omën pit këlangön kat mowiipna pipörö ngön ya mëmpaat. Pël ëen

ënëmak nim ruure ëarö pit yang pör söp wesak yang eprek wais wë neen yaya neaïmpënaat.'

⁸ Pël mëak Anutuuk Apramre ëaröaan pim ngön kosang wes mëëa pöt pet elmëëpënëak Apramön pim ruure ëaröa koröp kaut ilëpënëak ök mëëa. Pël ëën omnaröak koröp kaut ila pöten itenak Anutu pim Apramön ngön kosang wes mëëa pöten kön wiipnaan. Pël ëën wëak pim öngöp yokot namp wila yapinte Aisak wë akun 7 ëak won sëen 8 pötak koröp kaut ila. Pël ëën Aisak puuk wë pim ruup Yakop wilak tapël elmëa. Pël ëën Yakop puukta wë pim ruurö 12 pörö tapël elmëa. Pël ëën pöröak wë 12 tapël ëak pitëm naëaan Israel omnarö tiarim kur 12 ëak oröa.

⁹ “Yakopë ruurö pit omp kaö sak wë Yosepëen këëpöt kön mowia. Pël ëak pi omën narö mës menak sumat öpënëak kön wiak mangkën pit koirak Isöp yangrakë sa. Pi pörek së inëen ru sak wë waur eima, sum won. Pël ëën Anutuuk pi söp nemowasën,

¹⁰ könöm nant pim naë yaaröön Anutu puuk ngarangk elmëeima. Pël ëak Anutuuk pi ël kaamök elmëak kön tektek kaö mangkën Pero Isöp yang omën omp aköp pim naë wëen piin itaangkën ompyaö ëën kaö wes moulmëen puuk Isöp yang ngarangkëpë yaat ngarangk ëa. Pël ëak wë Pero pim kaata yaat pour pi ngarangk ëak wakaima.

¹¹ Pël ëën wë ngöntök kësang nempel Isëpre Kanan yangrak oröak wiaan omnarö kaömpëen utpet ë yesën Israel tiarim ëaröeta tapël ëa.

¹² Pël yeem Yakop pi kat wia pöt Isöp yangrak omnaröak wet rëak akun pötaan kaömpöt wa kön wiaut wia. Pël maan pi ngön pöt kat wiak tiarim

ëarö pim ruurö ngës rëak wes meën Isëp yangrak së kaömp wak waisa.

13 Pël ëak wais wë akun nentak kaalak sa. Së oröön Yosepök nanöröen epël ök mëëa. ‘Ne arim nangap Yosep.’ Pël yemaanak Pero piita Yosepë nanöröen ëwat sa.

14 Pël ëën Yosepök nanöröen epël ök mëëa. ‘Ar së tiarim pepap Yakopön maan wais eprek Isëp tiarim karuröaring öpenaan.’ Yakopë omën kumentëkaan pörö 75.

15 Yakopre pim kuröökaan pörö Isëp yangrak së wë ulöp sak we pöök wel wia.

16 Pël ëën ënëmak pit pouröa kosat wak së omën yangaöökë wieëaurek Sekem pörek weera. Yang pör ngaanëer Apram puuk Emo pim omnaröa naëaan sum ëa.

17 “Israel omnarö pit Isëp yanggerak wë ulöl sa. Pël ëën Anutu pim Apramön yang yaö mëëa pörekë sëpënëak Isëp yanger sëp wasëpna akun mena pöt temanöm sa.

18 Pël ëa akun pötak Isëp omën omp ak munt namp oröa, pöp Yosepön köpëlöp.

19 Omën pöpök Israel tiarim ëere körööröen morök elmëak epël maima. ‘Ar ru wilak pöt wak së pëlëer mowiin. Pël ëën wel wiipnaan.’

20 Pël maan akun pötak Moses pi pim ëlëpök wilak itaangkën pim möönre koröp ompyaö ëën itenak ëlëpök ngarangk ëak kapa yemangkën ngoon naar namp won sa.

21 Pël ëën ëlëp pi yang ngarangkëpë ngönte ngar wak Moses wak së pëlëer mowia. Pël ëën yang ngarangkëpë koontupök së koirak pim ru ket ëak ngarangk elmëeima.

22 Pël eim wëen Moses pi kaö sak wë Isëp omën kaöaröa naëaan kön tektek wak kaö panë sa. Pël äak pi ya kësangöt wak ngön weëre kosangringöt pitën ök maima.

23 “Wë ënëmak krismaki 40 äak won sëen Israel omën pim karurö kaamök elmëepënëak kön wia.

24 Pël äak pi yesem itna pöt Isëp omën nampök Israel omën namp möa. Pël ëën pi pim karip kaamök äak Isëp omnampë utpet elmëa pöta kangiiir Isëp omnamp mëna.

25 Pël ëa pöten Moses pi epël kön wia. ‘Nem omnarö pit neen epël kön wiipnaat. “Anutuuk pi kaamök elmëen tiar Israel omnarö Isëp yan-grakaan nikoirëpënëak yaö mëëaup,” pël kön wiipnaat.’ Pël ëa pöt pit pël kön nawiin ëa.

26 “Ka urak wangam kanök Israel omën naar nga yaalën pi ngeröök yaalmëem epël mëëa. ‘Arpimënt tapaarök yeëerek nga elngan.’

27 Pël maan omën ngöntöp ngep äak yamöa pöpök Moses mök ë moolëak epël mëëa. ‘Talëpök ni tenim kaö sak wë ngön ë pet irumëak niia?

28 Ma nim peen kusi Isëp omnamp mënan pöl kaalak neenta nemëmpëak yaan ma?’

29 Pël maan Moses pi ngön pöt kat wiak yang pör sëp wesak Mitian yangerak kas së wakaim wë öng namp wak yokot naar wila.

30 “Moses pi yang pörek wëen krismaki 40 äak won sëen akun nentak yang pultak Sinai tomök ikanöök këra kot nementëk es wëlëng yokota. Pël ëën Anutu pi enselëpë ök sak es wëlëngöökë öngpök wëen

31 Moses pi pöten itenak yaan sak itaampënëak naë yesën Aköpök epël ök mëëa.

³² ‘Ne nim ëarö Apramre Aisakre Yakop pitëm Anutu.’ Pël maan Moses pi yaan sak reireë urak kaalak itaampnaaten kas ëa.

³³ Pël yaëën Aköpök epël ök mëëa. ‘Ne ngëëngkëp yang eprek wë. Pötaan yang nim tauaan pipët welakët yak kan wariaarek nim ing korötepar përe ola.

³⁴ Ne itaangkën Isëp omnaröak nem omnarö utpet moweseim wë. Pël ëën ne kat wiin pit ya utpetaring wë neen merëk neaim wë. Pötaanök ne pitëm könömöt ent ë moolamëak yewais. Wal ë. Wes nimëën Isëp yangerakë sumëën.’ ”

³⁵ Stiwen puuk kaalak epël ök mëëa. “Moses pi ngaanëer Israel omnarö pitök pim ngönte wa moolëak epël mëëa. ‘Talëpök ni tenim kaö sak wë ngön ë pet irumëak niia?’ pël mëëa. Pöt pit omën pöp Anutuuk Israel omnarö pit ngarangk ëak këemre këlangönë öngpökaan ent ë moulmëëpënëak yaö maan wëën enselëpök këra kotumentëk es wëlëngöökään ök mëëa pöten pit köpël pötaanök.

³⁶ Pël ëak Moses puuk omën pörö mësak yesem Isëp yangerakaan i kaö Köp Mōauukaan yang pul-takë pötë yesem retëng ke nampöt mëneim wëën krismaki 40 ëak won sa.

³⁷ Pël ëak Moses puuk Israel omën pimoröen epël ök mëëa. ‘Anutu tiarim Aköp puuk tektek ngön yaaö namp wes mëën waisëpnaat. Pöp arimtë naëaan namp. Pël ëën Anutu pi neen yaö elnëa ke pëlëp,’ pël mëëa.

³⁸ Moses pi tapöp ngaan yang pultak omnaröaring wa top ëak wakaima. Pi akun pötak tiarim ëaröaring wëën ensel Sinai tomök ngön ök mëëa pöp piarip pouwaar wëa. Pël ëëëak Moses pi

Anutu pim naëaan pim ngön lëngë nasëpanë pöt wak tiarimëën mena.

³⁹ Pël ëënak tiarim ëarö pit Moses pim ngön pipët wa olëak kaalak Isëp yangerakël sëpënëak ëa.

⁴⁰ Pël ëak pit Moses pim nanëp Eron pim naë së oröak epël mëëa. ‘Moses pi tiar Isëp yangerakaan mësak wais eprek niulëak pi talël sa wes? Ten köpël yaëërek nuuk omën kön nent ket ë nin pötak tenim omp ak sak wotöök rëak mës niwak sëpnaan.’

⁴¹ Pël mëak akun pötak purimakaö ru kön namp ket ëak animaö narö möak kön kaar pöpëën kiri ar ë mowiak pitëmtë omën ket ëaö pötaan ërëpsawi elmëeima.

⁴² Pël eim wëën Anutuuk mopöök omnant wia epot këtre ngoonre ari puotön yaya mapënëak pit kasëng momena. Omën pipot Anutu pim tektek ngön yaaö omën nampök epël retëng ëa.

‘Israel omnarö ar yang pultak imeë krismaki 40 ëak sa.

Akun pötak animaö kiri ar ëëiman.

Pël ëan pöt nemëën won.

⁴³ Ar wet rëak omnant arimtë ket ëautön yaya maimaurö.

Pël ëak ar omp ak kaarëp Molok pim poë koröp ngönën tup kaarkaarte tiak wak

pötaring omp ak kaarëp Repan pim ari könthe wak sa pël eimaurö.

Pötaanök peene nook ar kama niwak wes nimëën maimerek Papilon yangrakë sënëën.’

⁴⁴ “Tiarim ëarö pit yang pultak wakaima akun pötak poë koröp ka nent Anutu pi pitring wë pöta ökre waste tiak wak ima. Ka pöt Anutu pimtok Mosesën ök rapnaal pet elmëën ök rëak wak ima.

45 Pël ään enëmak tiarim earöak poë koröp ka pöt pitëm peparöa naëaan wak Yosuaaring imeë yang munt ner Anutuu omën yang pörek wëaurö waö ë momëa pörek së oröa. Pël äaut poë koröp ka pöt om wiakaim wiaan yang omën omp aköp Tewit pi oröa.

46 Pël ään Tewit pim wëwëeten Anutu kent elmëa. Pël ään Tewit pi Anutuun epël kimang mëëa. ‘Ne yok pangk ni, nem äap Yakop pim Anutu, nimëän ngönën tup ompyaö nent ök ram ma?’

47 Pël mëëautak omën omp aköp Solomon, Tewit pim ruup, puuk ka pöt ök rëa.

48 Pël äaap Anutu O Ngaarëkep pi ka omën moresök ök yera epotë pëen naöpanëpön tektek ngön yaaö omnampök pël äa.

49 ‘Aköp pi epël äa. Ne kaöap kutömweri wë omën pout ngarangk äak wëaup.

Ën yang pipër nem weëre kosangöökë iri wia. Pötaanök arök yok pangk ka nent nem wel aisëëë kë sumaan ök nenerangan sa.

50 Iteneë. Nemtok nem omën ket äaö epot pout il wesak wë.’ ”

51 Stiwen puuk kaalak kansolöröen epël ök mëëa. “Arim lupötë wa olëere kön utpet pötök peö äak wë köpël omën ket äak Anutuu ngönte kat nawiin yaauro. Ar ket ël epotë Ngëengk Pulöökë ngönötta wa olaim wëaurö. Tiarim earö pit pim ngönöt wa olaimaurö. Arta tapël yeë.

52 Yaap, tiarim earö pit Anutu pim tektek ngön yaaö omnarö pitëm naëaan namp öp sa wasngan. Pourö utpet mowesa. Pit omën wotpil waisëpnaapön tektek ngöntak war wesak äaö pörö pourö mënak won wesaurö. Pël äauröak peene

arökta omën wotpil tapöp ngaaröa naë wes meën mēna.

⁵³ Tiar tapöröak Anutuu naëaan ngön ë kosang wesa pöt öpenëak enselöröak tiarim ëaröen ök mēëautak arta ngön pötë ënëm naën yeë.”

Pit Stiwen kël möön wel wia

⁵⁴ Stiwen pi pël maan ngönënë kansolörö pit ngön pöt kat wiak ya sangën ëen kë ruru kön wia.

⁵⁵ Pël ëen Ngëëngk Pulö pim lupmeri ilëak peö ëa. Pël ëen pi we riak itena pöt Anutuu naë ëwa kësangpel ëaan Yesu Anutu pim yaapkëetak tauaan itena.

⁵⁶ Pël ëak Stiwen pi pitën epël ök mēëa. “Kat wieë. Ne peene itaangkën kutömwer kan tēen Omën Këöp pi Anutu pim yaapkëël tauaan ityaangk.”

⁵⁷ Pël yemaan kansolörö pit Stiwen pi Anutuu yapinte ngep yaë wesak kat wiipanëak kat ur wariak ngön kaëpre ngön ëak wal ëak sē moröak

⁵⁸ weruak Yerusalem ka pöökë wilëngkëël koliil sē olëak kël momöa. Pël ëak omën pimëen ngön aima pöröak pitëm ulpëenöt përeak omp ulwas nampë yapinte Sool pim naë rongan ë ulmëa.

⁵⁹ Pit pi kël yemomöön Stiwen pi kimang ngöntak Aköpön epël ök mēëa. “O nem Aköp Yesu, ni nem könöp kama neö.”

⁶⁰ Pël mëak rar rē wesirak ngön ëak epël mēëa. “Aköp, ni omën utpet yaalnë eporö kangit mangkan.” Pi ngön pil ök më pet irak wel wia.

8

Sool pi Yesuu ingre mor saurö utpet moweseima

1-2 Sool pi Stiwen mængkën ya kē sa. Pël ēēn omēn ngōnēn kat wiaurō pitōk pim sokut wak sē yang kel weera. Pël ēäk pit ingre ya ilak aima. Pël ēa akun pōtak Yerusalem kak omēn wēa pōrōak ngēs rēak Yesuu ingre mor saurō mēmpō waō ēäk rep momēēn Yutia yangrakaan Sameria yangrakē sa. Pël ēēn Yesu pim ngōn yaaō omnarō pitēmēt Yerusalem kak wakaima.

³ Pël ēaan Sool pōpōk Yesu pim ingre mor sa pōrō utpet mowesak pitēm kaatē kakaati ilēak ōngre omp pourō morōak wii tēak wak sē wii kaatak ulmēa.

Pit Sameria kak ngōn ompyaut ōk mēēa

⁴ Yesu pim ingre mor rep momēēn saō pōrō pit neenem yesautē pim ngōnte ulōl wesak ōk maō sa.

⁵ Pël ē yesēn Pilip pi Sameria kak sē omnarōen Kristo Anutuu Yaō Mēēaup pim ngōnte ōk mēēa.

⁶ Pël yemaan omēn kaō pan pim naē wa top ēäk retēng omnarōa it kōpēlōt ēaō pōtōn itenak pim ngōnōt kēēkē pan kat wieima.

⁷ Pël yaēēn omēn selap urmerarō pitēm lupōtē wēa pōrō waō ē mēēn merēkre ngōnēēr orōak sa. Pël yaēēn omēn kosat kēl waare kan utpet yaaō pourō ompyaō panē sa.

⁸ Pël ēēn omēn Sameria kak wēaō pōrō Pilip pim ēa pōten itenak ērēpsawi kaō pan ēa.

⁹ Akun pōtak kak taprek omēn namp wēa pim yapinte Saimon pi kempre pōlang pōt ēwat panēēp. Pël ēēn Sameria kak pōrēkē omnarō pit pim yaaō pōten yaan sa. Omēn pōp omnarōen pi pitēm kaōap pēl maim yeēa.

10 Pël een kak pörekë omën kotre kaö pourö pit pim ngön mëäo pöten këekë pan kat wiak epël maima. “Omën epop pi weëre kosang kaö pan wak Anutuu naëaan irëa.”

11 Yaap, pit akun wali pim yaaö pötön itenak yaan sak pim ngön yaaut këekë kat wieima.

12 Pël eim wëenak Pilip pi waisak Anutu pi omnarö wa ngaöök nimëak wë pöpë ngön ompyaö pötre Yesu Kristo Anutu pim Yaö Mëëaup pim ngön ompyaö pöteta ök maan omën narö piin kön wi kosang wasën Pilip pi omën pörö i momëa.

13 Pël een Saimon piita Yesuun kön wi kosang wasën Pilipök i momëen Pilipring wakaima. Pël ëak pi Pilipë retëng kësang ke nalöt yaaö pötön itenak yaan sa.

14 Yesu pim ngön yaaö omnarö pit Yerusalem kak wë Sameria omnarö Anutuu ngönte wak wëa pöt kat wiak Pitaare Son wes mëen itaampö sa.

15-17 Pël ëak pitëm naë së oröak itaangkën pit Aköp Yesu pim ru ulöpöökörö pël sak wëa pötaan i momëen wëa. Pël ëaap itaangkën Ngëëngk Pulö pitëm naë neiraan wieëa. Pël een Pitaare Son piaripök Ngëëngk Pulö pitëm lupötë ilapna pötaan kimang mëak piarpim moresiar pitëm kepönötë rangk mowiin Ngëëngk Pulö pitëm lupötë ilëa.

18 Pël een Saimon pi Yesu pim ngön yaaö omnaarë moresiar omnaröa kepönötë yemowiin Ngëëngk Pulö pitëm lupötë ilëa pöten itenak pi weëre kosang pöt piarpim naëaan sum ëëpënëak kimang mëëa.

19 “Arpim weëre kosang wa pipët nampun. Pël een nookta omnaröa kepönötë nem moresiar mowiin Ngëëngk Pulö pitëm lupötë ilapnaan.”

20 Pël maan Pita pi epël mëëa. “Ni korar pan yaanëp. Nim sum pötak yok pangk Anutuu naëaan Pulö sum ëëm wesak yaan. Pötaanök nim sumetar- ing utpet kak sumëet.

21 Anutu pi nim lupmeri itaangkën yok pangk naën. Pötaanök ni tenring ya epetak naön ëëm sa.

22-23 Yaap, ne niin ëwat wë. Nim lupmer warre kaur pömpelök peö ëak wiaan utpetatök par elniak wë. Pötaanök ni pipot kasëng menak Aköpön ki- mang maan puuk nim utpetatë saunat lupmeri wia pipot won niwasëpnaan.”

24 Pël maan Saimon pi piaripön epël mëëa. “Arip nemëën Aköpön kimang maë. Pël ëën omnant nim yenëaan pöt nem naë kaalak naaröön ëëpnaan.”

25 Pitaare Son piarip ngön weëre kosangringöt pël ök mëak Yesuu naëaan ngön kat wia pöt ök mëak Yerusalem kakë sa. Yesem Sameria yangera öngpök ka wieëa pötë ngön ompyaut ök maö sa.

Pilipök Itiopia omnampön ngön ompyaut ök mëëa

26 Ënëmak Aköpë ensel nampök së Pilipön epël ök mëëa. “Wal ëak ëngkël së Yerusalemëlaan kan Kasa kakël sa pipöök sum.” Kan pö yang pultak yesau.

27-28 Pël maan Pilip pi wal ëak sa. Yesem itaangkën omën kaö namp Itiopia yangerakaanëp piita kan tapöök yesa. Omën pöp Itiopia yangerak öng aköp yapinte Kantesi pim kaatere ya omnaröa ngarangkëp, pi Yerusalem kak së Anutuun yaya mëak kakë sëpënëak kar pol osöröak weruak yaaö naöök wel aisëak yesem Aisaia Anutuu tektek ngön yaaup pim pep retëng ëauwer sangk kelö yesa.

29 Pël yaëen Anutuu Pulöök Pilipön epël ök mëea. “Ni kar osöröa weruak yes engköökë naë së.”

30 Pël maan Pilip teëntom së itaangkën omën pöp Aisaia pim pep ngaan retëng ëa pöwer sangk kelö yesa. Pël ëen pi omën pöpön pëel mëea. “Ni ngön sangk yaalën pita songönten ëwat wëen ma won?”

31 Pël maan pi kangiir epël ök mëea. “Omën nampök pet naalnëen ëëpna pöt ne tol ëak ëwat sum? Pötaanök ni nem naë wais wel aisëak ök nea.”

32 Pël maan Pilip pi karöökë ngaarëk is wel aisëak omën pöpë ngönën pepeweriaan sangk kelö yesa pöten kat wia. Pöt epël.

“Omnaröa sëpsëpörö mööpënëak wak yes pöl elmëa.

Sëpsëp ruuröa ëpöt ilëpënëak yaëen këlël naën yaë pöl ngön won sak wëa.

33 Omnarö pit pi ngep ëak utpet elmëak ngön yaat wotpil wesak namëngkën ëa.

Pit pim wëwëet won pan wes moolaan pim yangerkë wëwëet won sa.

Omnarö pitök pim ru wilëpnaaröen itnaampan.”

34 Omën kaö pöpök Pilipön epël pëlpël mëea. “Omën epop ngön epot pimtëen ya ma omën nampëen ya?”

35 Pël maan Pilipök ngön kangit ök mëea. Pi ngës rëak Anutu pim ngönën pepeweriaan omën kaöap pim sangk kela pöt war wesak Yesu pim songönte pim ngön ompyaö pöt ök mëea.

36 Pël ëak kamtaöök om yesem omën kaö pöpök i kaö naöön itenak Pilipön epël ök mëea. “Itan. I kaö nent engk wiaap. Ni yok pangk ne i nemëem ma won?”

37 [Pël maan Pilip pi epël mëëa. “Nim lupmerök Yesuun kön wi kosang wasën pöt ne yok pangk i nimëëmaat.” Pël maan pi epël mëëa. “Ne Yesu Kristoon pi Anutuu ruup pöt kön wi kosang yewas.”]

38 Pël mëak pi karaö leng ëëpën maan leng ë ulmëen piarip i kaöötak ngemë Pilipök i momëa.

39 Pël ëak piarip i kaöötakaan yaaprën Aköpë Pulöök Pilip kama wak yang maimerekël sa. Pël ëën omën kaöap pi Pilipön itnaangkën ëak pim sëpënëak sa pöl yesem ërëpërëp kaö ë sa.

40 Ën Pilip pi itaangkën pi Astot kak wëa. Pël ëak Astot il mowesak kan yesem kamtaöök ka wieëa pötë Anutuu ngön ompyaut ök maö yesem Sisaria kak së oröa.

9

Sool pi lup kaip tiak ingre mor sa (Ngön 22:6-16; 26:12-18)

1 Sool pi Aköp Yesu pim ingre mor saurö mëmpënëak ngön kosang wia. Pël ëak pi kiri ar yauröa wotöököpë naë së

2 pep nant Yuta omnaröa ngönën tupötë ngarangk Tamaskas kak wëauröaan retëng ëëpënëak maan pël ëak Sool mena. Pep pötë ngön epël retëng ëa. Sool pi omën öngre omp Yesuu ingre mor saurö koirak wii tëak Yerusalem kakë wak sëpënëak wiak mena.

3 Pël ëën Sool pi sa. Seim Tamaskas kak temanöm yewasën kutömweriaan ëwa naö teënt pan irë piik ela.

4 Pël ëën pi yangerak së ngentiak kat wiin ngön nent epël mëëa. “Sool, Sool, ni tol ëënak ne utpet neweseimën?”

5 Pël maan pi kangiir epël mëëa. “Aköp ni talëp?” Pël maan pi epël ök mëëa. “Ne Yesu. Ni kët ël epotë ne utpet neweseimën.

6 Wal ëak Tamaskas kak së orö. Pël ëën omën nampök nim omën ëëmë pöt ök niapnaat.”

7 Pël yemaan omën Soolring kan pöök yesaö pörö pit yaan sak ngön wonök taueë pit ngön yamëëa pöt yok kat wieëak omën ngön pöt yaaö pöpön itnaangkën.

8 Pël ëën Sool pi yangerakaan wal ëak it ngaulak omnantön itaampënëak ëa pöt pangk naën. Pël ëën omnaröak mor yal ëak Tamaskas kak së moulmëa.

9 Pël ëën akun nentepar nent om it ngaap sak wakaima. Pël yeem iire kaömpre omnant nanën.

10 Tamaskas kak pörek Yesuu ingre mor saö namp wëa yapinte Ananias. Pi wangerötë yemangk ke pël ëak itaangkën Aköp pim naë së ëö pet elmëak epël ök mëëa. “Ananias.” Pël maan pi kangiir epël mëëa. “Aköp, ne e wëep.”

11 Pël maan Aköpök piin epël mëëa. “Ni wal ëak kan naö yapinte Wotpil kan pöök së Yutas pim kaatak oröak pitën epël pëlpël mam. ‘Omën namp Tasas kakaanëp yapinte Sool pi wë ma?’

12 Omën pöp pi wangerötë yemangk ke pël ëak itaangkën omën namp pim yapinte Ananias pöpök së pim moresiar kepönöök mowiin pim itöörar kaalak ompyaö sa pël itena.”

13 Pël maan Ananias pi kangiir epël mëëa. “Aköp, omnaröak omën pipopön aan kat wiaut. Pi nim omnarö Yerusalem kak wëaurö utpet yemowesaup.

14 Pël yaaupök kiri ar yaauröa kaöarö pitök maan pi omën niin yaya yeniaurö wii tEEPënëak

Tamaskas kakë waisa.”

15 Pël maan Aköpök epël mëäa. “Ni pim ngësë së. Omën puop pi nem ngönte wak köpël omënerë yang omp aköröere Israel omnarö arën ök niapënëak yaö mëäaut.

16 Pötaanök nemtok pim ënëmak nem ngönte aö yesën këemre këlangön orö morëëpna pötönta ök memaat.”

17 Pël maan Ananias pi së ka pötak ilëak pim moresiar Sool pim kepönöök mowiak epël mëäa. “Sool, nem karip, Aköp Yesu kamtaöök koirak ngön ök niia pöpök nook nim itöörar nganga sëën Ngëëngk Pulö nim lupmeri ilëak peö ëëpënëak wes nemëën yewais.”

18 Pël maötaring omën pim itöörarë pe ëëäa pömpel ilak ungnön it nganga sa. Pël ëak wal ë tauaan Ananias puuk i momëa.

19 Pël ëënak Sool pi kaömp nak weëre kosang wa.

Sool pi Tamaskas kak ngönën ök mëäa

20 Sool pi Yesuu ingre mor saurö Tamaskas kak wëäö pöröaring akun nentepar ma nentepar nent wë teëntom Yuta omnaröa ngönën ka wieëautë ilëak Yesuu songönte war wesak omnaröen epël ök mëäa. “Yesu pi Anutu Ruup.”

21 Pël maan omnarö pit kat wiak yaan sak epël mëäa. “Elei, omën epop pi Yerusalem kak omën Yesuun yaya yamëëauröaan nga yaaupök kaalak eprek wais tapël ëak wii tëak wak kiri ar yaaö kaöaröa ngësë sëpënëak waisaupök tolël ëak epël ëa?” pël mëäa.

22 Pël ëaap Sool pi weëre kosang pan wesak Yesu pi Kristo Anutu pim Yaö Mëëaup pöta ngönte ök

maan Yuta omën Tamaskas kak wëaurö pit ngön kangit mapnaat won ëa.

²³ Wë akun wali yesën Yuta omën ngönënë ngarangkörö pit wa top ëak Sool mëmpënëak ngön ëa.

²⁴ Pöt pi kat wiak wëen omnarö pit Tamaskas ka pöök kël ëmööké ëm kanrak kët kanaan rö kanë Sool mëmpënëak nga wieima.

²⁵ Pit pël ëaan röök lupöök omën pim karuröak Sool mësak së kolöm ëp kër naëëpök waulak ëm kë kanöök wii ngan ëak wilëngkëel wes momëen ngemë ngentiak oröak sa.

Sool Yerusalem kak wakaima

²⁶ Yerusalem kak së Yesuu ruuröaring yal mampënëak ëen pit pim Yesuu ru sak wëa pöten kaar yema wesak pit piin kas elmëa.

²⁷ Pël ëen Panapas pi Sool koirak Yesuu ngön yaaö omnaröa naë sa. Pël ëak Panapas puuk Sool pim kamtaöök yesem Aköpön itaangkën ngön ök maan Tamaskas kak së kas köpël omnaröen Yesuu ngönte ök mëëa pöten Yesuu ngön yaaö omnaröen ök mëëa.

²⁸ Pël ëen Sool pi pitring wë Yerusalem kak we naöökaan naöök kas naën Yesuu ngönte ök maima.

²⁹ Pël eimeë Sool pi Yuta omën Krik ngön yaauröaring ya mëmpöore ngön nga elö pël eim wëen pit kangiir pi mëmpënëak nga kup rieima.

³⁰ Pël yaëen pim ingre moröröak kat wiak Sool koirak Sisaria kak së wes mëen Tasas pim kakë sa.

³¹ Akun pötak Yutiaare Kaliliire Sameria yang pötë omën Yesuu ingre mor saurö pitëm naë mayaap oröak wiakaima. Pël ëaan pit Aköpë

ikanöök wëen Ngëengk Pulöök kaamök elmëen weëre kosang wak ulöl sak wakaima.

Pita pi Inias ompyaö mowesa

³² Pita pi yang poutë Anutuu ingre mor sauröa wëwëatön wa kom ë sak waisak eima. Akun nentak pi Anutuu omnarö Lita kak wëaurö pitëm naë së oröa.

³³ Pël ëak itaangkën omën namp ingre mor kël waup yapinte Inias pöp wëa. Pí urtak pëen ka urakaimën krismaki 8 ëak won saup.

³⁴ Pël ëën Pita puuk piin epël ök mëëa. “Inias, Yesu Kristo ompyaö yaniwas. Pötaan wal ëak nim urre korumön ompyaö was.” Pël maan tapëtakëer wal ëa.

³⁵ Pël yaëën Litaare Seron ka pöteparë omën pörö pit pöpön itenak lup kaip tiak Aköpë ë pël ëa.

Pitaak Tapita öp wes moulmëa

³⁶ Kak nerekë yapinte Yopa pörek Yesuu ingre mor sa öng namp wëa yapinte Tapita, Krik ngöntak Tokas pël yamëëa. Öng pöp pi kët poutë omnaröaan ompyaö elmëeimeë pit omnant ngöntök yaëën pöt kaamök elmëeim wëaup.

³⁷ Pël ëak akun pötak öng pöp pi yauman nent koirak wel wia. Pël ëën öngörö pit sokur i moirak wak së ka ngerö ngaarëk nentak së mowia.

³⁸ Yopa kak pörek Lita kak naë wieëa. Pötaan Yesuu ingre mor saurö pit Pita Lita kak wë pöten kat wiak omën naar wes mëen së epël mëëa. “Ni tiarip koirak teënt sëpa.”

³⁹ Pël maan Pita pi wal ëak piaripring sa. Pël ëak ka tomök oröön mësak ka kaö ngaarëktakël isa. Pël ëën öng kapiröröak Pita tekarak ulmëak elre waar ë

poë koröpre ulpëen Tokas pim öp wë korir mëak pit menautön pet elmëa.

⁴⁰ Pël ëën Pita pi öngörö waö ë tomökël momëen yaröön rar rë wesirak Anutuun kimang mëëa. Pël ëak sokura ngësël kaip tiak epël ök mëëa. “Tapita, wal ë.” Pël maan öngöp it ngaulak Pitaan itenak wal ë wel aisëa.

⁴¹ Pël ëën Pita puuk moresi moröak wal ë tau moulmëak öng kapiröröere Anutu pim omën muntaröen ök maan ilaan Tapita mës mena.

⁴² Pël ëën Pita pim ëa pöta ngönte ulöl sak sëen omën munt narö kësang pan Yopa kak wëaurö Aköpön kön wi kosang wesa.

⁴³ Pël ëa akun pötak Pita pi Yopa kak pörek omën pol koröpöt ket ëëpënëak kopëta yewesa nampë yapinte Saimon pöpring akun wali wakaima.

10

Ensel nampök Koniliasën ngön ök mëëa

¹ Sisaria kak omën namp wëa pim yapinte Konilias pi Rom nga omën 100 pöröa wotöököp. Nga omën pörö pit Itali yangerakaan waisa.

² Omën pöp pi ngönënringëp yak pit öngre ruurö Anutuun yaya maim wëaup. Pël ëeimeë omën pöp Yuta omnarö omnantëen ngöntök yaëen kaamök ëak Anutuun ök yamëëaup.

³ Kët nentak wiap kan 3 kilok pötak pi wangerötë yemangk ke pël ëak itaangkën Anutuu ensel nampök së piin epël mëëa. “Konilias.”

⁴ Pël maan pi enselëpön itenak kas ëak pëlpël mëëa. “E Aköp tol ë?” Pël maan enselëpök epël mëëa. “Anutu pi nim kimang ngönöt kat wiak nim

omën ngöntök yaurö kaamök yaalmëan pöten itaangkën ompyaö ëen puuk kangut nimpnaat.

⁵ Pötaanök ni peene omën narö wes mëen Yopa kak së omën namp yapinte Saimon, yapin nent Pita, pöp koirak waisëp.

⁶ Omën pöp pi Saimon yapin ngampup pol koröpöt ket ëëpënëak kopëta yewesaup pim kaatak wë. Ka pöt i kaö ëöökël wia pipët.”

⁷ Pël mëak sëen Konilias pi pim inëen ru naarre nga omën ngönënring namp piiring wëaup pöröen ngön maan sëen,

⁸ Konilias pi pitën enselëpë ngön ök mëëa pöt pout ök mëak wes mëen Yopaë sa.

Pita pi wangarötë yemangk pöl ëa

⁹ Omën pörö së ka urak ëlpamök kan kourak yesem së Yopa kak temanöm oröak itna pöt këtëp luptak wëen Pita pi Anutuun ngön mapënëak ka kaö kë yesaur ngaarëkël wieëa pörökël isa.

¹⁰ Pël ëak pi këen pan ëen kaömp nëmpënëak yeëa. Pël ëen pit kaömp kopëta yewasën Pita pi kor wë wangarötë yemangk ke pël ëak itaangkën,

¹¹ kutömwer kan tëen omën nempel poë koröp kaöatë ök nempel irëa. Kaut kong nent ulöp urak wes mëen yangerak irëa.

¹² Pömpelë öngpök animaö ke nampre namp in-tre imën, kamal pörö wëa.

¹³ Pël ëen Pita pi ngön nent epël kat wia. “Pita, ni wal ë narö möak ar ëak në.”

¹⁴ Pël maan Pita pi epël mëëa. “Aköp, ne yok pangk pël naengan. Omën epot Yuta omnarö tenim naë nga pan wia. Pël ëen ne ngaanta nanën yaaup.”

15 Pël maan ngön tapët kaalak rangk mëea. “Anutu pim kaömp numëak nimpëna pipotön nuuk nga wia pël angan.”

16 Omën pöt akun nentepar nent oröak teënt kaalak kutömweri isa.

17 Isën Pita pi wel aisëak pim wanganrëta ök itena pöta songönten kön wieim wëen Koniliasë naëaan sa pörö pit Saimon pim kaaten pëel maan omnaröak pet elmëen ka pöta ëmööké ëm kanrak së taueë,

18 epël pëlpël mëea. “Omën namp yapinte Saimon, yapin nent Pita, pöp eprek wë ma?”

19 Pël maan Pita pi omën pim naë oröa pöten kön ya mëneim wëen Ngëengk Pulöök epël mëea. “Kat wi. Omën naar namp ëak ni nikoirëpënëak waisaurö e wë.

20 Pötaanök wal ëak orö pit koirak pitring së. Nemtok wes mëen yewaisrek kön selap ëengan.”

21 Pël maan Pita pi oröak ngemë pitën epël mëea. “Arim ap weseiman pöp ne epop. Ar tol ëënak yewais?”

22 Pël maan pit kangiir epël mëea. “Rom nga omnaröa wotöököp yapinte Konilias puuk ten nim ngësë wes nimëen yewais. Omën pöp pi ompyaö panëep Anutuun yaya maim wëaup. Pël ëen Yuta omnarö pit pim wëwëeten itaangkën ompyaö yaaup yak Anutuu ensel nampök ni koirak pim naë sëen nim këmtakaan ngön kat wiipënëak mëea.”

23 Pël maan Pita pi omën pörö koirak së piiring ka ura.

Ëlпамök Pitaare omën Yopa kakaan Yesuu ingre mor saurö pit kopëta wesak pitring sa.

24 Pël äak pit yesem kan kourak sê ka nent ura. Wangam kan yesem Sisaria kak sê oröa. Pël äën Konilias pi pim nanang karuröen ök mëak wa top äak Pitaan kangk eim wëa.

25 Pël äën Pita pi sê oröak kakaati ilapënëak yaëën Konilias pi koirak ngëengk mowesak rar rë mowesira.

26 Pël äën Pitaak Koniliasën epël ök mëëa. “Wal ë. Ne ngëengkep won, omën nim karip.”

27 Pël mëak piarip ngöngön aö kakaati ilë itaangkën omën kësang pan wa top äak wëën Pita puuk pitën epël mëëa.

28 “Ar ten Yuta omnaröa songönten ëwat wë. Ten omën muntaröaring omnant ngawi ëënganëak kan waria. Pël äautak Anutuuk ne arim naë waisumaaten ngel könöm ëënganëak wangarëtak ök neak pet yaalnë.

29 Pötaanök ne arim ngönte kat wiak wa nanu-ulaan ngar wak yewais. Pötaanök ne pëlpël nia-maan. Oröp ëënak neen ngön neeaurö?”

30 Pël maan Konilias pi kangiir epël ök mëëa. “Ne omën it ngolöp nenten itenak wëën kët akun nentepar nent yes. Pël ëënak niin yas niiaut. Pöt epël. Ne wiap kanök 3 kilok pötak Anutuun kimang maim wëën akun tapëtakeër omën poë koröp kölam panëö wetaö namp nem naë oröak epël ök neeaut.

31 ‘Konilias, Anutu pi nim kimang ngönöt kat wiak nim omën ngöntök yaaurö kaamök yaalmëan pöten itaangkën ompyaö ëën puuk ni kangut nimpnaat.

32 Pötaanök ni peene omën narö wes mëën Yopa kak sê omën namp, yapinte Saimon yapin nent

Pita, pöp koirak waisöp. Omën pöp pi Saimon yapin ngampup pol koröpöt ket eëpënëak kopëta yewesaup pim kaatak wë. Ka pöt i kaö eöökël wia pipët.’

³³ Pël neaan ne nim ngësë teëntom ngön wes nimëaut. Pël eën ni ompyaö ëak tenim naë wais oröön ya kë yes. Pötaanök ten Anutuu eöetak wais wa top ëak wë. Aköp pi ngön tol nent ök niamëak niia?”

Pita pi Konilias pim kaataköröen ngönën ök mëëa

³⁴ Pël maan Pita pi ngës rëak epël ök mëëa. “Yaap pan. Anutu pi omnarö mööngkraar kangk naalmëën yaaup.

³⁵ Pi yok pangk omën ke nampre namp, ngön nerre ner pimëën yaya maö ompyaö elmëeim wëäö piporöaan kent yaaup.

³⁶ Anutu pim Israel omnarö tenën ngön ök niiaö pöten ar ewat wë. Pi Yesu Kristo pim ngön ompyaut war wesak ök niia. Pi omën pouröa Aköp pël sak wëën tiar Anutuuk yal mangkën lup kopëtemer sak öpenaat.

³⁷ Ar Son pim omnarö i momëën omën ompyaut oröa pöten ewat wë. Pöt Kalili yangerak oröak Yuta yang poutë ulöl sak sa.

³⁸ Ar yok ewat wë. Anutu pi Yesu Kristo Nasaret kakaanëp yaö mëak pim Ngëëngk Pulö elmëën weëre kosang kaamök elmëën pi yang poutë ya ompyaö mëmpö yesem Setenë omën utpet mowesaö pörö ompyaö moweseima.

³⁹ Pël eën ten pim ngön yaaö omnarö pim Yerusalemre Yuta yang poutë ëa pöt pout iteneim wëën pit pi këra yetaprak momöön wel wia.

40 Pël een yangaöök wieë kët nentepar nent won sseen Anutuuk wal ë moulmëen omën naröen ëö pet elmëa.

41 Pël ëaup pi Yuta omën pouröa ëöetak naröön. Ten Anutu pim ngönte anëak yaö niaurö tenimtokëer piin itenaut. Pi weletakaan wal een ten piiring iire kaömp ngawi naut.

42 Pël yeem tenën pim ngön ompyaut omnaröen ök maö yesem Anutuuk omën öpre wel pourö pim naë ngön ë pet irëpnaat pöta ngönte omnaröen ök menëak niaut.

43 Anutu pim tektek ngön yaaö omnaröak epël ëa. ‘Omën namp pi Yesuun kön wi kosang wasëpna pöp pim utpetat Anutuuk Yesuu weëre kosangöök ent ë moolapnaat.’ ”

Ngëengk Pulö köpël omnaröa naë irëa

44 Pita pi ngön pöt ök maim wëen Ngëengk Pulö omën pim ngön kat wieim wëaö pöröa naë irëa.

45-46 Pël een omën pörek wëa pörö pit omën muntaröa kakë ngönötë aö Anutuun yaya maima. Pël een Yuta omën Yesuu ingre mor saurö Yopa kakaan Pitaaring sa pörö pit Anutuuk Ngëengk Pulö köpël omnarö ulöl wes mena pöten itenak yaan sa. Pël een Pitaak epël ök mëea.

47 “Ngëengk Pulö ngaan tiarim naë irëa pöl peene pitëm naë yeira. Pötaanök tol een tiar i nemomëen ëëpen?”

48 Pël mëak Pitaak pit Yesu pim ru ulöpöökörö pël sak wëa pötaan i momëëpënëak maan pël ëa. Pël ëak pit Pita pitring wëwë yeem moulmëak sëpënëak mëea.

11

Pita pi Yerusalem kak ingre mor sauröen ngön ök mää

¹ Yesuu ngön yaaö omnaröere ingre mor sa Yutia yangerak wëauröak köpël omën narö pitta Anutuu ngönte wa kosang wesa pël aan kat wiak wëen, Pita pi Yerusalem kakë sa.

² Pël ëen akun pötak Yesuun kön wi kosang wesa narö ngön ë kosang wesautak Anutuun yaö ëak koröp kaut ila pöröak piin epël mää.

³ “Ni tol ëënak Anutuun yaö ëak koröp kaut nailënöröa naë së pitring kaömpre omnant ngawi yaën?”

⁴ Pël maan Pita pi omnant pim naë oröa pötön ök mää.

⁵ “Ne Yopa kak wë Anutuun ök yemaan wangerötë yemangk ke pël ëak itaangkën omën nempel poë koröp kaöatë ök nempel irëa. Kaut kong nent ulöp urak wes mään kutömweriaan irë nem naë ngentia.

⁶ Pël ëen ne öngpök itaangkën animaö ke nampre namp kosangöökaan kakë, kamalre int pourö omën pömpelë öngpök wëa.

⁷ Pël ëen ngön nent epël yaan kat yawi. ‘Pita, ni wal ë narö möak në.’

⁸ Pël neaan ne epël yemak. ‘Aköp, ne pël naëngan. Omën epot Yuta omnarö tenim naë nga pan wia. Pël ëen ne ngaanta nanënëp.’

⁹ Pël maan ngön tapët kaalak rangk kutömweriaan epël yenëa. ‘Anutu pim kaömp numëak nimpëna pipotön nuuk nga wia pël angan.’

10 Omën pöt akun nentepar nent oröak kaalak sasa kutömweri isa.

11 Pël één akun tapetak omën naar namp ëak ka nem wëauta ka kauni wais taueëa. Omën pörö pit Sisaria kakaan omën nampök ne koirak sënëak wes mëen waisa.

12 Pël één Pulöök neen epël ök yenëa. ‘Ni omën eporöaring sum. Köpëlöröak ya wesak kön selap ëënganok.’ Pël neaan ne omën tiarim kar ingre mor sa 6 ëak neering e taua eporöaring së Konilias pim kaatak oröak kakaati ilëaut.

13 Pël één ensel namp pim kaata kakaati tauaan itaangkën ngön ök mëëa pöt tenën ök yenia. Enselëpök Koniliasën epël ök mëëa. ‘Ni peene omën narö wes mëen Yopä kak së Saimon, yapin nent Pita, pöp koirak waisëp.

14 Pël één omën pöpök wais Anutuuk kama niön niire nim kaatakörö ompyaö sënë pöta ngönte ök niapnaat.’

15 Konilias pi enselëpë ngön ök mëëa pöt ök yenia. Pël éénak ne ngës rëak ök yemaan Ngëëngk Pulö ngaan tiarim naë irëa pöl pitëm naë yeira.

16 Pël één ne Aköp pim ngaan ngön ëa pöten kön yawi. ‘Son pi i yaaptak omnarö i momëa. Ën ënëmak nem Pepapök Ngëëngk Pulöök i ket ëak ar nimëëpnaat.’

17 Pël ëaut yak Anutuuk akun tiarim Aköp Yesu Kristo piin kön wi kosang wesa pötak tiarim naë kësangën porpor elniaut ök tapël peene pit kësangën yaalmëen nook tol één Anutuun kan mowariim?”

18 Pita pi pël maan pit ngön pöt kat wiak pitëm nga ëa pöt sëp wesak Anutuun yaya mëak

epël mëëa. “Anutuuk pit wetete mowasën köpël omnaröeta pitëm utpetat kasëng menak wëwë ngolöpta kanöök yes.”

Antiok kak ngönën oröa

¹⁹ Stiwen wel wiin ngönënë ngaaröak Yesu pim ruurö këemre këlangön ke nentere nent wa menak rep momëen narö Pinisia yangerakël yesën, narö Saipras kustakël yesën, narö Antiok kakël yesën, pël ëa. Pël ëak pit pötë së wë Yuta omnaröen pëen ngönën ök maima.

²⁰ Ën omën narö Saipras kustakaanre Sairini yangerakëlaan Antiok kakël sa pöröak kopëlöröenta Aköp Yesu pim ngön ompyaut ök maima.

²¹ Pël ëen Aköpök omën pim ngön ompyaut ök maima pöröak weëre kosang mangkën omën kësang pan piin kön wi kosang wesak pim naë rë olëa.

²² Pël ëen Yesuu ingre mor Yerusalem kak wëaurö pit ngön pöt kat wiak Panapas Antiok kakë wes mëen sa.

²³ Së oröak Anutu pim omnarö ompyaö elmëa pöten itenak ërëpsawi ëak Aköpë naë rë olëak öpënëak kosang wesak ök maima.

²⁴ Panapas pi omën ompyaup, kön wi kosang yewesautere Ngëëngk Pulö pim lupmeri peö ëëëaup. Pötaanök omën kësang pan Aköpë ingre mor sa.

²⁵ Pël ëen Panapas pi Sool koirëpënëak Tasas kakë sa.

²⁶ Pël ëak koirak kaalak Antiok kakë sa. Pël ëak piarip pörök Yesuu ingre mor sauröaring wë krismaki kopët nenta öngpök omën kësang pan rë mouleima. Pël ëen Antiok kak omën wëa pöröak

ngës rëak Yesuu ingre mor saö pöröen yapinte Kristoëerö pël maima.

²⁷ Akun pötak Anutuu tektek ngön yaaö narö Yerusalem kakaan Antiok kakë sa.

²⁸ Pël ëaö pöröa tekrakaan omën namp Akapas pi Pulöök elmëen ënëmak yang poutë ngöntök kësangpel orööpna pöta ngönte pitëm tekrak wal ë tauak tekeri wesak ök mëëa. Pël ëën ënëmak Klotias Rom omën omp aköp pim wëa akunetak ngöntök pömpel oröa.

²⁹ Pël ëën Yesuu ingre mor saurö pit neenem sumatëaan kaut ingre mor sa pitëm karurö Yutia yangerak wëa pörö kaamök elmëepënëak ngön kopëta wesa.

³⁰ Pël ëak sum pöt Panapasre Sool mangkën wak Yerusalem kak së Yesuu ingre mor sauröa wotöökörö mena.

12

Erot puuk Sems mënak Pita wii kaatak ulmëa

¹ Akun pötak yang omp aköp Erot pi Yesuu ingre mor sa narö utpet mowasëpënëak ngës rëa.

² Pël ëak maan Sems Son pim nanëp öp wesirën wel wia.

³ Pël ëën pi Yuta omnaröen itaangkën pit pöten kent ëa. Pël ëën kaalak maan Pita wali wak wii tëa. Pël ëa akun pötak kaömp peret yis namëënöt yena akun ngëëngkët wia.

⁴ Pël ëa akun tapëtak pit Pita moröak wii kaatak moulmëen wëen nga omën 16 pöröak akun nentak kong nent pöröak ngarangk yeem kaalak akun nentak kong nent pöröak së ngarangk yeem pël

eima. Anutuu mait elmëa akunet pet irënak Erot pi omnaröa itöök ngön yaatak moulmëepënëak ëa.

⁵ Pël ëën pit Pita wii kaatak moulmëak ngarangk pan ëaap Yesuu ingre mor saurö pitök Anutuun kaamök elmëepënëak kosang wesak kimang maima.

Ensel nampök Pita wii kaatakaan ent ë moulmëa

⁶ Erot pi ëlpamök Pita ngön yaatak moulmëepnaat yak nga omën naar, namp mor nasring wii motëa, namp nasring motëa. Pël ëën rö kan Pita piarpim tekarak ka uraan nga muntarö ka kanrak ngarangk wëa.

⁷ Pël ëaan tapëtakëer Aköpë ensel namp oröön wii kaata kakaati ëwa kësang ëa. Pël ëën enselëpök kuröpweri moröak yaan mowesak epël ök mëëa. “Ni teënt wal ë.” Pël yemaan pim moresiarë wii tëa pöngesiar wilak yangaak ngentia.

⁸ Pël ëën enselëpök epël ök mëëa. “Nim poë koröpö taë wes urak ing körötepar wa më.” Pël maan Pita pi pël yaëën enselëpök kaalak ök mëëa. “Nim ulpëënëp wa mëak nem ënëm wais.”

⁹ Pël maan Pita pim ënëm oröak wë enselëpë elmëa pöten yaap yeë pël newasën, wangar yemangk pël wesa.

¹⁰ Pël ëak ngarangk rongan nent il wesak së kaalak rongan munt nent il wesak së ka kan aini kosangpelök warieëa pömpel pimënt om tëak yesën itnal oröak sa. Ka kan pömpel Yerusalem kakël ko wesak wieëa. Pël ëak piarip kamtaöök yesem enselëp pi tapëtakëer irikor ëak kö sa.

¹¹ Pël ëën Pita kön tektek sak epël ëa. “Ne peenök kön tektek sak kön yawi. Aköp pi pim ensel namp

wes meën wais ne Erot pim moresiaanre Yuta omnarö pitëm omnant elnëepënëak ääö pötëëlaan ent ë yeneulë.”

¹² Pi kön tektek sa pet irak Maria, Son yapin nent Maak, pim ëlepë kaatakë sa. Ka pötak omën kësang pan wa top äak Anutuun kimang maim wëa.

¹³ Pël ëën Pita pi ka pöta kanrak së körang körang yaalmëën inëën koont namp yapinte Rota pi kanwer motëepënëak wal äak orö,

¹⁴ kat wia pöt Pitaë ngön köngkömö äa. Pël ëën pi ërëpërëp pan äak teëntom kakaati ilë wëauröen, “Pita e ka kanrak taua,” pël mëäa.

¹⁵ Pël maan pit epël mëäa. “Ni kaökaö yaan ma?” Pël maan pi ke urak, “Yaap, e wë,” pël maan pit epël mëäa. “Pipop pim enselëpön yaan.”

¹⁶ Pit pël aim wëën Pita pöp om ka kanwer körang körang maim tauaan orö kanwer të mowiak itena pöt Pita ëën yaan kaö sa.

¹⁷ Pël ëën Pita pi pit ngön ngaarëk wesak apanëak moresring angan elmëak Aköpë wii kaatakaan mësak së wes momëa pöten ök mëäa. Pël mëak epël mëäa. “Ar Semsre pim karuröen ök man.” Pël mëak Pita pi oröak we naöökël sa.

¹⁸ Ëlpam walën ngaarö pit yaan kaö sak Pita talël sa pël mëak ap wesa.

¹⁹ Pël ëën Erot pi omën narö wes meën Pitaan ap wes pet ira. Pël ëën pi nga omën wii kaatak ngarangk wëaurö koirak omën pöten pëël maan ök nemaan äa. Pël ëën Erot pi pit mëmpënëak mëäa. Pël äak Yutia yangerakaan Sisaria kakël së wakaima.

Erot wel wia

20 Erot pi Taaare Saiton omnaröaan nga elmëeim wëen pit pöta ngönte piiring apënëak wa top ë së wet rëak Erot pim kaata ngarangkëp Plastas pim naë oröa. Pël ëak piin ngötre kar elmëak Erot pim kööre tok wieëa pöt won wasëpënëak ök mëëa. Pöt tol ëënak? Pit omën omp aköp Erot pim yangerakaan kaömp sum yeëa pötaanök.

21 Pël ëak Erot pi omnarö akun mena. Pël ëak wë akun pöt temanöm sëen pi ë rangiak pim omp ak urtak wel aisëë ngön kësang pan ök mëëa.

22 Pël yemaan omnarö pit ëlak wiak epël mëëa. “Omën epop omën ngön won, Anutuu apna pöl ya.”

23 Pël yemaan Erot pi ngön pöt kat wiak pimtëen kön wiin isën Anutuu yapinte wa ngep ëa. Pötaanök tapëtakëer Anutuu ensel nampök elmëen pim yaatak iwalörö ka ëak mën ilën wel wia.

24 Anutuu ngönte kaö sak ka poutë sa.

25 Pël ëa pötak Panapasre Sool piarpim yaat pet irak Son, yapin nent Maak, pöp koirak pit pourö Yerusalemään Antiok kakë sa.

13

Soolre Panapas ngönën yaatak wes mëa

1 Antiok kak Yesuu ingre mor sauröa tekrak tektek ngön yaaöre rë yemoula narö wakaima. Pitëm yapinöt epot. Panapasre Simion yapin nent Koröp Koup, piire Lusias Sairini yangrakaanëp, Maneyen Erot yang omp aköp piiring piarip piarip yaaupre Soolre piporö wakaima.

2 Pël ëak ingre mor saurö pit akun nentak Anutuun yaya mapënëak kaömp ngës olëak wëen

Ngëengk Pulöök epël ök mëä. “Ar Panapasre Sool piarip nem ya mëmpënëak mëäö pöt menak wes momëë.”

³ Pël maan pit kaömp ngës olëak om wë Anutuun kimang mëak pitëm moröt piarpim rangk mowiak welaköt elmëak wes mëen sa.

Soolre Panapas Saipras kustak ngön ompyaut ök maima

⁴ Ngëengk Pulöök wes momëen piarip Son, yapin nent Maak, pöp ya kaamök elmëepënëak koirak piaripring yesem Selusia kak së oröak i kaö wangaöök ilëak së Saipras kustak oröa.

⁵ Pël ëak wangaöökaan ngentiak pit Salamis kak Yuta omnaröa ngönën tupötë Anutuu ngön ompyaut ök maima.

⁶ Pël ëak pit kus pötak ya mëmpö wirö wa pak ëak yesem Pepos kak së oröak itaangkën Yuta omën namp kak pörek pölangre këap ke nentere nent yaaup wëa yapinte Payesu. Omën pöpök omnaröen, “Ne Anutuu tektek ngön yaaup,” pël kaar maima.

⁷ Omën pöp pi kus pötakë Rom yang ngarangkëp Sesias yapin nent Polas piiring ngönt rëak wëa. Yang ngarangk pöp pi ëwat panëep. Pötaanök Panapasre Sool piarpim këmtakaan Anutuu ngönte kat wiipënëak yas mëëautak

⁸ pölangre këap omën pöp Krik ngöntak Elimas pël yamëëaup pöpök yang ngarangkëp pi Yesuu ngön ompyaut kat wiipanëak piaripön nga mëä.

⁹ Pël ëen Sool yapin nent Pool pim lupmeri Ngëengk Pulö peö ëak wëen Elimas pöpön nga iteneë epël mëä.

10 “Setenë ruup, ni omnant ompyautëen kööre tok yaaup. Ni kaarötëen wot kaö sak wë saun koireim wëaup. Ni Anutu pim ngön yaapöt wak kaip tiktik ëak nimtë könöökaan kaaröt yaaup.

11 Pötaanök peene Anutu pim weëre kosangta songönte nim naë oröön ni itöörar ngaap sak akun nantë ëwaaten itnaangkën ëëmëet.” Pël yemaan tapëtakëer kepil koutë ök nempel itöörarë kaka elmëen pi talëpök mor yal ëak kan pet elmëepënëak eim wakaima.

12 Pël ëen omën pöten itenak yang ngarangkep pi Yesuun kön wi kosang wesa. Pël ëen piarip Aköpë ngönte ök yemaan kat wiak yaan sa.

Poolre Panapas Antiok kak Pisitia yangerak ngönën ök mëä

13 Poolre karurö pit Pepos kakaan wangaöök ilëak Peka kak Pampilia yangerakël së wangaöökaan ngentiak Son Maak sëp wesak kaalak Yerusalem kakë sa.

14 Pël ëen pitëmënt Peka kak sëp wesak Antiok munterek Pisitia yangerak së oröa. Pël ëak pit kë yesa akunetak Yuta omnaröa ngönën tuptak ilëak wel aisëa.

15 Pël ëen omnarö Moses pim ngön kosangötre tektek ngön yaauröa ngönöt ngönën pepeweri wia pöt nent sangk kelën kat wia. Pël ëak ngönën tup ngarangköröak Poolre Panapas piarpim ngësël ngön epël wes mëä. “Karaar, arip ngön ompyaö ten lup taë niwesak ök nianë nent wiaan pöt peene ök niaan kat wiinaan.”

16 Pël maan Pool pi wal ëak moresring angan elmëak ngës rëak epël ök mëä.

“Ar Israel omnaröere köpël omën ngönën kat wiaurö, ar kat wieë.

¹⁷ Ngaan panëer ten Israelöröa Anutu puuk tenim èere körööröen yaö elmëen pit akun wali Isëp yangerak yaam wëen Anutuuk kaamök elmëen ulöl panë sa. Pël äaan Anutu pim weëre kosangöök elmëen pit yang pör sëp wesa.

¹⁸ Pël ëen Anutu pi pitëm yang pultak eima pötaan könömët wak wëen krismaki 40 äak won sa.

¹⁹ Pël ëen ënëmak yang 7 pötë omën Kanan yangerak wëaurö Anutuuk won wes moolëak pitëm yanger Israel omnarö mangkën pit krismaki 450 pël wakaima.

²⁰ Wë ënëmak Israel ngarangk narö moulmëen wë wë ë yesem Samuel tektek omën pöp oröa.

²¹ Akun pötak pitëm naë omën omp ak namp orööpënëak maan Anutuuk Pensaminë kurtakaan Kis pim ruup, Sool pöp tekeri wes mangkën pöpök Israel omnarö ngarangk äak wëen krismaki 40 äak won sa.

²² Pël ëen Anutu puuk Sool wa moolëak Tewit urtak moulmëa. Pël äak Anutu pi Tewit pimëen epël mëëa. ‘Ne Sesi pim ruup Tewit pim wëwëeten itaangkën ompyaö ëen kent yaalmë. Pötaanök nem ya ngön mema pöt mëmpnaat,’ pël mëëa.

²³ Pël äautak Anutuuk Tewit pim èere körööröa naëlaan Israel omnarö tenim ompyaö niwasëpna namp orööpënëak yaö äa pötak Anutuuk maan Yesu oröa.

²⁴ Yesu naaröön wiaan Sonök Israel omnarö pitëm utpetat kasëng mangkën i momëepënëak mëëa.

²⁵ Pël äak Son pi pim ya pet irëpna akunet te-manöm yesën omnaröen epël ök mëëa. ‘Ar neen tol

weseim? Ne Anutuu kama niöpënëak Yaö Mëëäö pöp wasngan. Ar kat wieë. Omën namp nem ënëm yewais pöp pi omën kësangëp. Ne utpet epopök yok pangk pim ing körötepar wii nemowilngan. Omën pöp arim kor wakaima pöp.’

²⁶ “Karurö, Apramë ëaröere köpël omën ngönën kat wiaurö, ar kat wieë. Anutuuk tiar utpetatë naëaan niöpëna pöl pet elnia ngön pöt tiarim naë yaarö.

²⁷ Omën Yerusalem kak wëauröere pitëm wotöökörö pit omën pöpë songönten këëkë kön nawiin ëa. Pël ëak pit tektek omnaröa ngönöt pitëm kë yesaö akumatë ngönën pepeweri sangk kelak pötë songönötta kön nawiin wel wiipëna ngön yaatak moulmëa. Pöt tektek omnaröak ngön pël ëëpnaat ëa pöt kë oröa.

²⁸ Pit Yesu pim saun nent nokoirënnrek om pas Rom yang ngarangkëp Pailatök këk maan möön wel wiipënëak ke urak mëëa.

²⁹ Pit tektek ngön yaaö omnaröa pimëën ngön ëa pöt pout elmë pet irak këra yetaprakaan ent ëak së yangaöök weera.

³⁰ Pël ëën Anutuuk weletakaan wal ë moulmëa.

³¹ Omën wet rëak piiring Kalili yangerakaan Yerusalemë sa pörö pit kët selap piin iteneima. Pël ëa omën pöröak pöta ngönte Yuta omnaröen ök maim wë.

³²⁻³³ Pël ëënak tenök Aköpë ngön ompyaut arën epël ök niaim. Omën pipëten Anutuuk tiarim ëaröen ök mëëaut peene pitëm ruure ëarö tiarën ök yenia. Pi Yesu wal ë moulmëa pötak tan pep Sam pöweri tan 2 pöta lupët epël ya.

‘Ni nem Ruup.

Peene kët eptak ne nim Pepap pöt pet yaalmë.’

³⁴ Anutuuk pi weletakaan wal ë moulmëaup. Pötaanök kaalak wel wiak söp naëpan. Anutuuk pim ngönte pil ök mëëa.

‘Nem Tewiten kup mowia pöt ne wëwë ompyaö pöt nimpaat.’

³⁵ Pël ëën tan munt nent Tewit puuk Anutuun epël mëëa.

‘Ni nim ya omën ompyaup welaaröa kaöök wieë söp ëëpënëak nenëaan ëan.’

³⁶ Pël retëng ëak omën omp aköp Tewit pi Anutuuk ya ngön mëëa pöt omën pimoröa öngpök mëneim olëak wel wia. Pël ëën pit pim ëere körööröa naë yang kel weerën pim koröpö yangaöök wieë söp ëa.

³⁷ Ën Tewit pim mëëa pöp yangaöök wieë söp naën Anutuuk wal ë moulmëaup.

³⁸ Pötaanök ar këëkë ewat seë. Ten arën epël ök niaim. Omën pöpök arim utpetat wa niolëaut.

³⁹ Moses pim ngön kosang pötak arim utpetat ent ë niolëak ar omën wotpil pël naniwasën. Omën pöpök omën pouröa utpetat ent ë niulaan piin kön wi kosang mowasën puuk, ‘Nem omën wotpilörö,’ pël niaim wë.

⁴⁰ Pötaanök ar këëkë ngarangk yeemak ön, tektek ngön ëa pöt arim naë orööpanëën. Pit epël ëa.

⁴¹ ‘Kat wieë, ar Anutuun ökre was yaaurö.

Ar itenak yaan sak wel wiinëën.

Ne omnant arim tekrak ëëmaatep ar yok pangk kön wi kosang newasngan.

Ën omën nampök pöten ök niaan yok pangk yaap ya pël newasngan.’ ”

⁴² Pool pi ngönën ök mäak piar Panapas kakaatiaan orööpënëak yaëen omnarö pit epël mëä. “Kaalak kë yesa akun muntetak ngön pipot ök nian.”

⁴³ Pël mäak ngönën tuptakaan tomökël oröa. Pël ëen Yuta omën naröere kopël ngön kat wia narö pit Poolre Panapas piarpim ënëm sa. Pël ëen piarip ngönën ök mäak pitëm lupöt es nga mowasën pit weëre kosang Anutuu ulöpre moup pötak öpënëak mëä.

⁴⁴ Kë yesa akun muntetak ka pöökë omën pourö Anutuu ngönte kat wiipënëak wa top ëa.

⁴⁵ Omën kësang pan së wa top ëen Yuta omën narö pit itenak piarpimëen ya sangën ëa. Pël ëak Pool pim ngönten wak irëak koröp kolak mëä.

⁴⁶ Pël ëen Poolre Panapas piarip kas köpël ngön epël mëä. “Yaap, tenip Anutu pim ngönte wet réak ök niaut. Pël ëautak ar kasëng menak Anutuuk wëwë ompyaut nimpëna pöt pangk naën pël pet yaë. Pötaanök tenip ar sëp niwesak köpël omnaröa ngësë sënaat.

⁴⁷ Aköpök ngönën pepeweri epël retëng ëak ten nina pöt yaapët pötaanök.

‘Nook ar köpël omnaröa es ëwaö pël wes yanuulë. Pötaanök ar ëwa ngön pöt yang poutë ök më pet irën pöt Anutuuk pit kama moöpnaat.’ ”

⁴⁸ Pël maan köpël omnarö pit ngön pöt kat wiak ya kë sak Anutuu ngönten ompyaö pan pël mëä. Pël ëen Anutuu wëwë kosangtaan yaö elmëa porö piin kön wi kosang wesa.

⁴⁹ Pël ëen Anutuu ngönte yang pörek ulöl sak sa.

⁵⁰ Pël ëen Yuta omën narö pit öng kaöarö ngönën wak wëauröere kak pörekë kaöarö es nga mowasën

Poolre Panapas utpet panë mowesak waö elmëen pitëm yang pör söp mowesak sa.

⁵¹ Pël ëen piarip pitëm utpetat wieëa pötë ökre was ëak piarpim ingesiarëaan yangre ulölöt kërë ngep elmëak Aikoniam kakë sa.

⁵² Pël ëen Yesuu ru Antiok kak wëaurö pit ërëpsawiarung wëen Ngëëngk Pulö pitëm lupötë peö ëak wiakaima.

14

Poolre Panapas Aikoniam kak ya mëna

¹ Poolre Panapas piarpim Antiok kak ëa pöl kaalak Aikoniam kak pörek ëa. Piarip Yuta omnaröa ngönën tuptak ilëak ngönën ök maan pit piarpim ngön pöten kat wiin ompyaö panë ëen omën kësang pan Yuta omën naröere köpël omën narö pit Yesuun kön wi kosang wesa.

² Pël ëen Yuta omën piarpim ngön wa yoolëaurö pit köpëloröen kék maan Yesuu ingre mor sauröen kaaöre këepöt elmëa.

³ Pël ëen piarip Aikoniam kak akun wali wë Aköpë ngönte ök mapnaaten kas naën Yesuuk weëre kosang kaamök elmëaan retëng ke nentere nent weëre kosang panëët mëna. Piaripim ya ke pël mëna pötak Aköpë lup sant pömpel kësang pan pitëm naë wia pöta ngönte yaapët pet elmëa.

⁴ Pël ëa akun pötak ka pöökë omnarö pit kom ëa. Narö Yuta omnarö pitëm ënëm ëa. Ën narö pit Yesuu ngön yaauwaar piarpim ënëm ëa.

⁵ Pël ëen Yuta omnaröere köpëlorö pit pitëm kaöaröaring wa top ëak Poolre Panapas utpet mowasëpënëak ngön ëak kël mööpënëak mëa.

6 Pël een piarip kat wiak kas sē Likionia yangerak Listraare Tepi ka kaö pöörarē sa. Pël äak pöörarē naē ka kot wieēa pötē wa pakpak ēeim wakaima.

7 Pël ēeimeē Yesuu ngön ompyaut ka pötē ök maim wakaima.

Poolre Panapas Listraare Tepi pöörarē ya mēna

8 Listra kak pörek omp namp ingesiar utpet äaup wēa. Omēn pöp pi elēpē yaatakaan pël äak oröaup yak kan naēnēp.

9 Pi wel aisēē Pool ngön ök yaan kat wieēa. Pël een Pool pi omēn pöpön itaangkēn pi Yesuuk ompyaö mowasēpnaat pöt kön kosang wieēa. Pël een Pool pi it kökö ngēneē kosang wesak epël mēea.

10 “Ni wal äak nim ingesiar mēngkre mēngk mēsēak tau.” Pël maan omēn pöp pi teentom wal äak yok kan ing yaap ēa.

11 Pël een Likionia yang pörek wēaurö pit Pool pim äaö pöten itenak pitēm ngönrak ngön äak epël aö sa. “Ēlarörö pit omēn möönre koröp wak tiarim tekrak oröak wē.”

12 Pël mēak pit Panapas pöpön pitēm elar nampē yapinte Sus pöpē ngamp mēea. Pël äak Pool pöp pi ngön kaö yaaup pël mēak pitēm elar nampē yapinte Emis pöpē ngamp mēea.

13 Pël een pitēm elar Sus pöpē tupēt ka pöökē wilēngkēel wieēa. Tup pöta ngarangkēpök pol purimakaö omp narö wak kēra puut wii mēak öngö moutak ka kaö pöökē em kanrak wak sē omnaröaring wa top äak pol pörö möak piarpimēen kiri ar ēēpēnēak ēa.

14 Pël een Poolre Panapas piarip pöt kat wiak pitëm elmëepënëak ëa pöten kaaö yaë pël pet elmëak ulpëënaar wa keliak pitëm toköök së ngön ëak epël mëëa.

15 “Ar pël ëëngan. Tenip omën arim karaar. Tenip arën ngön ompyaut omën utpet pipot sëp wasënëak ök niaim. Pël een ar lup kaip tiak Anutu wëwë pepap pim naë önëak niaim. Pi kutömre yangre i kaö epot ket ëak pötë omën wia epot ket ëaup.

16 Yaap, omnarö pit ngaan pitëmtë könöök omnant yaëën pi it mongnaan ë seima.

17 Pël ëaatak pi akun poutë ompyaö elmëeim wiak pi yaap wë pöt pet elmëeima. Pi mopöök kopiimor elmëën kaömp këët orööpna akunet yemangk. Pël een pöt nak kep ëak wë ërëpsawi eim wë.”

18 Pël mëak piarpimëën kiri ar ëëpënëak ëa pötaan ke panë urak maan sëp wesa.

19 Yuta omën narö Antiokre Aikoniam ka pöörarëaan së omnaröen këk maan pit Pool kël möak wel wia wesak weruak kaöökë wilëngkëël koliil së moolëak kaalak kakë sa.

20 Pël een Yesuu ingre mor saurö pit së pi tekarak ulmëak wëen wal ëak kaalak kakë sa. Pël ëak ëlpamök Panapas koirak Tepi kakë sa.

21 Pël ëak piarip ngön ompyaut ök maim wëen ka pöökë öngpök omën kësang pan pit kat wiak Yesuu ënëm ëa. Pël een piarip kaalak Listraare Aikoniam kak së wë kaalak Antiok Pisitia yangerak wieëa ka pötakël sa.

22 Yesem Yesuu ingre mor sauröen ngön kosang wesak epël ök maö sa. “Tiar Anutuuk wa ngaöök nimëepënëak kent yeë pöt wet rëak e wë eprek

këemre këlangönë rangk öpenaat. Pötaanök ar kön wi kosang yewesautak kosang sak ön.”

²³ Piarip ök maö yesem ka poutë ingre mor saurö pitëm wotöökörö moulmëak piarip kaömp ngës olëak Aköpön kimang ngöntak mëak pitëm kön wi kosang yewesaup pim naë wa moulmë sa.

Poolre Panapas kaalak Antiok kak Siria yangerakë sa

²⁴ Ënëmak piarip kaalak Pisitia yangerak së oröak yesem Pampilia yangerak së oröa.

²⁵ Pël ëak Peka kak ngönën ök mëak Atelia kak së oröak,

²⁶ wangaö wak kaalak yesem Antiok kak së oröa. Kak pörekök ingre mor sauröak Anutuu lup sant pöta öngpök wa moulmëak wes mëen sa. Piarip ya ngön mëea pöl mëmpö së pet irak kaalak së piarpim ya ngön wak saö pörek së oröa.

²⁷ Pël ëak ingre mor saurö wa top elmëak Anutuuk kaamök elmëaan piarpim ya mëmpö ima pötë ngönötre ën köpël omnarö Anutuuk kan tē mowiin piin kön wi kosang wesa pöta ngönöt ök mëea.

²⁸ Pël ëak piarip akun wali pan Yesuu ruuröaring pörek wakaima.

15

Ngönënë wa top kësangpel Yerusalem kak oröa

¹ Yesuu omën narö Yutia yangerakaan së Antiok kak oröak ingre mor sauröen epël ök maima. “Ar Moses pim ngön ë kosang wesa pöt ngar wak arim koröp kaut nailën ëënë pöt Anutuuk yok pangk kaalak naniöpan.”

² Pël maan Poolre Panapas ngön pöten kaaö äak piarip pitëmëen ngön kosang kaö pan äak piaripring ngönnngön apanëak nga mëea. Pël ëen ingre mor saurö pit Poolre Panapas piarip omën naröaring Yerusalem kak së Yesuu ngön yaauröere wotöökörö pitring ngön pöt wotpil wasëpnaan sëpënëak mëea.

³ Pël äak ingre mor saurö pit wes momëen yesem Pinisiaare Sameria yang pötë ingre mor sa pöröen köpël omnarö Yesu pim ënëm sa pöten ök maan pit ërëpërëp pan ëa.

⁴ Pël ëen pit Yerusalem kak së oröön Yesuu ngön yaaö omnaröere wotöököröere Yesuu ingre mor saö muntarö pit itenak yoöre ërëp kaö mëea. Pël ëen piarip Anutuuk kaamök elmëaan piarpim ya mëmpö ima pötë ngönöt ök mëea.

⁵ Pël ëen Yesuun kön wi kosang wesa narö Parisi pöröak wal äak epël mëea. “Ar pitëm koröp kaut ilak Anutuun yaö mowesak Moses pim ngön ë kosang wesauta wia pöl ëëpnaan ök maë.”

⁶ Pël maan Yesuu ngön yaauröere wotöökörö pit ngön pöt äak söë wasëpënëak wa top ëa.

⁷ Pël äak pit ngön selap aim olëak Pita pi pitëm tekrak wal ë tauak epël ök mëea. “Nem karurö, ar ëwat wë. Ngaanëër Anutuuk tiar ya kom ë ninak neen köpël omnaröen ök maan pit kat wiak kön wi kosang wasëpënëak neeaut.

⁸ Anutu tiarim lupötön ityeengkaupök tiarimëen elnia pöl Ngëëngk Pulö köpël omnarö mena. Pim elmëa pötak pitëmëen ya kë sa pöt pet yaalni.

⁹ Pi tiarën nal elniak pitën nal naalmëëpan. Won. Pit piin kön wi kosang mowesa. Pötaanök pitëm lupöt kölam mowesa.

10 Pël yaalniin oröp eënak ar Anutuun ököök elmëenëak yeë? Tiarim ëaröa eima pöl tiarta Moses pim ngön ë kosang wesa pöta ënëm naën yaaurö. Ngön ë kosang wesa pöt tiarim kasngelötë omën könöm nant weta pöl wetak imaut. Pötaanök könöm tapöt kaalak Yesuu ingre mor saurö er mowatngän.

11 Tiar epël kön wi kosang wesaut. Aköp Yesu pim lup sant pötak Anutu tiar niwaupök omën pöröeta yemoö.”

12 Pita pi pël maan wa topöök wëäö pörö ngön naën wëen Panapasre Pool piarip piarpim ya mëmpö yesën Anutuuk kaamök elmëen köpëlöröa itöök ya retëng nant mëmpö ima pötë ngönte ök maan kat wia.

13 Pël ëak Sems pi epël mëëa. “Karurö, ar nem ngönte kat wieë.

14 Anutu puuk wet rëak köpël omnarö pimtëen wesak mokoira pöta ngönte Saimon yapin nent Pita puuk ök niaan kat yawi.

15 Anutuu këmtakaan tektek ngön yaaurö pitëm ëa pötëet ök yenia. Pöt epël ëa.

16 ‘Aköp pi epël ya.

“Ne ënëmak kaalak waisak omën omp ak Tewit pim ka töölak wia pipët köpre mor ëak ka pöta omnant köt sa pipot ngolöp ngolöp wesak wa wesir ulmëëmaat.

17 Pötaanök omën muntarö pit ne pitëm Aköp neen ngaöl elnëëpnaat.

Köpël omën tapörö nemëen wesak yaö wesaurö.”

18 Aköp ngaanëer pan ngön pöt tekeri wes wiaupök peeneeta tapël ya.’

19 Pël yaatak ne kön epël yawi. Köpël omën narö lup kaip tiak Anutuu ngësäl ko yawi piporö tiarök kaalak könömër nemangkan.

20 Köpëlörö pit omp ak kaarkaaröröaan animaö kiri ar ëak wak në imeë, öngre omp nga ë, animaurö iit orööpanëak nailën om ar ëaut në, ën animauröa iit në, pël eim wë pöt söp wasëpnaan pep retëng ë mempen.

21 Köpëlörö pit Yuta omnarö ya utpet mowesak omën pipot ëëpan. Yuta omnarö pit omën pipot Moses pim pepeweri retëng ëa pötön ngaantakëer iteneë kë yesa akun poutë ngönën tupötë së ilëak sangk kelak kat wieim wë. Pötaanök tiar kan kosang mowariipenaan.”

Pit köpël omën ingre mor sauröa ngësäl pep wes mëa

22 Pël mëak Yesuu ngön yaaö omnaröere wotöököröere ingre mor saö muntarö pit ngön kopëta wesak omën naar Poolre Panapasring Antiok kakë söpënëak yaö mëëa. Pël ëën Yutas yapin nent Pasapasre Sailas piarip sa. Omën pöaar ingre mor saö pöröa wotöökaar.

23 Piarip söpënëak yaëën pep newer epël retëng ëak piarip mena. “Ten Yesuu ngön yaaöre wotöök arim karurö, tenök arimëën pep epwer retëng ë yaningk. Ar köpëlöröa öngpökaan ingre mor sak Antiok kakre Siria yangerakaan Silisia yangrakë wëaurö arën yowe yeniak.

24 Tenim naëaan omën narö wais arën ngön ke nampnampöt ök niak arim könöt wa irikor elnia pöt yaan kat yawi. Piporö tenök arim ngësë wes namëën.

25 Pötaanök ten wa top äak lup kopëtemer sak omën epaar wes mëen arim ngësë yewais. Piarip Panapasre Pool tiarim kar ompyauwaar piaripring wes momëen yewais.

26 Panapasre Pool piarip tiarim Aköp Yesu Kristo pim yaatak wë kö sëpnaaten kön selap naën yaauwaar.

27 Yutasre Sailas pöaar arim ngësë wes mëen yewais. Pël äak tenim ngön pepeweri retëng ëan pöt piarpim këmtakaanta ök niapnaat.

28 Ten Ngëengk Pulööring kön kopëtaö wesak wë. Pötaanök Yuta omnaröa yaë pöl könöm muntat naningkan. Ar omën epotökëer eim ön.

29 Omp ak kaarkaaröröaan kiri ar äaut nënganok. Ar Animauröa iit nënganok. Animaurö iit orööpanëak nailën om ar äaut nënganok. Öngre omp nga ëënganok. Ar ngarangk këëkë äak omën pipot keker elmëeim önë pöt ompyaö önëët. Yowe pan. Ompyaö ön.”

30 Pit pepewer pël äak mangkën wak Antiok kak së oröön Yesuu ingre mor saurö wa top ëen pep pöwer mena.

31 Pël ëen pep pöweri ngön wieëa pöt sangk kelak pit ngön ompyaö pöt kat wiak ërëpërëp kaö ëa.

32 Pël ëen Yutasre Sailas piarip Anutu pim tektek ngön yaaö omnaar pël sak wë akun wali pan ingre mor sauröen ngönën ök maim wë taë mowesa.

33 Piarip Antiok kak pörek akun wali wakaim wiak sëpënëak yaëen ingre mor sauröak kan yaö mëak wes momëen saö pöröa ngësël sa.

34 [Pël äautak Sailas pi pimtë kentöök Antiok kak om wakaima.]

³⁵ Pël ëen Poolre Panapas Antiok kak om wë ingre mor saö naröaring omën muntarö rë mouleim Aköpë ngönënte ök maim wakaima.

Poolre Panapas kom ëa

³⁶ Wakaim wiak ënëmak Pool puuk Panapasën epël ök mëëa. “Tepër kaalak ka poutë yesem ingre mor sauröen itaampö sëpa. Tepër ngaan pitën ngön ompyaut ök mëëaut. Pötaan pit ompyaö wë ma utpet wë pöten itaampëaan.”

³⁷ Pël maan Panapas pi Son, yapin nent Maak, pöp koirak piaripring sëpënëak maan,

³⁸ Poolök epël mëëa. “Omën pipop ngaan Pampilia yangerak së ök ë nimëaup. Pötaan tepërring nasëpan.”

³⁹ Pël mëak piarip ngön nga yaalem wiak kom ëak Panapas pi Maak koirak wangaöök Saipras kustakël sa.

⁴⁰ Pël ëen Pool pi Sailas koirak piarip sëpënëak yaëen ingre mor saurö pitök Aköpë lup sant pöta öngpök moulmëak wes mëën sa.

⁴¹ Siriaare Silisia yang pötë yesem ingre morörö taë mowasö sa.

16

Timoti pi Poolre Sailasring sa

¹ Poolre Sailas piarip Tepi kak së wë olëak Listra kak së oröa. Pël ëak itaangkën omën Yesuun kön wi kosang yewesaö namp wëa pim yapinte Timoti. Pim ëlöp Yuta öngöp tapël Yesuun kön wi kosang yewesaup. Ën pim pepap pöt Krik ompöp.

² Ingre mor sa Listraare Aikoniam ka pöörarë wëa pöröak Timoti piin, “Omën ompyaup,” pël maima.

³ Pötaanök Pool pi Timoti piiring pim yaatak sêpënëak kön wia. Pël ëën Yuta omën ka pötë wë seëaurö pit Timoti pim pepap Krik omnamp yak kön selap ëa. Pöt tol ëënak? Pit Anutuun yaö ëak koröp kaut nailënörö. Pötaanök Pool puuk Timoti koröp kaut ila.

⁴ Pël ëak pit ka poutë yesem Yerusalem kakaan Yesuu ngön yaaö omnaröere wotöököröa ngön ëmön ë mena pöt ingre mor sauröen ök mëak ngar weim öpënëak mëëa.

⁵ Pël ëën ingre mor sauröa kön wi kosang yewesa pöt kaö sëën kët poutë omën muntarö yal mangkën selap sa.

Pool pi Masetonia kak wangarötë yemangk pöl ëa

⁶ Ngëengki Pulöök Esia yangerak së ngön ök mapanëak nga maan pit om yesem Prisiaare Kalesia yang pöraarël sa.

⁷ Pël ëak pit Misia yangera kautak së oröak Pitinia yangerakël sêpënëak yaëën Yesuu Pulöök kan mowaria.

⁸ Pël ëën pit Misia pörekaan el wesak Troas kak së oröa.

⁹ Pël ëak rö kan Pool wangarötë yemangk pöl ëak itaangkën Masetonia omën namp pim naë wais taueë kosang wesak epël ök mëëa. “Ni i kaö olëak Masetonia yangerak wais ten kaamök elniim.”

¹⁰ Pël yemaan Pool pi itenak ten Sailasën ök niaan Anutuuk Masetonia yangerak ngön ompyaut

ök manëak yas yenia pël wesak sënëak teëntom ko äaut.

Litia pi Pilipai kak ingre mor sa

¹¹ Ko ëak wangaöök ilëak Troas kakaan Samotres kustak së oröak ëlpamök Niapolis kak së oröak,

¹² wangaöökaan ngentiak pörekaan yangerak së Pilipai kak së oröaut. Ka pö Rom omnaröa wëau, Masetonia yang pörekë ka kaöaö. Pöök ten akun selap selap wë,

¹³ kë yesa akunetak ka ëmöökë ëm kanërak wele rëak imeri saut. Ten kat wiin Yuta omnarö pit pörek Anutuun ök yamëëa. Pël äaut yak së itaangkën öng narö wais wëa ëën pitring wel aisëak ngönaak äaut.

¹⁴ Pël ëën öng pöröa naë Tiatira kakaan öng namp poë koröp köp möömaap ëa ompyaut ket yeem mon yewaup yapinte Litia pi Anutuun yaya yamëëaup. Aköpök lupmer kaip motiin Poolë ngön ök yamëëa pöt këëkë kat wiak kön wi kosang yewas.

¹⁵ Pël ëën piire pim kaatakörö i momëën öng pöpök tenën epël yenia. “Ar neen kön wiin, Aköpë ënëm yes pöt, nem kaatakë waisëë.” Pël niak ke yaurön ten pim ngönte ngar wak piiring saut.

Pit Poolre Sailas Pilipai kak wii kaatak ulmëa

¹⁶ Akun nentak ten yang lup Yuta omnaröa Anutuun ök yamëëautak yesem koont urmerap pim lupmeri wëaö namp koiraut. Urmer pöp piiring wë omën orööpnaatön ök më pël yaaup. Pël ëën omën kësang pan pitëm naë omnant ënëm orööpnaatön puuk itenak yemaan sumat mangkën pim ngarangk yaaurö pit mon kësang pan weim yeëa.

17 Koont pöp tenim enëm yewaisem ngön äak epël aö yewais. “Omën eporö Anutu O Ngaarëkepë ya omnarö. Pitök Anutuuk kama niöpna pöta ngönte ök niiaö yaaurö.”

18 Kët el epotë pël aimën Pool pi kaaö eën kaip tiak urmerapön epël yema. “Ne Yesuu weëre kosangööring yeniakerek koont pipop söp mowesak oröak së.” Pël maan tapëtakëër koontup söp wesak oröak yes.

19 Oröak sëen koontupë ngarangkörö pit itaangkën pitëm ngaanë mon yewa pöl kaalak naöpanëen yeëa. Pël eën Poolre Sailas moröak ka tomök së kaöaröa naë ngön yaatak yemoulmë.

20 Pël äak ngön ë pet yairauröen epël yema. “Iteneë. Yuta omën epaar ieping äak wëwë utpetat tiarim tekrak wais yawi.

21 Pël äak piarip tiar Rom omnaröa eënganëak nga wieëaut pet elniak enëm eëpenëak yenia.”

22 Pël maan omën ngön pöt kat wia pörö pit pourö el sak maan ngarangköröak ulpëënaar keli moolëak pitëm nga omnaröen maan pës yemomö.

23 Pël äak utpet mowesak wii kaatak moulmëak ka pöta ngarangkëpön këekë pan ngarangk eëpenëak ök yema.

24 Pël maan wii kaata ngarangkëp kat wiak wii kaata ka kakaati panëetak së moulmëak ingesiar këra uamngesiarë tep mö mowia.

25 Röök lupöök Poolre Sailas Anutuun kimang mëak rangk tan yemaan wii omnarö kat wiaan,

26 tapët pöt moup kësang nempel möön wii kaata wapöt tiak së yengentiin ka kanöt tëak yesën wii omnaröa morötë wii tëa pötta wilak sa.

27 Pël eën wii kaata ngarangkëp pi ka ure-imaurekaan wal ëak itena pöt wii kaata kanöt të wiaan itenak wii omnarö orök kas sa pël wesak yepatöökaan öpwer tëak pimtök pimënt wesirëpënëak ëa.

28 Pël yaëen Poolök ngön ëak epël mëea. “Nimtok nimënt utpet wasngan. Ten pourö e om wë.”

29 Pël maan wii kaata ngarangkëp pim ya omën nampön maan esuwes mangkën wak pöömpö kakaati ilëa pöt kas ëak reireë urö Poolre Sailasë naë së ngentia.

30 Pël ëak piarip koirak tomök orö epël ök mëea. “O nem kaöaar, ne tol yaal eënak Anutu pi ne kama neöpën?”

31 Pël maan piarip epël ök mëea. “Ni Aköp Yesuun kön wi kosang wasumë pötak niire nimorö Anutuuk kama niöpnaat.”

32 Pël mëak piarip Aköpë ngönte piire pim kaatak wëauröen ök mëea.

33 Pël maan rök tapëtakëer pi piarip koirak së piarpim pës momöaut i moirën teëntom piire pimorö i momëa.

34 Pël elmëen pi piarip koirak pim kaatak së ulmëak kaömp menak piire pimoröa Anutuun kön wi kosang wesa pötaan ërëpsawi kaö ëa.

35 Pël ëak wëen ëlpamök ngön ë pet yairaurö pitök polis narö wes mëen së epël ök mëea. “Ni omën epaar wes momëen sëpën pël ya.”

36 Pël maan wii kaata ngarangkëp pi ngön pöt kat wiak Poolön epël mëea. “Ngön ë pet yairaurö pit ne arip wes nimëëmëak ya. Pötaanök wes nimëemaatak lup wiaptaring sën.”

37 Pël maan Pool pi polisöröen epël mëä. “Tenip Rom omën sauwaarök tenpim saun nant wiaan pöt pit yok pangk ngön yaatak niulëak tekeri wasëpnaatep pit köntak tenip pouröa ëöetak niulëak pës nimöak wii kaatak niulëaurö. Pël ëautep peenök kaalak ëlëep wes nimëepënëak ëa ma? Pël naëngan pan. Pitëmtok waisak wes nimëën oröonaat.”

38 Pël maan polisörö pit piarpim ngön pöt kat wiak së ngön ë pet yairauröen ök maan pit kat wia pöt Rom omnaarök ëa. Pël ëën pitëm utpet elmëa pöten kön wiak kas ëa.

39 Pël ëak pit së yaköm köm mëak wii kaatakaan wes mëën oröa. Pël ëën piaripön epël ök mëä. “Arip yok pangk ka epö sëp wesak sën ma?”

40 Pël maan piarip wii kaat sëp wesak Litia pim kaatak së ingre mor sauröen itenak wa korkor ngön mëak sa.

17

Tesalonaika kak Poolre Sailas mööpënëak ëa

1 Poolre Sailas piarip së Ampipolisre Apolonia ka pöörar il wesak Tesalonaika kak së oröa. Kak pörek Yuta omnarö pitëm ngönën tupët wieëa.

2 Pël ëak Pool pim yaaul Yuta omnaröa ngönën tuptak së ilëak ngönën pepeweri ngön wia pöt omnaröaring aima. Pi kë yesa akun nentepar nent pötë öngpök pël eima.

3 Pi Anutuu ngönta songönte werak epël ök mëä. “Anutuuk Kristo pim Yaö Mëëaö pöp këlangön kat wi yesem wel wiak kaalak wal ëëpënëak mëëaup. Yesu nem peene ök yeniak epop pi Kristo Anutu pim Yaö Mëëaup.”

⁴ Pël maan pitëm naëaan omën narö pit kat wiak wa yaap wesak Poolre Sailas piarpim ngësël rë olëa. Pël yaëën Krik omën Anutuun yaya maim wëaö naröere öng isa narö pitta tapël ëa.

⁵ Pël ëën Yuta omnarö pit pöten itenak ya sangën ëën omën utpet kan paspas eim wëaö naröen maan pitök omën ka pöök wëa muntarö koirak ëlakëlakëër Sesonë kaatak së Poolre Sailas ngön yaatak moulmëëpënëak kaata kanöt tē moolëa.

⁶ Pël ëäk Poolre Sailas won ëën ap wesak Sesonre ingre mor saö narö koirak ka ngarangköröa ngësë weruak yesem ngön ëäk epël maö sa. “Omën pöaar utpet petpet ë ka nantë imauwaarök eprek wais oröön,

⁷ Sesonök pim kaatak koirak së ulmëak wë. Omën pöaar piarip Rom omën omp aköp Sisa pim ngön ë kosang wesaut ilak omën omp ak ngolöp namp yapinte Yesu pim ënëm ëëpënëak ök aö yaaauwaar.”

⁸ Pël maan ka ngarangköröere omnarö pit ngön pöt kat wiak yaan kaö sa.

⁹ Pël ëäk Sesonre piiring wëaurö pitëm naë oröa pöt kaalak orööpanëak pitëm naëaan sumat wak wes mëen sa.

Poolre Sailas Peria kak ya mëna

¹⁰ Rö kan tapöök ingre mor saurö pit Poolre Sailas wes mëen Peria kak së oröak Yuta omnaröa ngönën tuptak së ilëa.

¹¹ Omën pörek wëaurö pit ngön kat yawiaurö, Tesalonaikaaröa ök wonörö. Pit Anutuu ngönte kat wiipënëak kent ëäk kët poutë ngön pöten yaap ma kaar pöten itaampënëak ngönën pepat wak iteneima.

12 Pël äak Yuta omën naröere Krik öng yapinring naröere omp narö pit selap Yesuun kön wi kosang wesa.

13 Pël ëen Yuta omën Tesalonaika wëaurö pit Pool Peria kak wë Anutuu ngönte ök yamëem wëaut kat wiak kak pörek së piarip utpet mowasëpënëak omnaröa könöt irikor mowesak lupöt es nga mowesa.

14 Pël yaëen ingre mor saurö pit Pool wes momëen i kaöökël sa. Ën Sailasre Timoti piarip Peria kak om wakaima.

15 Pël ëaan omën Pool mësak saurö pit Atens kak moulmëa. Pël äak kaalak sëpënëak yaëen Pool pi Sailasre Timoti pim ngësël teëntom sëpënëak maan sa.

Pool Atens kak ngönën ök mëëa

16 Pool pi piaripön kor Atens kak wë itaangkën kak pörek omp ak kaaröro kësang wëen itenak pim yaat utpet pan ëa.

17 Pël ëen pi Yuta omnaröa ngönën tuptak së ilëak Yuta omnaröere köpël omën munt Anutuun yaya yamëëa naröaring ngönëntaan aima. Pël äak pi kët poutë wa top yaarek së omën pas së wëauröen ngönën ök maima.

18 Pël ëen Epikurianre Stoik ëwat omën narö pit piiring ngön nga yaalem pitëm naëaan naröak epël mëëa. “Omën ngön paspas aö pipop pi tol apënëak aim?” Pël yemaan naröak epël mëëa. “Pi ka nantëeröa omp aköröa ngön nant apënëak niyim koröp.” Pool pi Yesu weletakaan wal ëaup pim ngönënte ök yemaan yak pit pël maima.

19 Pël äak pit Pool koirak ngön ök äak kat yawiaö yang lup nent yapinte Ariopakas pörek së kaöaröa

naë ulmäak epël mää. “Ten nim ngön ngolöp omnaröen ök maimën piten aan kat wiin.

²⁰ Ten nim ngönten kat wiin maim yaë. Pötaanök ngön pita songönte ök aan kat wiinaan.”

²¹ Pitëm Poolön mää pöta songönte epël. Pit omën suure kak Atens kak wäo pörö pit akun poutë ngön ngolöpöt ök äak kat wieima.

²² Pit Pool Ariopakas pörek moulmäak, pëel maan wal äak kaöaröen epël ök mää. “Atens omnarö, arim omp aköröen kosang wesak yaya yamääauten ne ewat wë.

²³ Ne arim kak yesem itaangkën arim omp ak yaya yamääauröa kaat wia. Pël äaan itaangkën omp ak nampë könta rangk retëng nent epël wiaan itenaut. ‘Epët omp ak tiarim köpëlöp pimët.’ Pël äaan itenaut. Pötaanök arim omp ak köpël wë yaya pas maö iman pöpë ngönte ök yenia.

²⁴ Anutu pi yanger ket äak yangera rangk omnant wia epot ket äaup pi kutömre yangë Kaöap. Pötaanök pi yok pangk ka omnaröa ök rêautak naöpanëöp.

²⁵ Pi nantön elek ään aan omën moresök yok pangk kaamök naalmëënganëöp. Piita pimtök omnaröa wëwë pipotre omën pout nineim wäaup.

²⁶ Anutu pi tiarim ë kopetap ket äaup. Pël ään piikaan ulöl sak wëen rep nimäak kaare yang nin-aup. Pimtök tiar öpenäak yaö niak niuläaup yak tiar yanger ninak yangerak öpena akunet ninaup.

²⁷ Tiar Anutuun ngaöl ë yesem koirëpenaat pël äëpenäak epël ket elnia. Pël äak pi kamaarek naön tiar omën pourök pangk pangk äak wäaup.

²⁸ Pël äa pötaanök puuk tiarim songön ket äak wëen tiar wëwëetaring wë kan së waisö äeim wë.

Pötak arim naëlaan ewat omën naröak epël niaim. ‘Tiarta pim ruurö,’ pël niaim wë.

²⁹ Yaap, tiar Anutuu ruurö. Pötaanök tiar piin kön wiin omp ak morökörö kolre siluwaare këlötök omnaröak kön wiak moresring ket ëak pitëmëen ngëengk mowasö ima pötëel kön nawiingan.

³⁰ Yaap, ngaanëer omnarö pit köpël wë yak omnant pipot ket ëeima. Pël yaëen Anutu pi pitëm omën wak ima pötön nga nemaan ëa. Ën peene akun eptak Anutuuk yang ël epotë omën pouröen pim ngön kosangët epël ök yenia. ‘Ar arim utpet yaaö pout kasëng menak nem naël waiseë.’

³¹ Pël ëak pi yang ël epotë omën pourö wotpil niwesak wël ëak kom elniipna yak akun nent wia. Pi ngaanëer omën namp tiar kom elniipënëak yaö mëëaup. Pi pim ëëpna pöt yaapöt tiar omën pouröen pet elniipënëak omën pöp weletakaan wal ë moulmëa.”

³² Pël maan pit omnamp weletakaan wal ëa pöt kat wiak naröak ökre was mëëa. Ën naröak epël mëëa. “Ni ënëmak omën pipëta ngönte kaalak aan ten kat wiinaan.”

³³ Pël maan Pool pi pit sëp mowesak sa.

³⁴ Pël ëen narö Pool pim ënëm ëak Yesuun kön wi kosang wesa. Pël ëa pörö eporö, namp Taionisias Ariopakas kaöaröa naëaanëp, ën öng namp yapinte Tamaris, piaripre ën piarpim kar narö.

18

Pool pi Korin kak ya mëna

¹ Ënëmak Pool pi Atens kak sëp wesak Korin kakë sa.

² Pël äak sê Yuta omên yapinte Akuila pöp koira. Pi Pontas yangerakaanëpök piar öngöp Prisila Itali yangerak wê olëak ngaan ngaantakëer sê wêa. Pöt Rom omên omp aköp Klotias puuk Yuta omên Rom kak wêaö pourö kan sêpënëak maan sa. Pël äauwaar piarpim naë Pool pi sa.

³ Pi piaripring ya ngawiap yak piaripring sê wê poë koröp ka ök yarëaut ket ëeima.

⁴ Pël ëeimeë Pool pi kē yesaö akunatë Yuta omnaröa ngönën tuptak sê ilëak Yutaare Krik omnaröaring Yesuun kön wi kosang yewesauta ngönöt aima.

⁵ Pël eim wëen Sailasre Timoti Masetonia yangerakaan ënëm sê oröön Pool pi pim waur muntet sêp wesak akun poutë Yesu pi Kristo Anutu pim Yaö Mëëaup pöta songönte kosang wesak ök maima.

⁶ Pël ëen narö pit kat wiak pim ngönte wa olëak piin utpet wesak maan pi kangiir pim ulpëenëpökaan ulölöt keke ur moolëak epël mëëa. “Ar kö sënë pöta songönte arimtëët, neering ngawi won. Pötaanök ne peene ar sêp niwesak köpël omnaröa ngësë sumaan yeë.”

⁷ Pël mëak Pool pi Yuta omnaröa ngönën tupët sêp mowesak Tisias Sastas pim kaatak sê wakaima. Omên pöp pi Anutuun yaya maim wëaup pim kaat Yuta omnaröa ngönën tupta naë wieëa.

⁸ Pël ëen Yuta omnaröa ngönën tupta wotöököp, pim yapinte Krispas, piire pim kaatakörö pit Aköpön kön wi kosang yewasën Korin omên narö pitta Pool pim ngönte kat wiak Aköpön kön wi kosang wasën i momëa.

9 Pël äak röök nentak Pool pi wangerötë yemangk pöl ëen Aköpök ngön nent epël ök mëëa. “Ni kas äak ngönën ök yamëëaut sêp wasnganok, om ök maim öm.

10 Ne niiring wëen omën nampök wal äak ni utpet naniwaspan. Ne omën selap pan ka epöök nem ënëm sêpënëak yaö mëëaup pötaanök.”

11 Pël maan Pool pi ka pöök Anutu pim ngönte ök maim wëen ngoon 18 äak won sa.

12 Ënëmak Rom yang ngarangk namp, pim yapinte Kalio, pi Krik yang pör ngarangk äak wëen akun pötak Yuta omnarö pit wa top äak Pool wali wak sê ngön yaatak moulmëak epël ök mëëa.

13 “Omën epop Rom omnaröa ngön kosangöt ilap riak omnaröen Anutuun yaya mapënëak kan maimat pet yaalmë.”

14 Pël maan Pool pi ngön apënëak yaëen Kalio pi wal äak Yuta omnaröen epël mëëa. “Yuta omnarö, ar kat wieë. Omën epop Rom ngön ë kosang wesaut ilap riak utpet nant yaëen neen neanë pöt ne yok pangk arim ngönöt kat niwiimaat.

15 Pël ëëmaatep ar neen ngön nentere nent, yapin ke nentere nent arim ngönëntakël wieëaut aim. O o, arök neen ngön ke pilöt kat wiimaat wesaurö ma? Won pan. Arimtok omën pita ngönte wotpil weseë.”

16 Pël mëak ngön yaatakaan waö ë momëa.

17 Pël ëen pit tomök oröön Krik omnarök Yuta ngönën tupta ngarangkëp yapinte Sostenis, pöp morök tang möak utpet mowasö yesën Kalio pi om it mongneëa.

Pool pi kaalak Antiok kak Siria yangerakël sa

18 Pool pi Yesuu ingre mor sauröaring kët selap wë ënëmak pit sëp mowesak Akuilaare pim öngöp Prisila pit naar namp ëak Senkria kakël sa. Pël ëak pörek së Anuturing ngön kosang wesaö pöta këet pet irak pim ngan ëpët kat ë moolëa. Pël ëak wang Siria yangerakël sëpna naöök sa.

19 Pël ëak Epesas kak së oröak pit Yuta omnaröa ngönën tuptak së ilëak Pool pi pitring ngönaak wali aima.

20 Pël ëen pit Pool akun wali pitëm naë öpënëak maan, “Pël naëngan,” mëak sëpënëak yeem epël ök mëëa.

21 “Ënëmak Anutuuk kaalak arim naë waisumëak neaan pöt waisumaat.” Pël mëak Akuilaare Prisila piarip kak pörek moulmëak pit pouröen yaköm köm mëak sa.

22 Yesem Sisaria kak së oröak Yerusalem kak së ingre mor sauröen yoöre ërëp mëak kaalak Antiok kakël sa.

23 Pörek së oröak wë akun wali wali sëen Antiok kak pörek sëp wesak ka nantë Kalesiaare Prisia yang pöraarël yesem Yesuu ingre mor sauröen ngönën ök mëak taë mowasö sa.

Apolos pi Epesasre Korin pöteparë ya mëna

24 Omën namp, Alesantria kakaanëp pim yap-
inte Apolos, pi Epesas kak së wakaima. Omën pöp
pi omnant kësang ëwat sa pet irak ngönën pepeweri
ngön wia pöt pout ëwatëp.

25 Omën pöp pi Aköpë elnia kan pöt ëwat wë pöta
ngönte kosang wesak yaaup. Pël ëak pi Yesu pim
songönte apënëak pöt pout mëngkre mëngk yaaup.
Pël ëaap pi om Son pim omnarö i momëa pöten

pëen ewat wakaima. Ën Yesuu ru ulöpöököp pël sak wë pötaan i momëepna pöten köpël wëa.

²⁶ Pi ngön pöt kosang wesak Yuta omnaröa ngönën tuptak ök maima. Pël ëen Akuilaare Prisila piaripök koirak së piarpim kaatak ulmäak kan Anutuuk tiarimëen elnia pötön ök maima.

²⁷ Pël ëen Apolos pi Krik yangerakë sëpënëak kent yaë maan Epesas kak ingre mor sauröak kaamök elmëak pep newer Yesuu ingre mor saö Krik yangerak wëauröaan pi sant mowasëpënëak retëng ë mena. Pël ëen pörek së wë Anutuuk lup sant elmëen omën piin kön wi kosang yewesaurö pit ompyaö kaamök elmëeima.

²⁸ Pël eimeë Yuta omnaröa köpël waswas eim wëaut omnaröa itöök ke ur moolëak pepeweri ngön wia pipot Yesu Kristo Anutuu Yaö Mëëa pöp pim ngönte këekë wesak ök mëëa.

19

Pool pi Epesas kak ya mëna

¹ Apolos pi Korin kak wëen Pool pi yang lup nerak ya mëmpö yesem Epesas kak së oröak itaangkën Yesu pim ënëm yaaö narö wëa.

² Pël ëen pitën epël pëlpël mëëa. “Ar ngaan Yesuun kön wi kosang wasën Anutuuk Ngëëngk Pulö nina ma won?” Pël maan pit ngön kangit epël mëëa. “Ten ngaan Anutuuk Ngëëngk Pulö yemengka pipët kat nawiinörö.”

³ Pël maan Pool pi pitën epël pëlpël mëëa. “Ën ar i mëënëak talëpë ënëm ëaurö?” Pël maan pit epël mëëa. “Ten pörö Son pim omnaröak i nimëak ngön niaö pöta ënëm yaaurö.”

4 Pël maan Pool pi pitën epël mëëa. “Son pim i momëa pöt omnarö pit lup kaip tiak pitëm utpetat kasëng mena pötaanök pël elmëa. Pël ëak pi pitën epël ök mëëa. ‘Ar nem ënëm waisëpna pöpön kön wi kosang wasën.’ Omën pöp Yesu.”

5 Pël maan pit ngön pöt kat wiin Aköp Yesu pim ru ulöpöökörö pël sak wëa pötaan i momëa.

6 Pël ëak Pool pi pim moresiarring pitëm kepönötë mowiin Ngëëngk Pulö pitëm rangk iraan ngön maimat aö Anutu pim ngönöt tekeri wesak ök mëëa.

7 Omën pörö pit 12 ëak wëa.

8 Pool pi Yuta omnaröa ngönën tuptak ilëak pitring ngönënëën yak aöre elö eim wëën ngoon naar namp ëak ilëa. Pi Anutu pim tiar wa ngaöök nimëa pöt pit kat wiipënëak kent ëa.

9 Pël ëën omën narö pit lup kosang panë ëak kön wi kosang newasën omnaröa ëöetak Aköpë elnia kan pötön utpet wesak ëa. Pël ëën Pool pi Yesuu ingre mor saurö pit koirak omën kaö namp yapinte Tiranas pim pep kaatak së omnaröaring ngön ngawi aima.

10 Pi pël eim wëën krismaki nentepar pöteparë öngpök Yuta omënre köpël omnarö pit pourö Esia yangerak wëaurö Aköpë ngönte kat wia.

Siwa pim ruuröa ngönte

11 Anutu pi Pool weëre kosang kaamök elmëaan retëng omnaröa it köpëlöt eima.

12 Omnarö pit poë koröp kaut Pool piik mësël ëak wak së yauman yaaurö mësël elmëën ompyaö sa. Ën urmerarö wëaurö tapël ëak waö ë momë pël ëeima.

13-14 Pël ään Yuta omën Anutuun kiri ar yaauröa wotöök namp pim yapinte Siwa pim ruurö 7 äak pit kaatë sak waisö imeë omën urmerarö pitëm lupötë wëaurö waö ë momë pël eima. Pël äak pit Yesuu yapintak urmeraröen ököök mëak epël mëä. “Ni urmer utpetap, ten Yesu, Pool pim ök aö yaaup, pim weëre kosangtak waö ë yanimë.”

15 Pël maan urmerap epël mëä. “Ne Yesuun ewat wë, Poolönta ewat wë. Pël äaap ar tarëkaanörö?”

16 Pël mëak omën urmerap wëa pöpök akak sak omën ököök eima pörö mëmpö waö elmëak poë koröp pöt keliak moolaan koröp yoolörö kaatakaan oröak kas sa.

17 Pël ään Yuta omënre köpël omën Epesas kak wëa pörö pourö omën pöta ngönte kat wiak pit kas panë ään Aköp Yesu pim yapinte ngar wa.

18 Pël ään Yesuun kön wi kosang wesa narö së omnaröa ëöetak pitëm ngaan utpet eima pötön war wesak ök mëä.

19 Pël äak kempre këar nga yaaurö pit pitëm kempre këar pep kësangöt wak së omnaröa itöök war wesak es momera. Pep pötë sumat 50,000 kina ke pëlëët.

20 Pël ään omën weëre kosangring pöten itenak maan omën muntarö pitëk yal mangkën pitëm lupötë Aköpë ngönte taë sa.

Epesas omnarö pit ngön ë olëak mëä

21 Ënëmak Aköpë Pulöök Poolön ya ngön maan pi Masetoniaare Krik yang pöraarëël ya nga ë yesem kaalak Yerusalem kak orööpënëak mëä. Pël maan Pool pi pim omnaröen epël mëä. “Ne pötë sa pet irak pöt Romëelta sumaap.”

22 Pël mäak pi Timotiire Erastas pim kaamökaar piarip Masetonia yangerak wes meën yesën pi Esia yangerak wakaima.

23 Akun pötak omën narö selap pan Epesas kak wëaurö pit Aköpë kanöök yesauröaan kööre tok kësang pan elmëa.

24 Pöta songönte epël oröa. Omën namp yapinte Temitrias pi siluwaatring öng ak nampë yapinte Atemis pim ka könöt ket ëeima. Piire pim ya omnarö sum kësang orööpnaak yak ket ëak wes mëeima.

25 Pël yaurö yak Temitrias pi pim ya omnaröere ën pim ngönt ya tapët yamëna narö pitën yas maan sëen epël ök mëëa. “Karurö, ar ëwat wë. Tiarim omën eptak mon kësang koir yaningkën ompyaö wëaut.

26 Ar Pool piin ëwat wë. Pim yaautön tiar kat yawiaurö. Pi Epesas kak eprekaan Esia yangerakë omnaröen epël ök maim wëaup. ‘Öngre omp ak kaarkaar omën moresök ket ëa eporö kë wonörö.’ Pool pi pël yemaan omën kësang pim ngön pöta ënëm yaë.

27 Tiarim mon wauret utpet ëëpnaaten ne ya ngës yaë. Pël ëën omnaröak ökre was niapanëak. Pötaanök tiar këëkë ngarangk naën ëëpena pöt ngön pöt kaö sak Atemis pim yaya yamëëa kaat utpet wasëpnaat. Pi tiarim öng ak kaöap Esia yangerakre ën yang kaö nantë omnaröa yaya yamëëaup pöt kön nawiipan.”

28 Pël maan pit Temitrias pim ngön pöt kat wiak ya sangën ëën ngön ëak epël maima. “Atemis pi Epesas omnarö tiarim kaö panëëp,” pël maima.

29 Pël mëak Epesas kak pörekaan omën kësang pan ngön pöt maö së Masetonia yangerakaan Pool pim ya kaamök omën naar Kaiasre Aristakas piarip moröak wak weruak së pitëm wa top kaöaöök moulmëa.

30 Pël ëën Pool pi pitëm wa topöök sêpënëak yaëën Yesuu ruurö pitök pörek sêën utpet mowaspanëak kan mowaria.

31 Pël ëën Esia yangerakaan yang ngarangk Pool pim ngönt naröakta pi wa topöök sêpanëak nga mëak ngön wes mëa.

32 Pël ëën wa topöök wëaö pörö pit kön irikor ëak pitëm wa top ëa pöta songönten kön nawiin, narö ngön nent aö yesën, narö nent aö yesën pël eima.

33 Pël eim wëën Yuta omnarö omën namp yapinte Alesanta pöp mök ë momëën wa topöök tauaan pit itenak wa top pöta songönte apënëak yaë wesa. Pël ëën Alesanta pi moresring angan elmëak wa top pöta songönte Yuta omnaröak naënte pöt ök mapënëak ëa.

34 Pël ëën omnarö pit itena pöt, pi Yuta omnampök yeëa ëën pit këm top ëak ngön ëak epël mëëa. “Atemis pi Epesas omnarö tiarim kaö panëëp.” Pël maim wëën aöa nentepar sa.

35 Pël ëën ka pöökë omnant komre kap yaaupök omnaröen ngön angan pël mëak epël mëëa. “Epesas omnarö, ar kat wieë. Omën ka nantëerö pit Epesas omnarö tiar öng ak kaöap, Atemis, pim yaya yamëëa kaatere kël ngëëngk mopöökaan irëa pö ngarangk yeë pöt pit ëwat wë.

36 Omën nampök ngön pöt yok pangk wa noolapan. Pötaanök arök pas köntak ëënganëp wiap sak weë.

³⁷ Ar iteneë. Omën tiarim wa topöök wak waisan epaar piarip tiarim ngönën tuptakaan omnant kain naön. Pël ëäk tiarim öng aköpönta utpet wesak naënaar.

³⁸ Pötaanök Temitriasre pim mon waur yaurö pit omën nampëën kööre tok wieë pöt ngön yaaö akunetak ngön yaatak moulmëën kat yawiaupök kat wiak wotpil mowasëpnaan.

³⁹ Ën ngön nant om wieë pöt yok pangk wa toptak ngön yaaö akunetak ëäk söë wasënëët.

⁴⁰ Pötaanök tiarim wa top epö utpet yeëerek Rom yang ngarangköröak ngön yaatak niulëepnen ëa. Iteneë. Peene wa top epöök ngön kaëpre ngön ë yoolak pötë songön nent won. Pötaan yang ngarangkëp pëël niiaan tol mapen?"

⁴¹ Pël mëak omnant komre kap yaaup puuk rep momëën pitëm kaatë sa.

20

Pool pi Masetoniaare Krik yangeraarë sa

¹ Ënëmak ngön kaëpre ngön pöt ë olëak won wesak wëën Pool pi Yesuu ingre mor sauröen yas maan së pim naë wa top ëën pepanöm ngön ök mëak yaköm köm mëak Masetonia yangerakë sa.

² Pël ëäk pi omën we pöököröa naë yesem ingre mor sauröen ngön kësang mëak lup taë mowasö yewaisem tenim naë Krik yangerak wais yaarö.

³ Pël ëäk pörek wëën ngoon naar namp ëäk won sa. Pël ëën pi ko ëäk wangaöök Siria yangerakë sëpënëak kat wia pöt Yuta omnarö pimëën nga wia pël maan kat wiak kaalak Masetonia yangerakël sëpënëak kön wia.

⁴ Pël ëen omën ke epëlok Timotiiring Poolë ënëm elmëa. Peria kakaan Sopata, Pirasë ruup, Tesalon-aika kakaan Aristakasre Sekantas, Tepi kakaan Kaias, ën Esia yangerakaan Tikikasre Tropimas omën piporö Timotiiring Poolë ënëm elmëa.

⁵ Pël ëak pit porö wet rëak Troas kak së oröak tenën kor wëa.

⁶ Pël ëen Yuta omnaröa kaömp peret yis namëenöt yena akun ngëëngkët won sëen Pilipai kakaan wang naöök ilëak akun mor nas kan kourak yesem won sëen Troas kak oröak pitring sant kopët nent wëen won saut.

Pool pi Troas kak Yutikas öp mowesa

⁷ Wangam kan sënaat yak Sante wiap kan kë nënëak wa top ëak wë Pool pi ngönën wali pan ök maim wëen röök lup yes.

⁸ Ka ngaarëk tenim wa top ëan pötak es rompeet selap uteëa.

⁹ Pël ëen omp ulwas namp yapinte Yutikas pi ulöl kanöök wel aisëë Pool ngönën ök yaan kat men ë wë ka kom eim olëak ka sasa ura. Pël ëak ka kaö wali pan nentepar nent ngaarëk pötakaan kawi ngentiak së yangaak ngentiin oröak itena pöt wel wia.

¹⁰ Pël ëen Pool pi oröak ngemë wa kapariak epël yema. “Ar kön selap ëengan. Pi öp wë.”

¹¹ Pël mëak Pool pi kaalak kakaati ilëak këet pelak naut. Pël ëak kaalak ngön kaut ök maim wëen ëwa tëen ten saut.

¹² Pël ëen omnarö pit omp ulwas pöp öp wëen mësak së pim kaatak ulmëak pit ya kë pan sa.

Pool pi Troas kak wë olëak Mailitas kakë sa

13 Pool pi ten Asos kak sē kor ön niak wet rēak wangaöök wes nimēak pimēnt yangaak wais kak tenim wēa pōrek orōaut.

14 Pēl ēēn koirak ten pourō kaalak wangaöök ilēak Mitilini kakē saut.

15 Pōrekaan yesem ēlpam walēn Kaios kuste il wesak kēt kopēt nent won sēēn Semos kustak orōaut. Pōrekaan yesem ēlpam walēn Mailitas kak sē orōaut.

16 Pēl ēak Pool pi Yuta omnarōa akun ngēēngk kēsang nent yapinte Pentikos pēl ya pōtak Yerusalem kak sē omnarōaring wa top ēēpēnēak kön wia. Pōtaanök Esia yangerakē sēna akunet won ēēn Epesas kak il wesak wangaöök el wesak Mailitas kakē saut.

Pool pi Epesas ngarangkörōen yaköm kōm mēēa

17 Pool pi pōrek wē ingre mor saurōa wotōökörō pim naē wais wa top ēēpēnēak Epesas kakēl ngön wes mēa.

18 Pēl ēēn pit naē wais orōōn epēl ök yema. “Karurō, ar ēwat wē. Nem ngaan Esia yangerak wais orōak ya ngēs rēak mēmpō wais pōtōn ar ēwat wē.

19 Yuta omēn narō kēt ēl epotē ne utpet newasēpēnēak kan ēēl eim wēēn ne ya kēlangōn pōtaring wēēn nemtē yapinte wak irēak Aköpē yaat yamēngkaup.

20 Pēl yeem nem ngön ök niiaöre rē niulō pēl yaautē nant ök niak nant ngep naēn ne ar kaamök elniak ompyaō sēnēek yak wa topōtēere neenem kaatē ök niiaō imaut.

21 Ne ngön pōt kosang wesak ar Yuta omēnere kōpēl omnarōen epēl niiaimaut. Ar utpetat kasēng

menak Anutuu naë rë olëak tiarim Aköp Yesuun kön wi kosang wasënëak ök niiaimaut.

²² Peene pöt ne Yerusalemë sumëak Ngëëngk Pulöök yenëa. Pël äaap ne pörek së oröp nent koirum wes ne pöten köpël yaë.

²³ Om nem imautë yesën Ngëëngk Pulöök epël neaimaut pöten ewat wë. ‘Ni wii kaatak wa niulëak këlangön kat niwiipnaat,’ pël neeaimaut.

²⁴ Pël äaap ne nem koröpöön kön selap naën. Nemëngkën wel wiima pöteta yok pangk. Ne pöt, tiarim Aköp Yesuuk kan yaö neea pöök ulöp ngarngar wë mësaö yesem mës pet irumëak kent yaë. Pël ëak Anutu pim ngön ompyaö pötak komre kolap niweseim wë pöta ngönte kaö wes ök amëak kön wia.

²⁵ “Ar kat wieë. Ne ngaan arim tekötë imeë Anutuuk wa ngaöök nimëak wë pöta ngönte ök niaaö imaut. Ën peene pöt ne kön wiin ar kaalak neen itnaangkan.

²⁶⁻²⁷ Pötaanök ne peene war wesak ök niamaan. Akun poutë ne arring wë Anutu tiarim naë ya yamëngk pöta ngönte war wesak ök niaaö imaut. Pël ëak ne pim ngönte amaataan pölöp naënëp. Pötaanök arim tekrakaan namp kö sëpna pöpë songönte nemët won.

²⁸ Ngëëngk Pulöök ar omnarö pol sëpsëp ket ëak ngarangk elmëënëak nina piporöere arimënt ngarangk këëkë ëeim ön. Anutu pimtë Ruupë iitak omën piporö kama wak pim ingre mor wesaurö. Pötaanök ar ngarangk këëkë ëeim ön.

²⁹ Ne ewat wë. Ënëmak nem ent ë niulëëma akun pötak omën utpetarö arim tekrak oröak utpet niwesak kent tokoröa sëpsëporö mëmpënëak waö

yaalmë pöl elniipën sa. Pötaanök ngarangk këëkë ëeim ön.

³⁰ Arimtë tekrakaanta narö oröak Yesuu ingre mor saurö ar pitëm ngësël sënëëk yak pitëmtë könötëaan ngön kaar rëak niapnaan yaë.

³¹ Pötaanök ar këëkë panë ngarangk ëak nem elnieima pöten kön wieim ön. Ne arring kris-maki nentepar nent pötë öngpök kët kanaan rö kanë ngön ompyaut ök niak taë niwasö imeë akun nantë arimëen yaköm ëak ing lelaptaring kaamök elnieimaut.

³² “Peene ne ar Anutuu naë niulëak pimtök ngarangk elniipënëak piin kimang yemak. Pël ëën ar pim naëaan ngön ompyaö poutë weëre kosang pöt pim komre kolaptakaan önëët. Pim ngön pötak kosang niwasëpnaat. Pël ëën omën ompyaö Anutu pim omnaröaan yaö ëaö pöt yok pangk nimpnaat.

³³ Ne monere uröm pötön kaur ëak arën kimang neniaanëp.

³⁴ Ar ëwat wëen neenta mor epesiarring ya mënak koirak nemënt wëere nem kaamökörö mampö pël yaaup.

³⁵ Nem pël yeë pötak nook arën ya kosang mënak omnant koirak koröp wiap yaurö kaamök elmëënë pöt pet elnieimaut. Tiar pël yeem pöt Aköp Yesu pim ngön epël mëëa pöten kön wiipenaat. ‘Omnant yemangk pöpë ërëpsawi pötak yeö pöpë ërëpsawi pöt il wasëpnaat.’ ”

³⁶ Pool pi ngön pipöt ök më pet irak ngarangköröaring rar rë wesirak Anutuun ök yema.

³⁷⁻³⁸ Pël ëak pit pim wet rëak epël mëëa pöten kön wia. “Ar neen kaalak itnaangkan,” pël mëëa pöten

kön wiak kapariak tot nak ingre ngön elmë mësak së wangaöök yanuulë.

21

Pool pi wangaöök Yerusalemë sa

¹ Pit ent ë moulmëak wangaöök ilëak el wesak Kos kustakël saut. Pörekaan yesem ëlpam walën Ros kustak së oröaut. Pël ëak pörekaan Patara kak së oröaut.

² Pël ëak itaangkën wang munt naö Pinisia yangerakë sëpënëak yeëa ëën pöök wamp riak saut.

³ Pël ëak yesem Saipras kuste katnëel wiaan itnal keker elmëak Siria yangerakël yesem Taia kak së leng ë ulmëak kak pörekë urömat tē menaut.

⁴ Pël ëën pörek Yesuu ingre mor saurö koirak pitring wë sant nent won sëen Pulöök pit kaamök elmëen Pool Yerusalemë sëpanëak nga yema.

⁵ Pël ëën pörek wëen tenim akunet won sëen kak pörek sëp wesak yesën Yesuu ingre mor sauröere pitëm öngre ruurö ten wes nimëëpënëak kakaan weler rëak i kaö pouuk së rar rë wesirak Anutuun kimang mëëaut.

⁶ Pël ëak neneren yaköm köm mëak ten wangaöök wamp yariin pit kaalak kakë yes.

Akapas Sisaria kak Poolön tektek ngön mëëa

⁷ Wangaöök ilëak Taia kakaan yesem Tolemes kak së oröak Yesuu ingre mor sauröen yoöre ërëp mëak pitring wë ka kopët nent yaur.

⁸ Ëlpamök Tolemes kakaan wal ëak yesem Sisaria kak së oröak ngönën ök yamëëa namp kak pörek wëa yapinte Pilip pim kaatak së piiring

wakaimaut. Omën pöp pi Yesuu ngön yaaö omnaröa ngaan omën 7 äak ya ngön mëäaö pöröakaan namp.

⁹ Pöp koont kong nent wëa. Pit omp naön Anutuu tektek ngön aim wëaurö.

¹⁰ Ten Sisaria kak om wëen Yutia yangerakaan tektek ngön yaaö omën namp pim yapinte Akapas pi wais yaarö.

¹¹ Pël äak tenim naë wais Pool pim yepatu wak pimtë ingre moresiarë tëak epël ök ya. “Pulöök epël yenëa. ‘Yepat epöökë pepap Yerusalem kak sëen Yuta omnaröak epël elmëak köpël omnarö mampnaat,’ pël ya.”

¹² Pël aan ngön pöt kat wiak ten ka pöökë omnaröak Pool pi Yerusalemë sëpanëak nga mëëaut.

¹³ Pël maan Pool pi epël yenia. “Oröpmorëenök ingre yailak äak nem lupmer wa könöm yenewas? Ne Yerusalem kak sëen wii kaatak neulëere nemöön wel wi pël ëëma pöten kas naën. Pöt oröpmorëen? Omnarö Yesuu ngönte kat wiipënëak kent yaë.”

¹⁴ Pël niaan ten pim könö ilak menaat pangk naën ëen epël yemak. “Aköpë kentöökë ya pil ëëp.”

¹⁵ Akun nant won sëen Yerusalem kakë sënëak ko äak,

¹⁶ Sisaria kakaan Yesuu ingre mor saö naröaring ten pourö së Saipras kustakaan omën namp yapinte Neson pim kaatak niulëaut. Omën pöp ngaanëer Yesuu ënëm eim wëaup.

Pool pi Sems pim naë sa

¹⁷ Yerusalem kak së oröön Yesuu ingre mor sauröak ërëpsawi äak koir yanuulë.

18 Pël eën elpamök Poolring Sems pim naë së itaangkën wotöökörö piiring wëa.

19 Pël eën Pool pi yoöre ërëp mëak Anutuuk kaamök elmëaan köpëlöröa öngpök ya ke nentere nent mëmpö ima pötë ngönöt ök yema.

20 Pël eën pit ngön pöt kat wi pet irak Anutuun yaya mëak Poolön epël yema. “Karip, ni ewat wëen, Yuta omën kësang pan, tausen selap narö, Yesuun kön wi kosang wesa. Omën pörö pit Moses pim ngön ë kosang wesauta öngpök ilëak wë.

21 Pël ëaap omën naröak nimëen epël ya. ‘Pool pi Yuta omën köpël omnaröa öngpök wëauröen Moses pim ë kosang wesa pöt ngar wak rungaaröa koröp kaut moilööre Yuta omnaröa kan ngaanöök së pël ëëpanëak nga yamëean,’ pël yaap.

22 Nim eprekë waisauteta pit kat wiaap tiar tol ëëpen?

23 Pël ëa pötaanök ni tenim niana epël ëëm. Tenim naëaan omën kong nent pit Anutuu ëöetak omën nant naën ëëpënëak ngön ë kosang wesaurö wë.

24 Pötaanök ni omën pöröaring Anutuu ngönën tup kaöetak së pitëm öpna pöl wë ngönënëen kölam tëak öm. Pël ëak ni pit sum elmëen pitök ngönënëen kölam tëak öpënëak yaaö pöl kiri ar ëak pitëm kepön ëpöt kat ëëpnaan. Pël ëëmë pötak omnarö pitök niin itaangkën ten Yuta omnaröa yaaul ëan pël niwasëpnaat. Pël ëëmë pötak pit itenak omnaröa nimëen ngön aö ima pötön kaar pël wasëpnaat.

25 Ën köpël omën Yesuun kön wi kosang wësauroaan tiar ngaan ngön epël kosang wesak pep retëng ë menaut. ‘Ar omp ak kaarkaaröröaan kiri ar ëaut nënganok. Ar animaurö iit orööpanëak

nailën ar äaut nënganok. Ar animauröa iit nënganok. Ar öngre omp nga eënganok.’ ”

²⁶ Pël maan Pool pi omën pörö koirak ëlpamök së Yuta omnaröa ngönënëen kölam tèak öpënëak yaaö pöl äa. Pël äak pi Anutuu ngönën tup kaöetak së kiri ar yauröen kët taltak omën pörö ngönënëen kölam tèa pöta kiri wiipën pël mëäa.

Yuta omnarök Pool Anutuu ngönën tup kaöetak moröa

²⁷ Akun 7 kosang wesa pöt temanöm yesën Yuta omën Esia yangerakaan narök Pool Anutuu ngönën tup kaöetak wëen itenak omnaröen këk maan moröeë ngön äak epël mëäa.

²⁸ “Israel omnarö, ten kaamök elnieë. Omën epop kaatë yesem Israel omënere Mosesë ngön ë kosang wesautre Anutuu ngönën tup kaö epëten wak irëak yaaup. Pël äak nenteta, pi köpël omnarö mësak Anutuu ngönën tup kaö epëtak wais kewil elmë pël yaaup,” pël mëäa.

²⁹ Pöt pit ngaan Tropimas köpël omnamp Epesas kakaanëp piiring ka pöök wëen itenak Yuta omnaröa ngön ë kosang wesaut ilak Poolring Anutuu ngönën tup kaöetak yesaup pël wesak mëäa.

³⁰ Pël maan omën Yerusalem kak wëa pörö pourö lup es nga sak së wa top äak Pool morök Anutuu ngönën tup kaöeta kakaatiaan weruak tomök së moulmëak tapëtakëer kanöt waria.

³¹ Pël äak Pool mëmpënëak omën Yerusalem kak wëaurö pourö lup es nga sak nga yaal ngön pöt Rom nga omnaröa wotöököpë ngësël sa.

³² Pël eën tapëtakëer pi nga omnaröere pitëm ngarangkörö koirak teëntom pitëm naë sa. Pël eën

omnarö pit piire pim nga omnaröen itenak Pool tang mööpënëak äaurekaan söp wesa.

³³ Pël äen nga omnaröa wotöököp pi Pool pim naë së wali weë pimoröen epël mëä. “Omën epop wii weë naöörar motëë.” Pël mëak omnaröen pëël mëä. “Epop talöp?”

³⁴ Pël maan omën kësang pörek wëaurö pit ngön äak naröak nent aö yesën naröak nent aö yesën ngaaröa wotöököp pi omën pöta songönten këkë kat nawiin äak nga omnaröen maan Pool mësak pitëm kaatakël sa.

³⁵ Pël äen Pool pi ka pöta riringeweri së tauaan omnaröak mëmpënëak kosang pan äa. Pël yaäen nga omnarö pit Pool ngar wak sa.

³⁶ Pël äen omën kësang pan pitëm ënëm yesem ngön äak epël mëä. “Pipop mën wel wieë,” pël mëä.

Pool pi pimtë songönte ök mëä

³⁷ Nga omnarö pit Pool pitëm kaata kakaati wak ilapënëak yaäen Pool pi pitëm wotöököpön epël pëël mëä. “Ne niin ngön nent ök niam sa ma?” maan wotöököpök epël mëä. “Ni Krik ngönör ewat wëen ma?”

³⁸ Ne kön wiin ni Isöp omnamp ngaantak pi nga wak yang ngarangkepëen nga omën kësang pan 4000 pörö nga ëöpöt wak yang pultak mësak saup.”

³⁹ Pël maan Pool pi epël mëä. “Ne Yuta omnamp Silisia yangerak Tasas ka kepönöökäänëp. Ne yok pangk omnaröen ngön ök mam ma?”

⁴⁰ Pël maan wotöököp pi kuure mak maan Pool pi riringeweri tauëë moresring omnaröen angan

elmëen pit ngön leng ëen Yuta ngöntak omnaröen ngön ök mëëa.

22

¹ Pool pi epël ök mëëa. “Pepere kar nemorö, ar kat wieë. Ne saun wonöp pël niamaan.”

² Pël maan pit kat wiaan Pool pi pitëmtë Yuta ngöntak ök yemaan pit ngön kaëp sëp wesak kat kökö wiaan pi epël mëëa.

³ “Ne Yuta omën arim karip. Nem ëlëpök Silisia yangerak Tasas kak newilaup. Pël ëen kotuukëër Yerusalem kak e taprek Kameliel pim pep kaatak wëen rë neulön omën tiarim ëere körööröa ngön ë kosang wesa pöt pout ëwat saup. Pël ëak ar epreköröa yeë pöl neenta Anutuu ënëm ëëmëak kosang ngentieimaup.

⁴ Ne ngaan öngre omp Yesuu kan ngolöp epöök yaurö mëmpënëak utpet mowesak moröak wii kaatak moulmëeimaup.

⁵ Kiri ar yauröa wotöököpre Yuta ngönënë kaöarö pitökta niapnaat. Omën pörö pit ne Yesuu ruurö wali ömëak pep newer retëng ë Yuta omën tiarim karurö Tamaskas kak wëaurö mampëak nena. Pël ëen omën pörö wali wak waisën Yerusalem kak eprek këlangön kat mowiipënëak saut.”

Pool pim ingre mor sa pöta songönte ök mëëa

⁶ “Ne seim Tamaskas kak temanöm yewasën këtëp luptak wëen kutömwëriaan ëwa kaöempel teënt pan irë neek yaalnë.

⁷ Pël ëen ne yangerak së ngentiak kat wiin ngön nent epël yenëa. ‘Sool, Sool, ni tol ëënak ne utpet neweseimën?’

8 Pël neaan ne kangiiir epël määaut. ‘Aköp, ni talëp?’ Pël maan pi epël ök yenëa. ‘Ne Yesu Nasaret kakaanëp. Ni kët ël epotë ne utpet neweseimën.’

9 Pël ëën omën neering sa pörö ëwa pëenpelën itena. Ën omnampë neen ngön neea pöt pit kat nawiin.

10 Pël ëën ne epël pëlpël yemak. ‘Aköp, ne peene tol ëëm?’ Pël maan Aköpök epël yenëa. ‘Wal ëak Tamaskas kak së orö. Pël ëën omën nampök nim ëëmëak Anutuu yaö ëa pötön ök niapnaat.’

11 Pël neaan ëwa pömpelök nem itöörar ngaap wes noolaan wëën omën neering sauröak mor yal ëak Tamaskas kak së neulnäa.

12 “Omën namp kak pörek wëa yapinte Anana-ias, pi Moses pim ngön ë kosang wesa pötë ënëm yaaup. Omën pöpön Yuta omën ka pöök wëauröak pimëën kön wiin ompyaö yeëa.

13 Omën pöpök nem naë wais tauak neen epël yenëa. ‘Sool, nem karip, ni peene kaalak itöörar nganga së,’ pël neaan tapëtakëer nem itöörar nganga sak piin itenaut.

14 Pël ëën pi epël yenëa. ‘Anutu, tiarim ëere körööröa yaya maimaup, pim ëëpnaatön ëwat sumëak kom ë niulëak pim ya omën wotpilëpön itenak pim këmtakaan ngön kat wiimëak kom ë niulëaup.

15 Pötaanök ni Anutuu ya omën sak nim omën itenak kat wiak pël ëan pipot omën pouröen ök maan kat wiip.

16 Oröp morëën kor ëëm? Wal ë. Pël ëën i nimëën tiarim Kaöapön merëk maan nim utpetat wa niu-lapnaan.’ ”

Anutuuk Pool köpëlöröa ngësäl wes mäa

17 “Ne kaalak Yerusalem kak wais wë Anutuu ngönën tup kaöetak së kimang yamëem omnant wangartak ityaangk pöl äaut.

18 Pël äak itaangkën Aköpök neen epël yenëa. ‘Ni eprek wë nem ngönte ök amë pöt omnarö kat wiak kosang newaspan. Pötaanök teëntom sëp mowesak sum.’

19 Pël neaan ne kangiir epël mëëaut. ‘Aköp, pit ëwat wë. Ne ngaan ngönën tupötë së omën niin kön wi kosang yewesaurö moröak wii kaatak moulmëere pës mö pël eimaut.

20 Pël ëën Stiwen nim ngön ompyaut yaaup omën naröak mën wel wiaut. Akun pötak ne iteneë yok pangk yaë wesak pim momënauröa ulpëenöt ngarangk äaut.’

21 Pël maan pi epël yenëa. ‘Ni peenëer sum. Ne kan maim panë nerek köpël omnaröa naë wes nimëëmaan yëë.’ ”

Rom nga omnaröa wotöököpök Pool ngarangk elmëa

22 Yuta omnarö pit kat wiaan Pool pi ngön ök aö së köpël omnaröa ngësäl sëpëna ngön lup pöt yaan pit kaaö äak ngön ë olëak epël mëëa. “Mën wel wieë. Omën ke pilëp yang eprek naöpan. Pi öp öpan.”

23 Pël mëak pit ya sangën kaö äak ëlak wiak pitëm ulpëenöt ent äak keke elmëak yangerakaan sumplolöt wes ngaarëk momëa.

24 Pël ëën nga omnaröa wotöököpök pim koturöen maan pit Pool kaatak mësak së moulmëa. Pël ëën nga omnaröa wotöököpök Yuta omnaröa Pool pimëën ngön ë olëak aö yesa pöta songönten kat wiipënëak pës kaö pan momööpënëak mëëa.

25 Pël eën pit pës momööpënëak wii yatëen Pool pi nga omnaröa ngarangk namp pim naë tauaan epël ök mëëa. “Arim ngön ë kosang wesautak ngön ë pet nairën wieë yok pangk ne Rom omnamp pës yamöaurö ma? Oröp eënak ne pil elnëeim?”

26 Pël maan nga omnaröa ngarangk pöp pi wotöököpë naë së epël mëëa. “Ni tol elmëëmëak yaën? Omën epop Rom omnamp tiarimënt tapöröp.”

27 Pël maan nga omnaröa wotöököp pi Poolë naë së epël mëëa. “Ni neen ök nea. Ni Rom omnamp ma?” Pël maan Pool pi mak mëëa.

28 Pël maan wotöököpök epël mëëa. “Ne sum kësang panë ëak Rom ka pep saup.” Pël maan Pool pi epël mëëa. “Nem ëlre pepaar Rom kakaanaarök ne newilaup. Pötaan neenta Rom tapöp.”

29 Pël maan omën Pool pës möak songönte kat wiipënëak yaurö pit teëntom pan pölöp ëak sëp mowesa. Pël yaëen nga omnaröa wotöököp piita kat wiin Pool pi Rom omnampök wii motëa pöt kat wiak kas ëa.

30 Ëlpamök nga omnaröa wotöököp pi Yuta omnaröa Poolön nga elmëa pöta songönten kat wiipënëak wii wil moulmëak kiri ar yauröa wotöököröere ngönënë kansolörö wa top ë moulmëak Pool wii kaatakaan pitëm tekarak mësak orö moulmëa.

23

Pool Yuta ngönënë kansolöröen ngön ök mëëa

1 Pool pi ngönënë kansolöröen nga iteneë epël mëëa. “Karurö, ne Anutuu itöök wëaup. Peene wë epëtenta kat men eën utpet nentaring naön.”

² Pël maan kiri ar yauröa wotöököp Ananaias puuk Pool pim naë taueëauröen këm kantak mor kaë mööpënëak kék mëëa.

³ Pël ëën Pool pi epël mëëa. “Ni nim koröpöök ompyaö saan lupmer pöt titi tēak utpet ēaup Anutuuk nimööpnaap. Ni ngön ē kosang wesauta ököök ne wotpil newasumēak nimēt pöp ngön ē kosang wesa tapēt ilak nemööpënëak kék maan yenemö.”

⁴ Pël maan Pool pim naë taueëa pöröak epël mëëa. “Ni Anutu pim kiri ar yauröa wotöök kaöapön utpet wesak yemaan.”

⁵ Pël maan Poolök epël mëëa. “Karurö, pi kiri ar yauröa wotöököp pöt ne köpël yak mëëan. Ne piin ēwat ëën pël nemaan ēan tapön. Ngönēntak omēn ngarangk ke pilöröen ökre was mangan yak nga wia pöten ne ēwat wē.”

⁶ Pool pi ēwat wēën ngönēnē kaöaröa naëaan, narö Parisi ngönēn yaurö, narö Satusi ngönēn yaurö pël ēwat wē pitēn epël ök mëëa. “Ne Parisi omnamp. Nem ēarö tapörö. Ne kön wiin omnarö weletakaan wal ēēpnaat kön kosang wieë ök yaataan yak ngön yaatak yeneulē.”

⁷ Pël maan Parisiire Satusi omnarö pit neneren ngön kaö mëak komkap ēa.

⁸ Pit epētak pël ēa. Satusi omnarö pit weletakaan wal yaaöre omnarö könöpringöröere enselörö wē pötön kon wi kosang newasēn yaurö. Ēn Parisiirö pit omēn pötön kön wi kosang yewesaurö.

⁹ Pötaanök pit neneren ngaare ngön maö yesem Parisi omnaröa naëaan ngön kosangötē ngarangk naröak wal ē taueë ngön ēak epël mëëa. “Ten pim utpet nent nokoirēn. Ensel nampök ma kön

nampök piin ök maan apna pöt yok pangk.”

10 Pël äak pit ngaampel kaö wesak yaalën nga omnaröa wotöököp pi omnarö Pool narö nal sak weruak yesën koröp ilak wel wiipanëak kas ëen pim nga omnaröen epël ök mëea. “Ar pitëm tekrak sê Pool wali wak sê tiarimtë ka kaöetak ulmëeë,” pël mëea.

11 Röök pötak Aköpök Pool pim naë sê oröak epël ök mëea. “Ni ya ngës ëëngan. Nem ngönte Yerusalem kak eprek war wesak omnaröen ök yemaan tapël Rom kak sê ök mam.”

Yuta omnarö Pool mëmpënëak kup ria

12-13 Ëlpamök Yuta omën selap 40 il wesaurö wa top äak Pool mëmpënëak Anutuu ëöetak ngön ë kosang wesa. Pit pi pan mëmpënëak pitëm iire kaömp ngës olëak wet rëak pi pan mënakök ënëmak iire kaömp nëmpënëak ngön ë kosang wesa.

14 Pël äak pit kiri ar yaaö kaöaröere ngönënë wotöököröa naë sê epël ök mëea. “Ten kaömp ngës olëak Pool mënakök kaömp nënëak Anutuu ëöetak ngön ë kosang wesaut.

15 Pötaanök arre ngönënë ngarangkörö nga omnaröa wotöököpë ngësë ngön wes mëak epël ök maë. ‘Ni yok pangk Pool tenim naë wes mëen waisëpën sa ma? Ten pim ngön äauta songönten këëkë kat wiinaan.’ Pël maan arim ngësë wes mëen yewaisën kan kourak nga wiak mëmpunaan.”

16 Nga kup yariin Pool pim sasëpë ruup kat wiak nga omnaröa kaata kakaati sê Poolön ök mëea.

17 Ök maan Pool pi nga omnaröa ngarangk nampön ngön maan sëen epël mëea. “Ni yokot

epop wotöök kaöapë naë mësak së. Pël èen pim ngön nent ök mapnaan.”

¹⁸ Pël maan nga omnaröa ngarangk pöp yokotup mësak wotöök kaöapë naë së epël ök mëëa. “Wii omnamp Pool pöpök yokot epop nimëën ngön nent waarek mësak waisën ök niapën pël aanak mësak yewais.”

¹⁹ Pël maan nga omnaröa wotöök kaöapök yokot pöp moresi wak së pëlëer moulmëak piarpimënt wë ëlëep epël pëel mëëa. “Ni ngön tol nent ök neam?”

²⁰ Pël maan yokot pöpök epël ök mëëa. “Yuta omën ngönënë wotöökörö pit ngön kup riak ni ëlпамök Pool pitëm naë wes mëën së pim ngön äauta songönte këëkë wesak maan kat wiipën pël morök ya.

²¹ Pötaanök ni pitëm ngönte kat mowiingan. Pit omën 40 il wesak selap pan kaömp ngës olëak Pool mënakök iire kaömp nëmpënëak Anutuu ëöetak ë kosang wesak Pool kan kourak yesën nga wiak mëmpënëak nim kuure mak mamë pötaan kor wë.”

²² Pël maan nga omnaröa wotöök kaöapök yokotupön epël ök mëëa. “Nim ngön ök yenëaan epët omnaröen manganok.” Pël mëak wes mëën sa.

Nga omnaröa wotöököpök Pool yang ngarangkëp Pilis pim ngësë wes mëa

²³ Nga omnaröa wotöök kaöapök ngön maan pim ngarangk naar sëen epël ök mëëa. “Arip nga omën selap pan 200 ëak koirak kaalak omën 70 pol osöröak yesauröere kaalak omën munt 200 ëak ingëpöt wak yaaurö pöröeta koirak rö kan 9 kilok pötak sënëen kopëta wasën.

24 Pël äak Poolëenta pol os narö koirën. Pël äak ar ngarangk këëkë elmë yesem Rom yang ngarangkëp Pilis pim naë së moulmëen.”

25 Pël mëak nga omnaröa wotöököpök epël retëng äak mena.

26 “O Pilis, Klotias Lisias nook yang ngarangk ompyaup nimëen pep epwer retëng ë yaningk. Yowe.

27 Yuta omnarö pit omën pipop moröak mëmpënëak yaëen ne kat wian pöt pi Rom omnampök äa. Pël ëen neere nem nga omnarö tenök pitëm morötëaan wa ëp äaut.

28 Pël äak pit songön oröptak utakök Pool mëmpënëak yaë pöta songönte ewat sumëak ngönënë ngarangköröa wa toptak wak së moulmëaut.

29 Pël äak ne pitëm Poolëen ngön äaö pöt kat wian pöt Yuta ngönënta ngön ë kosang wesautë wieëaul äa. Pi omën utpet mëmpö ma wii motë pël ëëpna nent naën.

30 Pël ëen ne kat wiin omën naröak Pool mëmpënëak nga kup riak yaë pël ök yenëa. Pël ëen kat wiakök nim ngësë wes mëen waisëpën yewas. Pël äak omën pimëen ngön apnaaröen epël ök mëëaut. ‘Ar Sisaria yang ngarangkëpë naë sëak ngön aë,’ pël ök mëëaut. Yok nem ngönte pi tapët.”

31 Nga omnarö pit pitëm wotöököpë mëëa pöl äak Pool mësak ngarangk ë yesem rö kan Antipatris kak së oröa.

32 Pël äak ëlpamök nga omën yangerak yaaurö pit kaalak pitëm kakë yesën pol osöröak yaaurö pitëmënt mësak Sisaria kak së oröa.

33 Pël äak yang ngarangkëpë naë së pepewer menak Pool moulmëa.

³⁴ Pël èen yang ngarangkëp pi pep pöwer sangk kelak Poolön epël pëel mëëa. “Ni yang lup tal-takaanëp?” Pël maan Poolök epël mëëa. “Ne Silisia yangerakaanëp.”

³⁵ Pël maan epël mëëa. “Omën nimëën ngön aimaurö pit waisënak nim ngönten kat wiimaat.” Pël mëak pim nga omnaröen Pool wak së omën omp ak Erot pim ka ngaantak ulmëak ngarangk ëëpënëak mëëa.

24

Yuta omnarö Poolëen ngön ya mëna

¹ Wë kët mor nas won yesën kiri ar yaauröa wotöök kaöap Ananias piire pim ngarangk narö ën ngön yaatak ngön apna omën namp yap-inte Tetalas pit pörö Sisaria kak së oröak yang ngarangk kaöap Pilis piin Poolëen ngön ya mëmpna pöta ngönöt ök mëëa.

² Pël èen Pool pitëm naë wëen yang ngarangkëp Tetalasën ngön maan wal ë Poolë ngësël wesak epël mëëa.

“Tenim kaöap Pilis, ni ëwat kësangëp yak yoöre ërëp nianaan. Ni kan ompyauuk niulëak ngarangk elniaan benim yang eprek mayaap wiaan wakaimaut.

³ Pötaanök ten ya ompyautaring wë niin yoöre ërëp yeniak.

⁴ Ne ngön muntat yal menak niaan wali sëpan. Pötaanök ni sant elniak benim ngön kot niana epët kat wi.

⁵ Omën eit epmor, pi omën kööre tok koir mampö yaaumor. Pi Yuta omën kaare yang poutë wëauröa naë öngöpöngöp ëak nga wilö yaaumor.

Pël äak puuk Nasaret ka pepemor pël ya omën pömörë ngönnges wak yaaö pömeriarë kaö sak wëaumor.

⁶ Omën epmor pi Anutuu ngönën tup kaöet kewil elmëepënëak yaëënak ten waut. [Pël äak tenim ngön ë kosang wesauta wieëaul ngön yaatak moulmëënëak yaëënak,

⁷ nga omnaröa wotöököp Lisias puuk waisak kosang kaö äak tenim moresiaan wa ëp ëaumor.

⁸ Pël äak Lisias pi omën Poolön ngön apna pörö nim naë wais ök niapënëak mëëaut.] Pël ëën nintok omën epmorön pëel maan pimtök pimtë këmpelëkaan niaan kat wiimëën. Pi tol yaëënak ten pimëën ngön ya mënän pöt ök niapnaat.”

⁹ Pël maan Yuta omnarö pitta kaamök äak Poolë ngësël wesak epël mëëa. “Ngön pout yaapöt.”

Pool pimtë songönte Pilisën ök mëëa

¹⁰ Pël maan yang ngarangkëpök Poolön moresring ni a pël elmëën Pool pi epël ök mëëa.

“Ne niin ewat wë. Ni yang epëra kaö sak wëën krismaki selap saup. Pötaanök nem ngönte niin ök niamëak ërëpsawi yeë.

¹¹ Pöt epël. Ne Yerusalem kak së Anutuun yaya memëak saut. Pörek së wëën akun 12 pëën yes. Ni pitën pëel mamë pöt pit ök niaan kat wiak yaap ëa wasumëët.

¹² Akun pötak pit neen itenaan ne Anutuu ngönën tup kaöetak omën nampring ngön nga naalëënëp. Ne omën narö nga elëpënëak Yuta omnaröa ngönën tupötëere ka kaöaöökë öngpök wa top naalmëën ëaut.

13 Pitëm ngön nemël wesak aö ngön ya mëmpö pël yaë epot yaap wonötök ya. Kë nentaring aan ni kat wiak wa yaap newasnganëëtök ya.

14 Ën nem peene niama epët yaaptak niamaan yeë. Ne kan ngolöpöök yesem Anutu tenim ëaröa yaya maimaö tapöpön yaya yamëëaup. Pël yaëënak pitök itenak ten kan ngolöp epöök yesauröen Yuta ngönën ngaante utpet mowasënëak yeë wesa. Pël ëaap ne Mosesre tektek ngön yaauroa retëng ëaö pöt pout erën ëak itaangkën yaap ëën kön wi kosang wesaut.

15 Ne yaap Anutuun kön wi kosang wesak pimtën kor wë. Ënëmak pimtök omën utpetre ompyaö pourö weletakaan wal ë niulëëpna pöten kor wë. Yuta omën eporöeta ten pourö pël kön wi kosang wesa.

16 Ne akun poutë Anutüre omnaröa ëöetak ompyaö ömaataan kosang ngentieim wëaup. Pötaanök nem lupmerën kat men ëën utpetat won.

17 “Ne Yerusalem kak nasën wëen krismaki selap sëen ënëmak omnarö kaamök elmëak mon mampööre Anutuun kiri mowi pël ëëmëak kaalak Yerusalemë saut.

18 Pël ëak ne Anutuu ngönën tup kaöetak së ngönëëen kölam tëak öma pöta kiri yawiem wëen pit neen itenaut. Pël ëautep omën selap neering wa top ëak wë ngön paspas aim naön. Won.

19 Yuta omën Esia yangerakaan waisa narökëër pörek wëaut. Pötaanök pit nemëen ngön apënëak ëanëen eprek waisan tapön.

20 Pötaanök omën eporö pitök ne utpet tol nent ëak ngönën ngarangköröa ëöetak tauaan itena pöt

ök niap.

²¹ Songön kopët nent wia. Ne ngaan pitëm tekarak tauëë ngön äak epël mëëaut. ‘Ne kön wiin omnarö weletakaan wal ëëpnaat kön wi kosang weseë ök yaautaan peene ngön yaatak yeneulë.’ ”

²² Pool pi pël më pet irën Pilis pi Aköpë kan ngolöpöök yesauröa wëwëatön ewat panë wë Yuta omnarö kor öpënëak epël ök mëëa. “Ënëmak nga omnaröa wotöököp Lisias pi waisënak ne arim ngönte pet irumaat.”

²³ Pël mëak nga omnaröa ngarangk nampön Pool wii nemotëën kakaati ulmëepënëak mëëa. Pël äak pim karurö itenak omnant mampööre ngarangk elmë pël yaëën nga mepanëak ök mëëa.

Pilis pi Pool wii kaatak krismaki nentepar moulmëa

²⁴ Kët akun nant won sëën Pilisre pim öngöp yapinte Trusila Yuta omnaröa naëaanëp piarip pouwaar sa. Pël äak Pilis pi ngön kat wiipënëak Poolön yas mëëa. Pël ëën Pool pim naë së omnaröa Yesu Kristo piin kön wi kosang yewesa pölön ök maan kat wia.

²⁵ Pël ëën Pool pi kaalak yal menak omnarö wëwë wotpil öpenaatare utpet ëënganëën ngarangk ëëpenaatre Anutuuk ënëmak tiar ngön yaatak niul-nëëpnaata ngönte pël äak mëëa. Pi pël maan Pilis pi kat wiak kas äak epël ök mëëa. “Ni së, ënëmak mop nent oröön ngön niamaatak.”

²⁶ Pim pël mëëa pöt, “Ne ngaak Poolön ököök pël elmëën mon nangkën wii kaataakaan wes momëëmakok,” pël weseë akun selap Poolön yas yemaan së piiring ngönnöngön eima.

27 Ënëmak krismaki nentepar sëen Posias Pestas puuk yangerk ngarangk ëëpënëak Pilis pim urötak sak wëen Pilis pi sëpënëak yeem Yuta omnarö ya kë sëpnaak yak Pool wii kaatak om wëen sa.

25

Pool pi Sisa pim ngönte kat wiipënëak ngön ëak mëä

¹ Pestas puuk pim yangerk ngarangk ëëpënëak Sisaria kak së wëen akun nentepar nent won sëen Yerusalemë sa.

² Pël ëen kiri ar yaaö kaöaröere Yuta ngarangkörö pim naë së Poolë ngësël wesak epël ök mëä.

³ “Ni tenim ngönte kat wiak Pool pipop wes mëen Yerusalemë waisëp.” Pit kamtaöök nga wiak mëmpënëak kaar pël mëä.

⁴ Pël maan Pestas pi kangiir epël mëä. “Pool pi Sisaria kak wii kaatak om wëen ne akun kot nent kaalak sumaap.

⁵ Pötaanök arim omën kaöarö neering sënaat. Pël ëak së omën pöp utpet nent ëa ëen pöt yok pangk pimëen ngön apnaat.”

⁶ Pël mëak Pestas pi Yerusalem kak pitring wëen kët 8 ma 10 ëak won sëen kaalak Sisaria kakë sa. Pël ëak pi ngön kaatak së wë Pool mësak sëpënëak mëä.

⁷ Pël ëen pi së wëen omën Yerusalemaan sa pörö pim naë taueë ngön könöm nant pim ngësël wesak mëä. Pël ëaap pitëm Pestasën mëä pöt pi kat wiak yaap wasëpna nant nemaan ëa.

⁸ Pël ëen Pool pi pitëm ngön pöt ilak kangiir epël mëä. “Ne utpet ëak Yuta omnarö tenim ngön ë

kosang wes wia pöt ilap nariin ma Anutuu ngönën tup kaöetenta utpet nent naënöp. Pël äak tiarim omën omp aköp Sisaanta utpet wesak nemaan yaaup.”

⁹ Pël maan Pestas pi Yuta omnarö wiap mowesak Poolön epël ök mëëa. “Ni yok pangk kaalak Yerusalem kak sëen ne pörekök nim ngönte kat niwiimaaten kent yaën ma?”

¹⁰ Pël maan Pool pi epël mëëa. “Ka e nem taua epët omën kaöap Sisa pim ngön yaaö kaat. E tapëtakökëer nem ngönte kat wiimëët. Ni ëwat wëen ne Yuta omnarö utpet nent naalmëënöp.

¹¹ Ne utpet nent yaëen pit itenak nemëen ngön äak nempëna pötaan ngön won. Yok pangk nempënaat. Pël äaap pitëm nemëen ngön ya pipot kaar ya. Pötaan yang ngarangk omën nampök pitëm moresi pas wes namëen ëëpnaat. Pötaanök ne Rom omën omp aköp Sisa puuk ë pet irëpënëak yak.”

¹² Pël maan Pestas pi pim kaamököröaring ngön äak Poolön epël ök mëëa. “Ni ngön ë olëak Rom omën omp aköp Sisa puuk nim ngönte pet irëpënëak yaan. Pötaan ne pim ngësë wes nimëëmaan sum.”

Pestas pi Akripaan Poolön pëël mëëa

¹³ Ënëmak akun nant won sëen omën omp ak namp Akripa, piire öng nangap Penaisi, piarip Sisaria kak Pestasën yoöre ërëp mapënëak sa.

¹⁴ Pël äak wë akun selap selap yesën Pestas puuk Poolë ngönte Akripaan epël ök mëëa. “Omën namp eprek wii kaatak wë. Pilis pi pim ngönte ë pet nairën ëen om wëaup.

15 Pël ëen ne Yerusalem kak së oröön kiri ar yaaö kaöaröere Yuta ngarangkörö pit nook pim ngönte pet ir olëak mëmpënaan memëak ök yenëa.

16 Pël ëen ne pitën epël ök mëëaut. ‘Ten Rom omnarö om pas könömöt omën muntarö nemangkën yaauro. Omën ngönte wieëaup pimënt ngön yaatak tau moulmëen pimëen ngön eaö pöröa ëöetak taueë ngön apnaat. Pötaanök ten akun mangkën pim ëen pitëm ngön yaatak moulmëa pöta songönte ök niapnaat.’

17 Pël maan Yuta omnarö wais wëen kau naën wangam kan tapëtakëer ne ngön kaatak së wë pi koirak waisëpënëak mëëaut.

18 Pël ëen wais wëen omën pimëen ngön yaaö pörö ngön ëa. Pël ëen ne wet rëak pi utpetat yaaup wesak pit pim utpet ëaö nent apënëak ya wesak kat wian pöt won.

19 Pit pitëmtë ngönën wak wëautaan ngön iraan isën yeemak aö omën namp yapinte Yesu pël yamëëaup wel wiaup pël ya. Ën Poolök pöt öp wë pël ya.

20 Pël ëen ëngk ma e wesak Poolön epël pëlpël mëëaut. ‘Ni kaalak Yerusalem kak së nim ngönte pörök pet irum ma?’

21 Pël maan Pool pi kaaö neak wii kaatak wë ënëmak Rom omën omp ak Sisa pim naë së ngönte ë pet irëpënëak yenëa. Pël ëen ne maan pi wii kaatak om wëen nga omnarö pit ngarangk eim wëen nem pi Sisaapë ngësë wes mëëma pötakök pet irëpënëak mëëaut.”

22 Pël maan Akripaak Pestas piin epël ök mëëa. “Nemtök omën pipopë ngönte kat wiimëak yeë.” Pël maan Pestas puuk, “Ëlpamök yok pangk kat

wiimëet,” pël mëëa.

²³ Ëlpamök Akripaare Penaisi piarip ë rangi kësangöt ëak omnaröa itöök wa top kaatak yesën nga omnaröa wotöök kaöaröere kak pörekë omën yapinringörö pourö piaripring kakaati së wa top ëa. Pël ëën Pestas puuk maan Pool koirak sa.

²⁴ Pël ëën Pestasök pitën epël mëëa. “Omën omp ak Akripaare ar omën e wë epörö peene kat wieë. Ar omën epopön iteneë. Yuta omën selap pan Yerusalem kakaan eprekë wëaurö pit pourö ne omën epop pëel elmëën mëmpëna pötaan aim wë.

²⁵ Pël ëaap ne pim utpet ëa nenten kat wiin mëmpënaata ök naën yaë. Pël ëak pimtök neen pi Rom omën omp ak Sisa puuk pet irëpënëak yenëa. Pötaanök wes mëën sëpnaan yaë.

²⁶ Pël ëak ngön këet ap wesak omp ak kësangëpëen pep retëng ëak wes mëëmaataan poprak yeë. Pötaanök omën epop omp ak Akripa nimëntre arim naë tau yaulmë. Pötaanök arök pim songönte tekeri weseë. Pël ëën pepewer retëng ëak wes mëën sëpnaan.

²⁷ Ne wii omën namp wes mëëmëak pepetak pim songönte wes mëëma pötaar yok pangk ëëpnaat. Ën pël naën ëëma pöt pangk naën ëëpnaat.”

26

Pool pim ngönte Akripaan ök mëëa

¹ Akripa pi Poolön epël mëëa. “Ni nim ngönte yok pangk a,” maan Pool pim utpet naën pöten apënëak mor ngar wesak epël ök mëëa.

² “Omp ak kësangëp Akripa, ne kat men ëën ompyaö pan yaëen nim ëöetak war wesak Yuta

omnaröa nem ngësäl wesak aim pöta kangit nia-
maan yeë.

³ Tiar Yuta omnaröa ngönënëen ngaal witwit ë
omnant yeë pöten ni ewat wëen. Pötaanök ni wiap
sak kat wiaan ök niamaan.

⁴ “Nem kotuuk kak wëwë wakaimautre
Yerusalem kak së wakaimaö pöten Yuta omnarö
pit ewat wë.

⁵ Ne ngaan pitring wakaimaup yak neen ewat
wë. Pötaan pitök yok pangk apënëak pöt nem pitëm
naë ngönën ya mënëimautön apnaat. Ne ngaan
Parisi omnaröaring wë pitëm yaaö kan pöök imaup
Pötak ngönën muntatë wëwëatre yaaut il yewas.

⁶ Ne peene eprek wëen pit nemëen ngön ya
yenemëngk. Pöta songönte epël. Anutu pim tiarim
ëaröen weletakaan wal ëëpenëak ngön ök mëäö
pöt kön wi kosang wesak këet orööpnaataan kor
wëäö pötaanök ngön yaatak yeneulë.

⁷ Tiarim ëarö, kur 12 pötëaan pörö, kët kanaan
rö kanë Anutuun yaya maimeë kön wi kosang
wesak omën pötön kor wakaima tapël ne yeë. Ö
omën omp aköp, ne pöten kor wëäö pötaanök Yuta
omnarö pit nem ngësäl wesak aö ne ngön yaatak
neulnëeim.

⁸ Tol ëënak ar Yuta omnarö Anutuun kön wiin
puuk yok pangk omnarö weletakaan wal ë ni-
ulëëpna pöt pangk naën pël weseim? Ngön pöt
kaar won.

⁹ “Ne ngaanëer Yesu Nasaret kakaanëp pim yap-
inte wak irapënëak omnant kësang elmëeimaut.

¹⁰ Ne Yerusalem kak ya pöt mëngkën kiri ar yaaö
kaöarök neaan Yesuu ingre mor saö narö selap
pan wii kaatak moulmëaup. Pël ëen ngön yaatak

wëen ne omnarö pitring kaamök äak mëmpënëak maimaut.

¹¹ Pël eimeë akun selap ngönën tupötë ilëak omnarö Aköpön utpet wesak apëna yak këlangön kësang meneimaut. Pël äak ya sangën pan ëen ka kamaatëeta tapël utpet mowasumëak seimaut.”

*Pool pim ingre mor sa pöta songönte ök mëëa
(Ngön 9:1-19; 22:6-16)*

¹² “Ne pël eim wëen kiri ar yaaö kaöaröak Yesuu ingre mor saurö ömëak kosang newesak pep nant nangkën wak Tamaskas kakë saut.

¹³ O omën omp aköp, ne kan kourak yesem këtëp luptak wëen itnan pöt kutömweriaan ëwa kësang kët ëwaat il wesaö nempel irë neere omën neering saurö tenëk yaalni.

¹⁴ Pël ëen ten yangerak së ngentiak wieë ne kat wiin Yuta ngöntak ngön nent epël yenëa. ‘Sool, Sool, ni tol ëënak ne utpet neweseimën? Nim nemëen pël eimën pitaan omën kë nga ket ëa nent ing möak rë niwalën këëm kat yawiin,’ pël yenëa.

¹⁵ Pël neaan ne kangiir epël mëëaut. ‘Aköp, ni talëp?’ Pël maan Aköpök epël yenëa. ‘Ne Yesu. Ni kët ël epotë ne utpet neweseimën.

¹⁶ Ni wal ë tau. Ne peene ni nem inëen niwasumëak ëö pet yaalni. Pötaanök ni nem omën pet yaalni epëtere ënëmak pet elniima pötön omnaröen ök mam.

¹⁷⁻¹⁸ Pël ëen ne Yuta omnaröere köpël omnaröa morötëaan ent ë niulëëmaan. Köpëlöröa ngësël wes nimëen pitëm naë së it ngaul moulmëen kout kasëng menak ëwaatakël ko wiak Setenë yaat sëp wesak Anutuu ngësël rë olapnaan. Pël äak pit Anutuun kön wi kosang wasën pitëm utpetat këre

moolaan pit Anutuu yaö mowesauröa ronganta öngpök ilëak öpnaat.’ ”

Pool pim ya mënauten Akripan ök mëä

¹⁹ “Omën omp ak Akripan, ne kutömweriaan omën pöt itaampöore ngön kat wi pël ëak wa nemoolaan ëaut.

²⁰ Wet rëak Tamaskas kak ök mëak pörekaan Yerusalem kak së ök mëak Yutia yangerak ka wieëa pötë ök maö yesem köpël omnaröenta epël ök mëëaut. ‘Arim utpetat kasëng menak Anutuu ngësël ko wiak wëen arim omnant yaautön itaangkën lup kaip tiauröa yaaul ëëpnaan.’

²¹ Nem pël ëaö pötaanök Yuta omnarök ne Anutuu ngönën tup kaöetak wëen wali newak nempënëak ëa.

²² Pël ëaatak Anutu pi ne kaamök elnäan omën isaare irëa pouröen ngönën ök maö imeë tektek ngön yaauröere Moses pitëm ngönötta ök maö imaupök peeneeta e tauëë ök yak.

²³ Pit epël ëa. Kristo, Anutuu Yaö Mëëaup, pi këlangön kat wieim olëak wel wiipënëak mëëaup. Pël ëak weletakaan wet rëak wal ëak Yuta omënere köpël omën pouröaan ëwa ngön pöt tekeri wes mampënëak mëëaup pitëm ngön pöt kaamök yaaup.”

²⁴ Pool pi pim utpet naën pöten pël maan Pestas pöpök ngön ëak epël mëä. “Pool ni kaökaö yaën. Pep kaatë ilëak ëwat kësangöt ömëak kön waur eimeë kön irikor ëak kaökaö yaën.”

²⁵ Pël maan Pool pi epël mëä. “Ngarangkëp, ne kaökaö naën. Yaap kön wieë yak.

²⁶ Omën omp ak Akripa pi omën epotön ewat wë. Pötaanök ne kasinkasin naën ök yak. Omën epot elëep naaröönöt. Pötaanök ne kön wiin omën omp aköp piita itenak kat wiak ëak ewat wë.

²⁷ Omën omp ak Akripa, ni ngaanëer tektek ngön yaaurö pitëm ngönöt kön wi kosang yewasën ma? Ne ewat wëen ni kön wi kosang yewasën.”

²⁸ Pël maan Poolön epël mëëa. “Ni pil neaim wë akun wali nasën tapët ne Yesuu ënëm ëëma yangap yeë pël yewasën ma?”

²⁹ Pël maan Pool pi epël mëëa. “Peen ëëmëëre ënëm ëëmë poutepar yok pangk. Ne Anutuun epël yemak. Niire ar omën ngön epët kat yawi eporö pourö nem yeë epël Yesuu ënëm ëënëak yeniak. Pöt nem wii netëen wë epël ëënëen won.”

³⁰ Pool pi pël maan omp ak Akripaare Rom yang ngarangkëpre Penaisiire pitring wel aisëaurö pit wal ëak,

³¹ repak yesem pitëmënt neneren epël mëëa. “Omën epop pi mëmpööre wii kaatak ulmë pël ëëpëna pöta ök naën.”

³² Pël maan Akripaak Pestasën epël ök mëëa. “Omën epop pi omën omp ak kaöap Sisa puuk pim ngönte kat wiipënëak ngön nemaan ëen pöt nuuk yok pangk wes momëen sëpnaat.”

27

Pool wangaöök ilëak Rom kakël sa

¹ Pestas pi ten wangaöök Itali yangerakë sënëak yenia. Pël ëen Rom omnarö Poolre wii omën munt narö Sulias mës yemangk. Sulias pöp Rom

omën omp ak kaöap Sisa pim nga omën 100 pöröa wotöököp.

² Ten wang naö Atramitiam kakaan waisa pöök wamp riaut. Wang pö Esia yangerak kaö yangapötë sëpnaö. Pël ëën ten Aristakas, Masetonia yangerak Tesalonaika kakaanëp, pi ten pourö saut.

³ Pël ëäk ëlpamök Saiton kak së oröak Sulias pi Poolön ompyaö elmëen pim karuröa naë së itenak kaömpre omnant yeö.

⁴ Pël ëäk Saiton kak sëp yewasën kent kësangpel weëre kosangring yamöön wangaöökë ngarangkörö pitök wangaö wotpil wesak we kent wonöök Saipras kustakël saut.

⁵ Pël ëäk i kaö olëak Silisiaare Pampilia yangeraar ngësngës elmëak yesem Maira kak Lisia yangerak oröak ngentiaut.

⁶ Pörek nga omnarö wotöököpök wang munt naö Alesantria kakëlaan Rom kakël sëpënëak yaëen koirak pöök wamp riaut.

⁷ Pël ëäk yesën kent nga yaëen poprak ë yesem akun nant won sëen Naitas kak temanöm wesaut. Pël ëën kentöök kan niwariin Krit kustakël yesem we kent wonöököl Salmoni wot köngkömö temanöm wesaut.

⁸ Pël ëäk wang ngarangkörö pit ya kësang mëngkën ten Krit kusta ngësngësöök i kaöök yesem yang lup nenta yapinte Kaö Yangap Ompyau pël yamëea naö Lasia ka kaöaöökë naë wieëa pörek së oröaut.

⁹ I kaöök akun wali seimën Yuta omnaröa Anutuuk utpetat won mowasëpënëak kön yawia akunet won sa. Pël ëën kaö ma nga yaaö akunet temanöm sëen wangat sëpënëak pomp yaëen Poolök

epël ök yema.

¹⁰ “Ompörö, ne kön wiin peene sēpena eptak omēn nant kö sēpenaan yeē. Urōmat pēen wasngan. Wangaö utpet ēen omēnere urōmere pout i kaöök ilapenaan yeē.”

¹¹ Pël maan nga omnaröa wotöököp pi Poolë ngön pöt kat wiak yaap newasēn wangaöökē pepapre ngarangkēpē ngōntepar kat wiak yaap wesa.

¹² Kaö yangap pō kent akunaöök wangatē wiaapna urte wonrek yak omēn wangaöök wēaurö Krit kus taptak kaö yangap munt naö yapinte Pinis pōrek sē önēak ya. Pō kētēpē yeilēaul wieēau yak kentö maap namöön yaau.

Kent kaöempel möa

¹³ Kaö Yangap Ompyaö pöök wēen i kaöökaan kent ulöl kot nent yamö. Pël ēen pit pipöök kaamök elmēen yok pangk Pinis sē orööpnaat wesa. Pël ēak wangaö taē yewesau weruak kopël ngaarēk wiak Krit kus pōta ngēsngēsöök saut.

¹⁴ Pël ēen akun wali nasēn tapēt kent kēsang nempel kus pötakēlaan yamö.

¹⁵ Pël ēak kent pöök wangaö mök ēak wak yesēn ten kaalak i kaöökēl wak sēnēak ök ēen pangk naēn ēen sēp mowesak wēen kentöök niwak saut.

¹⁶ Pël ēen we kent wonöök kus kot nent yapinte Kota pötakēl saut. Pël ēak ten wang kot weruak yesaut wa kaöaöökē ngaarēk wiinēak ya kaö mēnaut.

¹⁷ Pël ēak wangaöök waur yaaurö wa wang kaöaöökē ngaarēk wiak wang kaöaö kelpañak wa ngaöök mēak wii yatē. Pël ēak pit Aprika yangerak

i kaö kep rorookël sèpanëak kas ëa. Pël ëak poë koröpöt ent ë ulmëen kentöök niwak saut.

18 Pël ëen ëlpamök kaö maare kent nga kaö ëen wangaöökaan uröm nant ngës rëak yemoola.

19 Pël ëak yesem wangam kan muntetak pitëmtë morötring wangaöökë omnant wa yemoola.

20 Pël ëen seimeë këtire ngoon nampön itnaangkën kent kësangpel möeim wëen omën pourö kö sënëak yeë wesaut.

21 Omnarö akun wali kaömp nanën. Pël ëen Poolök pitëm tekrak sè tauak epël ök yema. “Ompörö, ar nem ngön kat wiak Krit kuste sèp newasën ëanëen tiar utpet epot nokoirën ëan tapön.

22 Pötaanök ne epël niamaan. Ar kosang seë. Tiarkaan namp kö nasëngan. Wangaöökëer utpet ëëpnaan yaë.

23 Ne Anutuu omnamp yak piin yaya yamëëaup. Pötaanök peene rö kan pim ensel nampök nem naë taueë epël yenëa.

24 ‘Pool, ni kas ëëngan. Nim ngön pet irumëen Rom omën omp ak kaöap, Sisa, pim ëöetak taumëët. Anutu ompyaö yaaup yak nim kimang mëean pöt kat wiak kaamök elniin niire omën niiring wangaöök wëaurö öp sënëët.’

25 Ompörö, ne kön wiin Anutuu orööpënëak neea pöt pout kë orööpnaat. Pötaanök ar kosang seë.

26 Ën wang epö kentöök wak kus nentak sè moolapnaö.”

27 Sant nentepar won sëen Etria i kaöök warial yesem rö kan röök lupöök wangaöök waur

yauröak kat men äa pöt kus nent temanöm yewasem äa.

²⁸ Pël ään pit ökö i kaöök olëak itna pöt 36 mita pël äa. Ën kot nent yesem wiak kaalak olëak itna pöt 27 mita äa.

²⁹ Pël ään këlötë wieëaurek senganëak kas ään wangaö leng eëpënëak wangaö taë yewesa kong nent wangaöökë ëlëerakël yoola. Pël äak pit këlötön itaampënëak këtëp teënt ngampiipnaataan pitëm omp aköröen kimang mëäa.

³⁰ Pël äak wangaöök waur yaurö wangaöökaan kas sëpënëak wang kotte wes mëän i kaöök ngemapënëak yeem ngön kaar wangaö taë yewesa muntat wot karerakëlaan olapën yema.

³¹ Pël ään Pool pi nga omnaröa wotöököpön epël ök yema. “Wangaöök waur yaaö eporö pit wangaöök naön eëpna pöt tiar pourö kö sëpenaat.”

³² Pël maan nga omnarö wang kotta wii ngan äaut il mëän i kaöök yes.

³³ Ëlpam walëpënëak yaäen Pool pi omnaröen kaömp nëmpënëak yema. “Akun wali ya ngësring imeë kaömp nanën waiseimën sant nentepar won yes.

³⁴ Pötaanök kék niamaan. Kaömp neë. Pötak kosang niwasën öp önëët. Kat wieë. Tiar pourö muumöngk öpenaat. Namp kot nent utpet naëngan.”

³⁵ Pël mëak pi kaömp peret nent wak pitëm ëöetak Anutuun yowe mëak pelak ngës rëak yen.

³⁶ Pël ään pit pourö ulöp ketumön sak kaömp yen.

³⁷ Ten omën wang pöök ima pörö 276.

³⁸ Kaömp na pet irak pit wangaö kengkën sëpëna

yak kaömp kër köpötring munt nant wa i kaöök yemoola.

Wangaö utpet äa

³⁹ Ëlpam walën wangaöök waur yaaurö pit yang lup pöten köpël yak itaangkën kaö yangap naö i pis pëenö wieëa pöökël wangaö ökre was leng ëëpënëak yaë.

⁴⁰ Pël äak wii wangaö taë yewesa pöt il momëën öngpök yes. Pël ëën pit këra wangaöökë sëpnaal wotpil wasö yesauraar wil wiak poë koröp wot karërak ngan ë uteëau wëlël ë ulmëak wëën kentöök wak yesën kaö yangapöökël saut.

⁴¹ Yesem wangaö kep roro saurek së wangaöökë wot karër i pisöök elak taë sak wëën kaö maatök kasngaëlaan möön wangaö pötöp repa.

⁴² Pël ëën nga omnarö pit wii omnarö wangaöökaan i kaöök sörok olëak kas sëpanëak mëmpënëak kön wia.

⁴³ Pël yaëën ngaaröa wotöököpök pit Poolre wii omën muntarö mëmpanëak nga yema. Pël äak ten pouröen ngön äak epël yenia. “Ar pourö kaö ma yailaut ewat wë pöt wet rëak i kaöök sörok olëak seë.

⁴⁴ Ën muntarö ar wangaöökaan këra luprak rëaut wak pötë ngaarëk së i pisöök oröëë.” Pël niaan namp utpet naën. Ten pourö muumöngk së karmak oröaut.

28

Pool pi Molta kustak wakaima

¹ Karmak së oröak kat wiin kus pöta yapinte Molta pël ya.

² Kak pörekë omnaröak ompyaö yaalni. Kopi ngës reak yepelën ep yaëen pit es mer ulmäak niaan ten pourö esuwesi saut.

³ Pël äak Pool es nant yangerakaan wa mera pöt kamal namp es nga ëen öngpökaan oröak pim moresi kant mënak wë.

⁴ Pël ëen kak pörekë omnarö pit Poolë moresi kamalöp mënak wëen itenak pitëmënt neneren epël mëä. “Omën epop pi omën yamëngkaupök i kaöök yewaisem wel nawiin om öp waisa. Pötaanök kangit orö yemorë.”

⁵ Pël mëäap Pool pöp kamalöp pim moresiaan kërë es momerak won koröp oröak wëaut.

⁶ Pël ëen pit pön mampöore wel wiak së ngenti pël ëepënaat wesak itenaaan utpet ke pël nent pim naë naröön äa. Pël ëen pit kaip tiak neneren epël mëä. “Omën epop ëlarëpön äan,” pël mëä.

⁷ Ka pöta naë yang wieäa pör kus pöta kaöapë yanget. Omën pöpë yapinte Paplias, puuk ten mës nuwak së pim kaatak niulëak ompyaö ngarangk elnieim wëen kët nentepar nent saut.

⁸ Pël äak pörek wëen Paplias pim pepap pi yau-man koröp es ngaare ya wiap më pël yaëen Poolök pim naë së Anutuun kimang mëak mores pim rangk mowiin ompyaö yes.

⁹ Pël yaalmëen kus pötakë yauman omën muntarö kat wiak waisën ompyaö yemowas.

¹⁰ Pël ëen pit ten ompyaö ngarangk elnieimën wëak kan sëna akunetak kan kourakë kaömpre waatöt wa wangaök niwiin wak saut.

Pool pi Rom kak së oröa

11 Kus pötak wëen ngoon naar namp ëak won saut. Pël ëen kent akunaöök Alesantria kakaan wang naö kus pötak wais wiakaima pöök ten niwak saut. Wang pöökë wot karërak yang omp ak nanang naarë yapintepar Kastaare Polas pöaarë könaar wieëa.

12 Pöök yesem Sairakius kak së oröak wëen kët nentepar nent yes.

13 Pël ëen kak pörek wil ulmäak wa pak ëak yesem Risiam kak së oröak kët kopët nent wëen nenta kautak kent ulöl kot nent i kaöökaan yamö. Pël ëen akun nentepar won sëen Putiolai kak së oröak ngentiaut.

14 Pël ëak pörek Yesuu ingre mor saö narö koirak pitring önëak niaan sant nent wë olëak Rom kakël saut.

15 Ten yesën Yesuu ingre mor saö Rom kak wëaurö pit tenim yesaut kat wiak narö kan kourak wais kaömp yewaurek Apias kak pörek wais yanikoir. Ën narö kan köö ka nentepar nent ëak wieëa pörek wais yanikoir. Pël ëen Pool pitën itenak kön ketumön sak Anutuun yowe yema.

16 Pël ëak Rom kak së oröön yang ngarangköröak Pool pi ka yaaptak öpënëak maan wëen nga omën namp kët poutë ngarangk eim wakaimaut.

Pool pi Rom kak ngön ompyaut ök maima

17 Kët nentepar nent won sëen Pool pi Yuta omën Rom kak wëauröa kaöaröen ngön maan wais wa top ëen epël yema. “Karurö, ne ngaan Yerusalem kak wakaimaut. Pël ëeë tiarim omnarö utpet nent naalmëen ma ëaröa ngön ë kosang wesa nent wa noolaan. Pël ëautak pit omën epëtaanök ne wii

kaatak neulëak Rom yang ngarangkëpë ngësë wes yenemë.

18 Pël ëën Rom yang ngarangkëp pi nem ngönte kat wiak itaangkën nempënaata ök won ëën wes nemëëpënëak ya.

19 Pël ëaap Yuta omnarö pit pöten kaaö ëën ke urak pitëmtok ngön ë pet irëpënëak ya. Pël ëën ne kan munt ëëma nent won ëën ngön ëak Sisa pimtök nem ngönte ë pet irëpnaat pël mëëaut. Ne Yuta tiarim karuröaan ngön amëak newaisën.

20 Pitëm ne elnä epëta songönte ök niamëak yas niaanak waisan. Nem kentöök omnaröa more-siarë wii netëa epëta songönte ar ëwat sënëak yaalnë. Pöta songönte epët. Anutuuk omën namp tiarimëën yak wes nimëëpënëak maan Israel omnaröa kor wakaima pöpë ngön epëtaanök.”

21 Pël maan pit epël yema. “Yuta omnarö pitök Yuta yangerakaan nimëën ngön anëak pep wes nanimëën ma nampök nim ngönte wak wais ök niaan nimëën utpet wesak naën.

22 Pël ëaatak omën we nantëaanöröak waisak pit omën Yesuu ingre mor sauröen kaaö yaë pël aim. Pötaanök ni omën Yesuu ingre mor sauröaan tolël kön wiaan pöten kat yaniwi.”

23 Pël mëak akun wiak omën selap pan röökëer Pool pim kaatak wais wa top ëën ngönën songönöt ök maim wëën këtëp ngemë yeila. Ök maö së Anutu pim tiar wa ngaöök nimëak wë pöta ngönte ök yema. Pël ëak Mosesre tektek ngön yaauröa retëng ëa pötta ök maan pit kat wiak pitën lupöt wal ëën Yesuun kön wi kosang wasëpënëak ök yema.

24 Ök maan kat wiak narö kosang yewas. Ën

narö kat wi kosang newasën yaë.

²⁵ Pël äak pitëmënt ngön ngës wi yesa. Pöt Pool pi wet reak epël yema. “Ngëengk Pulöök kaamök elmëen ngaanëer tektek ngön yaaup Aisaia puuk ngön këet tiarim ëaröen epël ök mëëa.

²⁶ ‘Ni së omën piporöen epël ök ma.

Ar ngön pëen kat wiinëetak songönte ëwat nasëngan.

Pël äak itaampunëetak yok pangk omnantön it-naangkan.

²⁷ Omën piporö pitëm lupöt kosang saurö, kat il wariaurö, it mësëaurö.

Pit pël naën ëanëen itaampööre kat wiire kön wi pël ëan tapön.

Pit pël naën ëanëen nem naë rë olaan ompyaö mowesan tapön,

Anutuuk pël ya.’

²⁸ Pötaanök kat wieë. Anutuuk tiar utpetetakaan kama yaniö ngön ompyaö pöt köpël omnaröa ngësël yes. Pël ëen pit kat wiipnaat.”

²⁹ [Pël maan Yuta omnarö pitëmënt ngön nga elö yes.]

³⁰ Pool pi Rom kak ka nent pimtok sum äak wë omën pim naë yesaurö ompyaö moweseim wëen krismaki nentepar sa.

³¹ Pi Anutuuk wa ngaöök nimëa pöta ngönte werak ök mëak Aköp Yesu Kristo, tiarimëen Yaö Mëëaup, pim ngönteta kas köpël omnaröen ök maim wëen nampök kan nemowariin ëa.

NGÖNËN PEPEWER
The New Testament in the Weri Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Weri long Niugini

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Weri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

ec1ac06d-1c8c-5be3-8326-dcf0ceacd4c2